

Стенографски дневник

НА

61. заседание

Събота, 6 април 1947 г.

(Открито в 10 ч. 25 м.)

Председателствували: председателят Васил Коларов и подпредседателите Петър Каменов и Атанас Драгнев.
Секретари: Йордан Чобанов и Рада Ноева.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Съобщения:		Анастас Петров	1149
Отпуски	1135	Нисим Исаков	1150
Питания	1135	Иван Чонос	1151
Законопроект	1135	М-р Йордан Божилов	1154
Запитване	1135	2. Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството (Одобрение)	1158
По дневния ред:		Говорили: Стоян Божков	1159
Доклад на бюджетарната комисия за разходите през 1947 бюджетна година по:		Цоло Кръстев	1161
1. Министерството на търговията и продоволствието. (Одобрение)	1136	Борис Бумбаров	1162
Говорили: Иван Андреев	1137	Янко Марков	1165
Иван Дуков	1138	М-р Георги Драгнев	1166
Илия Радков	1140	3. Министерството на земеделието и държавните имоти. (Докладване)	1171
Иван Копрянков	1141	Дневен ред за следното заседание	1172
Спас Маринов	1146		

(Председателят Васил Коларов, при влизането му в залата, бе посрещнат със стапало на крака и продължителни ръкоплескания от мнозинството)

Председател Васил Коларов: (Звъни) Присъствуват нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: д-р Александър Георгиев, Александър Георгиев, Александър Ковачев, Анастасия Вълкова, Ангел Държански, Андрей Михайлов, Андрей Пенев, Асен Стамболийски, Атанас Добревски, Ахмед Якубов, Билил Муратов, Благой Николов, Борис Николов, Борис Стефанов, Борис Тасков, Васил Павурджиев, Васил Иванов, Василев, Васил Мачков, д-р Васил Ханджиев, Васил Караджов, Васил Мишев, Венера Клинчарова, Веселин Дашия, Витан Цветанов, Владимир Димчев, Вълчо Цанков, Вера Македонска, Ганчо Метев, Ганю Златинов, Георги Хълчев, Георги Василев, Георги Георгиев, Георги Колев Петков, Георги Костов, д-р Георги Славчев, Георги Босолов, Горан Ангелов, Груди Атанасов, Деню Попов, Димитър Милков, Димитър Котев, Димитър Панайотов, Димитър Стойков, д-р Диню Гочев, Диню Тодоров, Добри Бодуров, Дойчо Чолагов, Дончо Досев, Дочо Шипков, Желю Иванов, Желязко Стефанов, Запрян Ташев, Иван Василев, Иван Димитров, Иван Д. Димитров, Иван Попов, Иван Делев, Иван Бешев, Иван Пенчев, Иван Кишмеров, Илия Ставрев, Илия Добров, Илия Игнатов, Исмаил Сарходжов, Йордан Попов, д-р Йордан Чернев, Йордан Катранджиев, Йордан Костов, Константин Шопов, Костадин Велев, Костадин Кожухаров, Крум Кюляков, Кръстю Стойчев, Кръстю Добрев, Лалио Ганчев, Любен Гумеров, Магда Димитрова, Макра Гюлева, Манахил Стоянов, Марин Маринов, Марко Пенчев, Мата Търкеджиева, д-р Михаил Геновски, Михаил Михайлов, Младен Големиски, Мустафа Билялов, Никола Алексиев, Никола Минчев, Никола Станев, Никола Палагачев, Никола Янев, Пеко Таков, Пело Пеловски, Петко Куна, Петко Деков, Петко Търпанов, Петър Дешиков, Петър Запрянов, Петър Попиванов, Петър Янчев, Рачо Домусчиев, Сабри Мехмедов, Сава Дълбоков, Спас Найденов, Спаска Воденичарска, Станю Василев, Станю Станев, Стела Благова, Стефан Цанов, Стоян Гюров, Стоян Павлов, Тано Цолов, Тодор Самодумов, Тодор Лявков, Тодор Живков, Христо Попов, Цветан Гаджовски, Цестан Капитанов, Яна Манева, Янчо Георгиев и Янчо Димитров)

Педи да пристъпим към дневния ред, председателството съобщава, че е разрешило отпуск на следните г-да народни представители:

Генчо Райков — 1 ден, Димитър Цветков — 1 ден, Иван Копрянков — 1 ден, Илия Игнатов — 4 дни, Йордан Костов — 1 ден, Любен Болнов — 6 дни, Недко Ботев — 1 ден, д-р Никола Кръшков — 1 ден, Стойчо Рамков — 1 ден, Трифон Кунев — 1 ден, Иван Дуков — 1 ден, Марин Личев — 4 дни, Марко Пенчев — 3 дни, Николай Алексиев — 3 дни, д-р Кирил Драмалиев — 2 дена, Атанас Добревски — 3 дни, Илия Ставрев — 3 дни, Милчо Цанков

— 3 дни, Никола Гьорговски — 2 дена, Георги Хълчев — 1 ден, Димитър Димов — 1 ден, Иван Бешев — 2 дена, Мустафа Хасанов — 5 дни, д-р Петър Попсанов — 3 дни и Диню Тодоров — 1 ден.

За следните г-да народни представители, които са ползували отпуск повече от 20 дни, съгласно правилника трябва да се иска съгласието на Събраниято:

Вълчо Цанков иска 4 дни отпуск. Ползувал се е досега с 22 дни. Който са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Сава Дълбоков иска 6 дни отпуск. Ползувал се е досега с 41 ден отпуск. Който са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Петко Деков иска 10 дни отпуск по болест. Прилага медицинско свидетелство. Ползувал се е досега с 22 дни отпуск. Който са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Желю Иванов Тончев иска допълнително 3 дни отпуск. Който са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Постъпили са питання:

От народния представител Атанас Ив. Лерянски — до г-н министър-председателя и министра на вътрешните работи. Касае се за нарушение свободата на събранията. Препис от това питане ще се изпрати на г-да министрите и в установения срок ще бъде даден отговор.

От народния представител Иван Ц. Гинчев — до министра на земеделието относително незаконните действия на един горски стражар. Препис от това питане ще се изпрати на г-на министра и в законния срок ще бъде даден отговор.

Постъпил е от Министерството на земеделието и държавните имоти законопроект за безвъзмездно отстъпване от държавата на народното читалище „Родопска просвета“ в гр. Девин недвижими имот, находящ се в гр. Девин.

Законопроектът ще бъде разгледан на г-да народните представители и поставен на дневен ред.

Постъпило е запитване от народния представител Петко Иванов Франгов до министра на вътрешните работи.

Г-н министърът на вътрешните работи ще отговори на това запитване след приключване на дебатите по бюджетите.

Моля г-да народните представители, които са съгласни с предложението, да бъде отложен отговорът на това запитване за след приключване на дебатите по бюджетите, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Г-да народни представители! Председателството на Великото народно събрание изказва дълбокото си съжаление за станалите не-

идентич през време на вчерашното заседание. То порицава систематическите опити и провокации от страна на известни опозиционни депутати, насочени да смутят и спъват работата на Великото народно събрание, . . .

Един от опозицията: Това е позор! Това не е вярно!

Друг от опозицията: Това е лъжа! Не ги е срам!

Председател Васил Коларов: . . . които са главната причина за тях инциденти. (Възражения от опозицията)

Един от опозицията: Виновници са те.

Председател Васил Коларов: То апелира към всички народни представители, . . .

Горги Марков (ЗНП): Не е вярно, г-н председателю!

Председател Васил Коларов: . . . особено към депутатите от партиите на Отечествения фронт, да спазват пълно самообладание и да пазят достойнството на Великото народно събрание, за работата на което те на първо място носят отговорност, . . .

Един от опозицията: Да бият по-много!

Председател Васил Коларов: . . . и предупреждава г-да народните представители, че то ще прилага с най-голяма суровост . . .

Коста Лулчев (СЛ): Суровост!

Председател Васил Коларов: . . . мерките на правилника за вътрешния ред към всички нарушители на реда, които и да са те.

Коста Лулчев (СЛ): Най-напред към побойниците.

Един от опозицията: Побойниците трябва да бъдат изключени.

Друг от опозицията: Досега не е наказан никой от тях.

Трети от опозицията: За пример ги накажете.

Четвърти от опозицията: Вчера имаше извадени пистолети тук.

Пети от опозицията: Пистолети и боксове играеха.

Председател Васил Коларов: Минаваме към точка първа от дневния ред:

Доклад на бюджетната комисия по бюджетпроекта за разходите през 1947 бюджетна година на Министерството на търговията и продоволствието.

Има думата докладчикът.

Докладчик Иван Андреев (к): (Чете)

Б Ю Д Ж Е Т

за разходите на Министерството на търговията и продоволствието за 1947 бюджетна година.

Председател Васил Коларов: Които приемат заглавието, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчик Иван Андреев (к): (Чете)

Глава I Лични разходи

Заплати на личния състав, според обяснителната таблица към бюджета

а) Заплати 167.364.000 лв.
б) Представители на министъра по 15.000 лв. месечно, на главния секретар по 6.000 лв. месечно 252.000 лв.
в) Курсова разлика върху заплатите на служителите в чужбина, презия и комисиона на Б. н. банка 42.000.000 лв.
г) Възнаграждения на един преводач и на един машинист на руски език — чужденци по 3.000 рубли месечно 1.800.000 лв.
Комисията увеличи кредита по п. а) на 176.773.400 лв., а по п. в) намали кредита на 40.000.000 лв.

В обяснителната таблица комисията направи следните промени:
На стр. 8 вместо „Отделение дажби“ и пр. се поставя:

„1. Отделение пручване, планиране, дажби и пряко снабдяване

Началник-отделение	19—29	15.500	1	186.000	лв.	
Началник-служба	19—27	13.500	2	324.000	„	
Началник-бюро	19—25	11.000	3	393.000	„	
Статистик-ръководител	8—162	10.500	2	252.000	„	
Проверители	19—22	8.500	4	408.000	„	
Деловодители	6—55	7.500	2	180.000	„	
Машинист-специалисти	26—20	8.500	1	102.000	„	
Машинист	6—48	7.000	1	84.000	„	
Регистратори	5—37	6.300	2	151.200	„	
Прислужник	5—4	5.500	1	66.000	„	
Всичко				19	2.149.200	лв.

2. Отделение разпределителни карти и счетоводство

Началник-отделение	19—29	15.500	1	186.000	лв.
Началник-служба	19—27	13.500	1	162.000	„
Началник-бюро	19—25	11.000	3	393.000	„
Счетоводител (степенуван)	8—163	10.500	1	123.000	„
Счетоводител (степенуван)	7—104	8.000	2	192.000	„

Проверители	19—22	8.500	3	306.000	„	
Деловодители	6—55	7.500	1	90.000	„	
Книговодители (степенув.)	6—58	7.500	3	270.000	„	
Регистратор	5—37	6.300	1	75.600	„	
Машинист	6—48	7.000	2	168.000	„	
Магазинери (степенув.)	5—41	6.500	2	156.000	„	
Експедитори	5—20	6.000	2	144.000	„	
Прислужници	5—4	5.500	2	132.000	„	
Всичко				22.2	1.29.600	лв.

Нисмерацията на следващите отделения и отдели съответно се променя.

В „3. Отделение за хранителни продукти“ началниците на служби от 2 стават 3. Машинистите — също.

В „4. Отделение за текстил“ и пр. началниците на служби от 2 стават 3. Машинистите-специалисти стават 2.

В „5. Отделение за стенографски материали“ и пр. началниците на служби от 2 стават 3. машинистите от 3 стават 4, регистраторите от 1 стават 2 и деловодителите от 1 стават 2.

В „6. Отделение горивни материали“ и пр. началниците на служби от 2 стават 3, проверителите по разпределението и снабдяването от 3 стават 6, регистраторите от 1 стават 2.

На стр. 9 в „7. Отдел инспекторат“ се предвижда началник-отдел, 19—30, с 17.000 лв. месечна заплата.

В „9. Отделение мерки и теглилки“ чистачките от 1 стават 2.

В „В. Дирекция на външната търговия, 1. Дирекция“ директорите от 1 стават 2, вместо длъжността „стенограф-кореспондент“ предвижда се „стенограф“, 26—18, с 12.000 лв. месечна заплата.

В „1. Отделение външно-търговска информация“ и пр. се заличават думите „конюнктура, пени“.

Вместо „2. Отделение за търговски договори и за компенсация“ се поставя:

2. Отделение конюнктура и пени

Началник-отделение	19—9	15.500	1	186.000	лв.
Главен инспектор	19—8	14.500	1	174.000	„
Инспектори (ст.)	19—5	12.000	6	864.000	„
Деловодители (ст.)	6—55	7.500	1	90.000	„
Машинист	6—48	7.000	1	84.000	„
Всичко			10	1.393.000	лв.

3. Отделение за търговски договори и компенсация

Началник-отделение	19—9	15.500	1	186.000	лв.
Главен инспектор	19—8	14.500	1	174.000	„
Инспектори (ст.)	19—5	12.000	5	720.000	„
Деловодители (ст.)	6—55	7.500	1	90.000	„
Машинист	6—48	7.000	1	84.000	„
Всичко			9	1.254.000	лв.

Служба компенсация

Началник-служба	19—7	13.500	1	162.000	лв.
Инспектори (ст.)	19—5	12.000	2	288.000	„
Деловодители (ст.)	6—55	7.500	1	90.000	„
Машинист	6—48	7.000	1	84.000	„
Всичко			5	624.000	лв.

На стр. 10 в „II. Отдел износ и внос“ се заличават думите „и внос“.

Вместо „1. Отделение за износ“ се поставя:

1. Отделение за износ

Началник-отделение	19—9	15.500	1	186.000	лв.
Главен инспектор	19—8	14.500	1	174.000	„
Инспектори (ст.)	19—5	12.000	4	576.000	„
Деловодители (ст.)	6—55	7.500	2	180.000	„
Машинист	6—48	7.000	1	84.000	„
Всичко			9	1.200.000	лв.

2. Отделение за търговско-качествен контрол

Началник-отделение	19—9	15.500	1	186.000	лв.
Главен инспектор	19—8	14.500	1	174.000	„
Инспектор (ст.)	19—5	12.000	1	144.000	„
Машинист	6—48	7.000	1	84.000	„
Всичко			4	588.000	лв.

Провинциални служби

Главен инспектор във Варна	19—8	14.500	1	174.000	лв.
Инспектори (ст.) за Плевен, Русе, Варна, Бургас, Пловдив и гара Кичин	19—5	12.000	6	864.000	„
Контрольори по износа	6—78	7.800	6	561.000	„
Всичко			17	2.187.600	лв.

Вместо „3. Отделение за внос“ се поставя:

III. Отдел внос

Началник-отдел	19—11	17.000	1	204.000	лв.
----------------	-------	--------	---	---------	-----

1. Отделение за внос на суровини и полуфабрикати

Началник-отделение	19—9	15.500	1	186.000	лв.
Главен инспектор	19—8	14.500	1	174.000	„
Инспектори (ст.)	19—6	12.000	2	288.000	„
Деловодители (ст.)	6—55	7.500	1	90.000	„
Машинист	6—48	7.000	1	84.000	„
Всичко			6	822.000	лв.

2. Отделение за внос на готови стоки.

Началник отделение	19—9	15.500	1	186.000 лв.
Главен инспектор	19—8	14.500	1	174.000 "
Инспектори (ст.)	19—5	12.000	5	720.000 "
Деловодители (ст.)	6—55	7.500	1	90.000 "
Машинописец	6—48	7.000	1	84.000 "
Всичко	9			1.254.000 лв.

В „III. Служби в чужбина“, след „Търговски съветници за Александрия“ и пр., накрая се прибавя „Белград и Будапеща“, със съответно увеличение на кредита.

След „Г. Търговско образование, Отделение за търговско образование“, се прибавя:

„Инспектор	19—34	12.000	1	144.000 лв.
Книговодител (ст.)	6—58	7.500	1	90.000 "
Деловодител (ст.)	6—55	7.500	1	90.000 "
Прислужник	5—4	5.500	1	66.000 "

В „Средни търговски гимназии“ редовните преподаватели (степенувани) от 335 стават 350, училищните лекари от 8 стават 9, секретарите от 7 стават 8, деловодителите от 6 стават 10.

Нз стр. 11, редовните преподаватели в Държавната смесена търговска гимназия във Варна от 30 стават 33; в Кюстендилската гимназия — от 12 стават 17. За същата гимназия се предвижда един деловодител.

В Държавната девическа търговска гимназия в Пловдив се предвижда един лекар, един секретар и един деловодител.

В Държавната смесена търговска гимназия в Русе редовните преподаватели от 18 стават 19, предвижда се и един деловодител.

Редовните преподаватели в II държавна мъжка търговска гимназия в София от 10 стават на 14, а в II девическа — от 15 стават 17.

В Държавната смесена търговска гимназия в Стара Загора се предвижда един деловодител.

В „II. Контролни бюра по мерки и теглилки“ се заличават „Техници проверители“, завеждащи клонове (степенувани), а се предвиждат:

„Чистачки	5—1	3.000	5	180.000 лв.“
-----------	-----	-------	---	--------------

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител г-н Иван Андреев.

Иван Андреев (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Втората година на мнр, 1947, е в ход. Налице са значително по-добри условия от гия през бюджетната 1946 г., които условия осигуряват изграждането на всеобщо по-добро стопанско развитие на страната. Голямо внимание се обръща и на това, бюджетът през 1947 г. да бъде и социално по-справедлив. Възможностите да се създаде един бюджет, при който данъчните тежест да бъдат социално по-справедливо разпределени, се подсилва от прилагането на закона за прогресивно-подоходния данък. На свой ред и данъкът за еднократното облагане ще допринесе за по-справедливо разпределение на данъчното бреме. Народът посреща с радост тия два закона, а така също и обмяната на парите.

Наистина има един незначителен дял граждани в тая страна, които не ще останат възхитени от прогресивно-подоходното данъчно облагане, при все че чувствуват справедливостта му. Приципът на справедливостта е легнал в основата на това прогресивно-подоходно облагане. Във време на фашисткото управление, когато данъчното бреме беше легнало изключително върху оголелия гръб на българския народ, тая шепа от привилегировани хора не плащаше нищо, или почти нищо в сравнение с имотното им състояние. Фашистите бяха организирали такава грабителска преса, която истински беше силата на широките народни слоеве, а богатите слоеве посмеха една съвсем незначителна част от данъчната тежест по бюджета. Отечествонофронтската власт има дълга да премахне тая несправедливост и създаде данъчно облагане съответно на дохода и на податните сили.

Отечествонофронтското правителство има да разрешава трудни задачи, за да ликвидира големата икономическа изостаналост на страната ни, останала като наследство от фашисткия режим. То трябва да ускори темпото на икономическото развитие и в течение на едно или две десетилетия да извърши това, което не е извършено в миналото за цяло столетие.

Това ще се постигне само с една строго планирана работа. Държавният народостопански план за 1947 и 1948 години планомерно ще съгласува производствените сили и средства и чрез строг контрол ще осигури действителното му изпълнение. Изпълнението му ще доведе автоматично до бързо стопанско развитие на страната. Държавният бюджет за 1947 г. е творчески бюджет. Той ще отдели всички възможни средства за изпълнение на плана.

Една от важните задачи на държавния народостопански план е засилване и разширяне на вътрешната и международната търговия, премахване на социално-вредното посредничество и уравниловките цените на земеделските и индустриалните продукти, като се съобразят тези на международния пазар и податните сили на широките народни слоеве.

Министерството на търговията и на продоволствието със своята дейност ще разреши тая задача.

Освен с тая пряка задача, то е натоварено и с редица още задачи по изпълнението на двегодишния стопански план. Така, за да улесни индустриализацията, то трябва по искане на Министерството на индустрията да отпусна всички материали, необходими за изпълнение на производствените планове, да разпределя всички индустриални стоки по комисарствата, да направи комплексен внос на метали за производство на земеделски машини и електрически лампи, бързо да внесе резервни части и спомогателни материали за индустрията, да осигури бързия внос от чужбина на производствени машини и

инструменти, съоръжения и спомогателни материали за минното производство, за електрификацията и да задоволи нуждите на транспорта от течни горива, смазочни материали и т. н. и т. н.

Задачите, които самият двегодишен план поставя за търговията, са: в областта на вътрешната търговия увеличение на общия търговски стокооборот за 1948 г. с 80% в сравнение с 1946 г.; стокооборотът по държавния сектор да се увеличи за 1948 г. с 202%, по кооперативния сектор — с 83% и по частния — с 38%; в областта на външната търговия стойността на износа по цени да се увеличи за 1948 г. с 148%; стойността на вноса — с 146%; да открие държавни магазини в областните центрове; да рационализира търговската мрежа в страната, като намали до минимум посредническите звена и подобри търговското обслужване на населението и на времето му снабдяване с необходимите стоки; да осигури в най-кис срок връзки и да сключи търговски спогодби с всички страни, представляващи интерес за нашата външна търговия.

Пред Министерството на търговията и продоволствието са поставени твърде важни и тежки задачи за изпълнение. Нужно е да се създаде здрава организация и преорганизиране на службите при министерството и в провинцията. Отговорните лица и служби нито за момент не могат и не бива да забравят, че изпълнението на двегодишния народостопански план е тясно свързано с дейността на Министерството на търговията и продоволствието. С бюджета на министерството трябва да се дадат всички възможности да се осигури широка дейност и пълна инициатива на министерството и отговорните лица и служби.

Налага се да хвърлим кратък поглед върху дейността на двете дирекции при министерството — на външната и на вътрешната търговия — за 1946 г.

Дирекция на външната търговия. Българското народно стопанство дължи много на тая дирекция за своето бързо възстановяване. Начинът на нейната дейност се коренно измени. От административно и контролно учреждение тя премина към специална оперативна работа. Трансформирането на нейната дейност спестява на държавата големи суми, които отиваха по пътя на спекулацията в джобовете на един незначителен брой вносители.

Много от крупните търговски сделки се обработват и сключват в Дирекцията на външната търговия, а изпълнението им се извършва в държавните, полу-държавните и обществените търговски централи. Такива сделки по вноса и износа успешно се реализираха със спогодбата за размяна със Съветския съюз, Полша и Чехословакия. Реализираха се също успешно и сделки за износ на зеленчукови семени и арпаджик за Румъния срещу внос на парафин и сода каустик; износ на зеленчукови семени и бубено семе за Югославия, срещу внос на сода каустик, манила, люцерново семе и др.; износ на обработен дървен материал за Холандия, срещу внос на кръвен албумин за шперплатената индустрия, картофи за семе, медикаменти и др.

По спогодбата за размяна със Съветския съюз за 1945 и 1946 години е реализиран оборот на около 47 милиарда лева, а с Чехословакия и Полша са контракутувани и отчасти изпълнени сделки по за около 6 милиарда лева, или общо извършен е оборот за около 60.500.000.000 лв.

Дирекцията на външната търговия успя 80% от всички сделки да ги отпрати чрез търговски централи само с 2% режийни разходи, докато на частния търговски сектор се одобрява 12%! Спестиха се по този начин цели 10% за държавата и народното стопанство.

Освен това в отдел „Износ“ при дирекцията се изработват kalkulации за установяване върху печалбите от износа, и тя също урежда изземването им за изравнителния фонд. В този фонд се внасят и сумите, които се получават от вносните стоки, за изравняване цените им с вътрешните такива.

От една таблица на Дирекцията на външната търговия ние виждаме, че постъпленията от 2% върху експортната стойност са се движали както следва: в 1945 г. — 24.625.000.000 лв.; в 1946 г. — 25.235.000.000 лв. — Постъпленията за изравнителния фонд са за 1945 г. 233.125.000 лв., а за 1946 г. — 483.393.000 лв.

Пред вид на извършената дейност от дирекцията през 1946 г. и поставените й в двегодишния стопански план големи задачи, наложени се едно увеличение на персонала на дирекцията с 21 чиновници и 2 търговски съветници в Белград и Будапеща и съответно увеличение на разхода в бюджета за 1947 г. с 3.402.000 лв., една част от които ще се покрият с разместване на бюджетните пара.

Следва да се създаде ново отделение „Конюнктурни и цени“, състоящо се от 10 служители. Към отделението „Търговски договори и компенсации“ се създава служба за компенсации с 5 служители.

Отделът за износ-внос следва да се раздели, като се създадат два отдела: отдел за износ и отдел за внос, с по един чиновник на отдел.

От отделението за износ следва да се отдели службата „Контрол на износа“, като се създаде ново отделение за търговски качествен контрол, с персонал от 17 души, като отделението „Износ“ остане с 9 служители. Отделението за внос се разделя на 2 отделения — както казах и при доклада на изменениата в бюджета — като се създаде отделение за внос на суровини и полуфабрикати с 6 души служители и отделение за внос на готови стоки с 9 служители.

Съгласно наредбата-закон за снабдяването и цените, на Дирекцията на снабдяването и разпределението се възлагат следните важни задачи: да проучва и установява количествата, качествата и вида на наличните стоки; да установява и градира нуждите от такива и да извършва разпределението им за населението, войската и производството. С оглед на нуждите на населението дирекцията може да изисква производството на необходимите видове стоки.

По-забележителните особености на тази огромна дейност, която извършва дирекцията, аз няма да ги разглеждам. Ще се спра само на някои пунктове, които са по-характерни.

Установяването на различните количествени стоки под режим на разпределение по вид, количество и място се извършва чрез периодичните декларации на тези стоки от страна на производителите и вносителите. Досега при това периодично установяване на количествата чрез деклариранията стоките са били задържани в производителите, съответно във вносителите, поради техниката на разпределението.

Новият принцип на работата на Дирекцията на снабдяването и разпределението в това отношение е да разпределя стоките предварително, т. е. докато те са в процес на производство. Такова предварително разпределяне на режимните стоки може да се осъществи именно сега, когато производството се извършва по план и следователно може да се предвиди и за следващо време. Резултатът от това предварително разпределяне е, че стоките не се задържат вече в производителите, не задържат неговите средства и се дава възможност на производствените предприятия да работят без парични затруднения, които в миналото произтичаха от задържане на готовите стоки в складовете им.

Предварителното разпределение на режимните стоки има и тази хубава страна, че дава възможност на комисариите по снабдяването и разпределението, съобразявайки се с определените им контингенти, предварително да гадират предявените пред тях нужди; или, с други думи, предварителното разпределение дава възможност за по-целесъобразно разпределение на режимните стоки.

Освеждайки се от ежемесечното разпределение на режимните стоки, Дирекцията на снабдяването и разпределението има възможност да следи по-отблизо производството и изпълнението на производствените планове. За осъществяването на новия принцип на работа в Дирекцията на снабдяването и разпределението напоследък последната извършва и продължава да извършва реорганизация.

Един голям въпрос, с който Дирекцията трябва да се справи през 1946 г., бе въпросът за разпределението на стоките между частния и кооперативния сектори. За първата половина на 1946 г. разпределението на режимните стоки между частния и кооперативния и кооперативния сектори. За първата половина на 1946 г. дивизията неговуване в частния или кооперативния сектори.

Възприетото разпределение за градовете — 50% за частния и 50% за кооперативния сектори — и за селата — 70% за кооперативния и 30% за частния сектори — наистина не е било напълно съобразено, но във втората половина на 1946 г., а най-вече в началото на тази година горните проценти се съобразяват и недоволството от разпределението на режимните стоки между частния и кооперативния сектори се значително намали. Трябва да се отбележи, че така възприетите проценти за разпределение на режимните стоки не навсякъде се оказаха подходящи, тъй като не навсякъде частният и кооперативният сектори са застъпени съобразно с тези проценти.

За да се избегне това аритметическо разпределение на режимните стоки за частния и кооперативния сектори, от 1 април т. г. дирекцията ще проведе подвижното прикрепване на потребителите към избрани от тях магазини. С тази своя мярка Дирекцията на снабдяването и разпределението ще разреши окончателно въпроса за участието на кооперативния сектор в доставката на режимни стоки. С подвижното прикрепване се дава възможност на потребителите сами да определят откъде предпочитат да се снабдяват, с оглед на своите интереси по отношение количеството и качеството на купуваните стоки и начина, по който се обслужват. Подвижното прикрепване има и това удобство, че когато потребителят е недоволен от магазина, към който се е прикрепил, той може много лесно без посредничеството на властта да се премести и прикрепи към друг магазин, частен или кооперативен, според желанието си. Оставяйки потребителя сам да определи откъде желае да се снабдява, дирекцията счита, че ще разреши най-правилно въпроса за участието на частния и кооперативния сектори в доставката на режимни стоки.

Наред с частния и кооперативния сектори напоследък, както ви е известно, държавата урежда, със специален закон, свои магазини, с които ще участва в размяната на всички видове стоки — режимни и свободни. Уреждането на такива магазини е в ход и най-късно от 1 май такива магазини ще бъдат открити в София, Пловдив, Бургас, Варна, Русе, Габрово, Перник, Врша и другаде. Наред с тях, по инициатива на някои общини се откриват също такива и общински магазини.

С излизането на държавата в сектора на размяната ще могат да се разрешат множество въпроси от извънредно важно значение за потребителя. Чрез държавните магазини, които ще закупуват стоки направо от производителите, ще се избегне излишната посредническа ръка и следователно, цените на стоките в тях ще бъдат значително по-ниски. Наред с това, чрез държавните магазини ще може да се извърши по-ефективен контрол на качеството на стоките, които са от съществено значение за консуматора. В народния магазин консуматорът ще бъде най-добре обслужван и ще има пълна защита на своите интереси. Народните магазини ще играят една прекрасна роля. Клиентът ще има възможност да види цената и качеството на стоките и при покупката на същите стоки в други магазини да прави сравнение. Значи, народните магазини ще играят една огромна контролна роля. Сравнявайки цените и качеството на стоките в народните магазини с тези в останалите магазини, консуматорът ще може да се справи лесно и няма да бъде лъган. Ние се надяваме, че организацията на народните магазини ще бъде в състояние да служи за пример на всички останали сектори в размяната.

С извършения внос на много ценни стоки през 1946 г. и главно с внесените стоки от СССР, производството в страната не само не се ограничи, но и в много негови клонове то се активизира и осигури за населението и стопанството твърде важни стоки. Така например внесените от СССР памук даде възможност през първите 10 месеца

на 1946 г. да произведем над 10 милиона метра памучни тъкани в повече в сравнение със същия период за 1945 г. Производството на вълнени платове за същия период е с близо 700 хиляди метра в повече. През първите десет месеца на 1946 г., в страната се произведеха над 1.100.000 цървули, или близо 900.000 чифта повече от производството за същото време през 1945 г.; обща — 633.000 чифта в повече; детски пушони — близо 300.000 чифта в повече.

Докато през първите 10 месеца на 1945 г. в страната бяха произведени към 541.000 кг. гвоздени, за същото време през 1946 г. се произведоха над 3.300.000 кг. гвоздени, т. е. близо 2.800.000 кг. повече.

Острата нужда от подкови беше напълно задоволена. От 180.000 кг. подкови през 1945 г., през първите 10 месеца на 1946 г. производството им надскочи над 1.300.000 кг., т. е. с близо 1.200.000 кг. в повече.

За същото време имаме внесени над 4.500.000 кг. ламарина и почти толкова бетонно желязо.

За да получите една макар и бледа представа за дейността на Дирекцията на разпределението и снабдяването, аз ще ви дам само няколко цифри от огромния материал, с който разполагам. Сравненията се правят за първите 10 месеца на 1945 и на 1946 г. Вълнени платове например имаме произведени в 1945 г. 2.700.000 м. — кръгла цифра — а в 1946 г. 3.400.000 м.; одеала: 5.400 и 32.900; вълнено-памучни платове: от 7.900.000 м. и 18.000.000 м.; лицеви кожи и обушарски гъои: от 123.387 и 161.000 кг. и т. н. Въобще всички тези стоки от първа необходимост нарастват с един значителен процент, някъде се удвояват, утрояват, учетворяват и т. н.

За обхващане на селско-стопанските произведения Дирекцията на разпределението и снабдяването през настоящата година пристъпва към създаването на нарочни организации, които ще осигурят изкупуването на достатъчни количества за нуждите на непроизводителното население и за нуждите на евентуален износ. Досега такива организации са създадени за месоснабдяването, млекопреработването, събирането на яйца, кожи и др. В тази насока, казах, ще се продължи създаването на нови подобни организации.

Тук трябва да отбележа и борбата на дирекцията със спекулата и черната борса. Не можем да не отбележим мерките, които се вземат от Дирекцията на разпределението за борба със спекулата и черната борса. Борбата със спекулата все по-добре и по-добре се организира. Резултатите са налице. Не може да не се отбележи с радост, че спекулантите в значителна степен са обуздани.

Ето извършената работа на едно от отделенията, именно контролата на комисариите за борбата със спекулата при Дирекцията на снабдяването и разпределението. Ние виждаме, че докато в 1945 г. са наложени глоби по актове на 6.973 души, за първото тримесечие на тази година, не изтекло още, имаме вече 1.300 акта. Издадени са постановления за цялата 1946 г. 3.400, а за първото тримесечие на тази година — 1.700. Наложени са глоби за 1946 г. 29.472.000 лв., а за първото тримесечие на тази година — 14.835.000 лв. Наложени са конфискации миналата година за 8.726.685 лв., а за първите два месеца на тази година — 14.506.000 лв., и т. н. Не сме ние, които ще откажем, че в тази голяма, сложна и пълна с отговорност дейност на Дирекцията на разпределението има грешки и опущения. Но характерното е, че те намаляват все повече и повече и тя извършва разпределението все по-правилно и по-правилно.

Значението на Дирекцията на разпределението нараства все повече и повече. Много се мамат онзи, които мислят, че Дирекцията на разпределението е към края на своята работа и че тя е изгубила вече своята роля. Напротив, колкото по-сложни стопански проблеми са поставени за разрешение — а такива всеки ден ще се поставят, все повече и повече — толкова повече ще се чувствава необходимостта от нейното съществуване. Задачата на правителството, и по-специално на Министерството на търговията, е да я преорганизира по начин, шото тя да може напълно и своевременно да изпълнява възложените ѝ задачи. Известни изменения, увеличения на персонала тук също така ще станат, и то затова, защото, през 1946 г. работеха 296 души в дирекцията, а съгласно проекта са 226.

Направихме едно увеличение общо на персонала в Дирекцията на външната търговия с 23, а в Дирекцията на разпределението с 24, с една разлика от 5.938.400 лв. в разходите, от които една значителна част, както казах, се покрива от размятането на бюджетните пера.

Ето, при тази огромна дейност, която предстои на Министерството на търговията и продоволствието, задачата на Народното събрание е да му даде един бюджет, с който то да може да извърши тази огромна работа.

Ето защо, от името на нашата парламентарна група, аз заявявам, че тя единодушно ще одобри и гласува предложения бюджетпроект. (Ръкопляскания от мнозинството)

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител Иван Дуков.

Иван Дуков (ЗНП): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Бюджетът на Министерството на търговията и продоволствието е реален израз на неговата политика. Това министерство, покрай Министерството на земеделието и на индустрията, е едно от много важните със стопанско значение министерства.

Резултатите от нашият стопански живот се изразяват в земеделското производство. Шом имаме добро земеделско производство, ние имаме и добро стопанство, а шом имаме влошено земеделско производство, имаме и влошено положение. Земеделското производство у нас представлява 50% от националното ни богатство, търговията ни — 8%, индустрията — 8% и т. н. У нас има смущение в земеделското производство. Това смущение, което се дължи на военната конюнктура и на законодателството на правителството, като норми-

ята реформа, стопанския план и др., трябва да се премахне с по-добро и увеличено производство, но не производство на книга. а производство в пълния смисъл на думата, за да може да се задоволят нуждите на народа.

Много дълги спорове е имало в нашия политически живот и при миналите режими, при миналите управления, по въпроса за цените на земеделските произведения и цените на индустриалните произведения. Този въпрос не съществува отсега, той съществува от дълги години. Българският народ очакваше от правителството на Отечества фронт да разреши този спорен въпрос, по който много пъти сме говорили и по който са ставали много големи битки и спорове. Но ние виждаме, че този въпрос остана пак неразрешен, както беше и в миналото: земеделските произведения да бъдат ниско оценени, а индустриалните произведения да бъдат скъпи, недостъпни за българския селянин, за българския трудец се народ. Ние виждаме, че ножицата на цените се отваря във вреда на земеделския производител. Той плаща скъпи данъци, преки и косвени, а индустриалните произведения са много скъпи за него. И става едно смущение.

Днес на правителството се налага да разреши този въпрос и да премахне това смущение у селяните, у земеделските производители. Правителството трябва да съгласува цените на земеделските произведения с тези на индустриалните. Това е неговата задача.

Ценовата политика на Министерството на търговията си остава същата, каквато е била през миналите режими — няма разлика. Селянинът дава по 17 лв. килограм жито, а купуват по 200 или 300 лв. метър хасе. Имаме и други нагледни случаи: 260 лв. е един килограм вълна, от която могат да се произведат, с малко примес от дреб и от други вещества, десет каскета.

А ако един селянин отиде на пазара да купи за себе си или за сина си един каскет, той трябва да даде 800 или 1000 лв.

Един от опозицията: И 2.000 лв.

Иван Дуков (ЗНП): Къде е правотата? Този въпрос не е разрешен.

Райко Дамянов (к): Но има някои селски произведения, които също са скъпи, например мазините. Маслото колко струва?

Иван Дуков (ЗНП): Няма селски произведения, които са скъпи.

Райко Дамянов (к): Маслото колко струва?

Иван Дуков (ЗНП): Маслото е 500 лв. килограмът.

Един от комунистите: 1.500 лв.

Иван Дуков (ЗНП): Другари, не е така. След паричното смущение, което стана, цените на земеделските произведения паднаха много повече, а тия на индустриалните, напротив, са много високи. Днес мазините били скъпи. Евтини са. Днес са най-евтини при тази система на парична обмяна.

Г-жи и г-да народни представители! Налага се, тъй смущение да бъде отстранено и тогава да се разбере, че действително зачитаните интересите на земеделския производител и интересите на работника.

Райко Дамянов (к): Прави се.

Иван Дуков (ЗНП): Ако този въпрос го оставите, ще остане впечатление в народа, че ние вървим по отпъкните пътища на миналите правителства. (Ръкоплескания от опозицията)

Става въпрос за държавните магазини. Ние сме за частния начин и за свободната кооперация. Свободната кооперация още не се е явила да измести частния сектор в стопанския живот със своята опитност, със своята предвидливост. Държавните магазини, които искате сега да възвестите, няма да ви дадат добри резултати. Още миналата година се образуваха кооперативни дружества за снабдяване с зеленчук и не дадоха никакви особени резултати. Свободната кооперация не е изпълнила още частния сектор от стопанския живот. В него има опитност, в него има още нещо, което трябва да се използва, за да може да се изгладят напълно кооперативната свободна държава. (Ръкоплескания от опозицията)

Нашата външна търговия остана много анемична. Спогодбите с Чехия и с Полша са добри. Нямаме ли какво да изнасяме, или няма кой да изнася? Има какво да се изнася, има и кой да изнася. Но търговията с тези две държави остава анемична. Спогодбата с Швейцария също така остава на книга. Може и да изнасяме, може и да изнасяме. Ние имаме днес нужда най-много от внос. Най-главният поминък, най-голямата търговия, която имаме, е тая с тютюните. Ние виждаме, че гърците, които продадоха тютюните си на кредит на Австрия, за да овладеят там пазара, сега и в мирните договори предявяват искания, Германия и Австрия за дълги години да закупват от тях тютюни. Ние виждаме, че нашият тютюн, който го имаме, който се изнася, ще срещне една съпротива, ще бъде намален неговият износ за чужбина. Ние виждаме също, че в Западна Европа се внасят вече американски тютюни, които изместват южно-българските тютюни.

Ние търгувахме също с експортни излишъци на земеделски произведения, на зеленчук, на овоши, но ние не можахме да направим сега туй нещо, да изнесем в разстояние на две години, да се явим на европейските пазари. Ние имаме такава търговия с Полша, с Унгария, с Чехия. Дълги години те търгуваха с България, въпреки че и те са земеделски страни. В замаяна на нашите експортни излишъци, които се изнасяха, ние получавахме от тях машини, които ни бяха нужни. Нашият износ е 95% от земеделски произведения — 40% от нашия паричен доход. Преди световната война ние имаме пазари и на изток — Турция. Но след като турците трансформираха своето стопанство, ние вече не се явихме на източния

пазар, гдето изнасяхме нашите зърнени храни, гдето изнасяхме добитък, гдето изнасяхме месо. Нашата търговия там вече се ликвидира, едно защото Добруджа ни се отне, и второ, поради големата суша, която имаме. От две години не сме в състояние да изнасяме нито зърнени храни, нито добитък, нито месо, които бяха един от главните пера за износ. Днес това положение се измени напълно. До 1924 г. ние имаме търговски връзки с Съединените щати, при войната между Гърция и Турция, която продължава 3—4 години. Тогава ние се явихме на североамериканския пазар да изнасяме наши тютюни. Обаче след свършването на войната турците пак заеха своите пазари. И когато имаме туй положение днес в нашата търговия, аз с право казвам, че нашата външна и вътрешна търговия си остава анемична.

Забравихме това, че след миналата война Германия и Италия станаха най-важните пазари за нас и, че 90% от нашата външна търговия беше с тези страни.

Нашата външна търговия 90% беше с Германия. Днешният министър на търговията пръв направил сделка с Германия за износ на вино. (Ръкоплескания от опозицията) В 1939 г., когато дойдоха главните представители на винарски къщи, за да изнесат за Германия, те веднага намериха г-н Божилов и той се ангажира на всички винарски кооперации, които имаше в България, да им изнася виното за Германия. Така ли беше?

Министър Йордан Божилов: Не е вярно! Това е лъжа! Преди мене имаше много търговци. Защо замесвате частни работи?

Иван Дуков (ЗНП): Вие най-напред изнесохте вина в Германия.

Министър Йордан Божилов: Лъжете!

Един от опозицията: Вярно е!

Министър Йордан Божилов: Вярно е, изнесъл съм, но не тъй, както вие го казвате. (Ръкоплескания от опозицията) Ако всички са изнасяли като мене, нямаше да има сега закон за конфискации. (Ръкоплескания от мнозинството)

Иван Дуков (ЗНП): Г-н министре! Аз бях секретар на Лозарския съюз, участвах в преговорите и най-голямата съпротива при зашита цените на земеделските произведения съм чувствувал от тези среди в които вие бяхте включени и които ни тормозеха навремето.

Министър Йордан Божилов: Глупости! Съчинявате ги сега. Аз съм наказван за това, че съм давал високи цени на производителите.

Петко Стоянов (нез): И други казват, че са давали високи цени.

Иван Дуков (ЗНП): Уважаеми г-да народни представители! Дълг се налага на правителството за в бъдеще да усили износа на нашите експортни излишъци, да се отиде към едно усилено производство и нашите експортни излишъци да намерят стойност в държавата, с които сме търгували. Защото едно нещо има. След войната нашите земеделски излишъци, нашето земеделско производство отдаваше в Италия, в Централна Европа. Вземаха от нас всички земеделски произведения, ориенталски стоки, тютюни, а в замаяна на туй ни даваха полуфосфати, които ни бяха нужни. Но през войната Германия беше окупирала цяла Европа и всички произведения отиваха за там. И г-н министърът на търговията, който е отечественофронтовец, беше един от главните експортири за Германия през този режим. (Ръкоплескания от опозицията) Налага се за в бъдеще да се усили нашето земеделско производство и да може по такъв начин ще отидем пак на чешкия пазар, на австрийския, на унгарския, защото въпреки че те са земеделски страни, но се нуждаех от земеделско производство, което нямаше и ние им го давахме. Трябва да вземем пак същите пазари и да не остане нашето земеделско производство без износ.

А производството ще бъде пласирано, когато имаме търговски връзки с повече страни. Тогава ние бихме били по-добре. Когато производството няма търсене, когато няма стойност, когато няма пласмент, то остава пак при ниски цени и се влошава положението.

Г-да народни представители! Става въпрос за продоволствието. Трябва да си кажем и тук думата. Нашата парламентарна група и нашите съмишленици сме проповядвали навсякъде да се изпълняват наредбите на държавата, да се дава жито, да се дава царевича, да се дава всичко, каквото иска държавата от нас. Ние си изпълнихме дълга към държавата и го изпълняваме и сега. (Ръкоплескания от опозицията. Възбуждения от мнозинството) Но едно нещо има. Когато ние се явяваме да ни се даде един парцел за забравка на нашите жени, да ни се дадат най-необходимите работи, ние сме посрещани от вашите комисари много зле. (Ръкоплескания от опозицията) Няма едно правилно продоволствие, няма правилния разпределение днес. Само един хора се продоволствуват правилно, само един хора получават правилно разпределение. Аз съм от Севлиево околия. Една част от нашето население, непродоволствено, е много зле, гърчи се. И когато някой отива при комисаря и му иска, той отговаря: „Ти си опозиционер, няма да ти дам брашно“; оставя го да вземе чувала и да бяга по мелници да прави претрешения.

Министър Йордан Божилов: Факти дайте!

Иван Дуков (ЗНП): Факти има навсякъде.

Министър Йордан Божилов: Конкретни факти дайте!

Иван Дуков (ЗНП): Още утре ще представя. На много места това нещо става.

Аз свършвам и заявявам, че ние, както в миналото и през войната, трябва да задоволим всички пазари, на които сме били, да не се обвързваме само с една държава, да намерят нашите произведе-

ния пласмент навсякъде. Така те ще имат по-голяма стойност, по-голям успех. За доброто на България и българския народ трябва да сключим търговски договори с всички държави, в които могат да намерят пласмент нашите земеделски произведения. (Ръкоплескания от опозицията)

Председател Васил Коларов: Има думата народният представител Нисим Исаков.

Обаждат се: Отсъствава.

Председател Васил Коларов: Има думата народния представител Илия Радков.

Илия Радков (з): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Днес най-важният проблем, наред с укрепването и разширяването на демократичните завоевания, е този за стопанското ни възстановяване и изграждане.

Значението и ролята на външната и на вътрешната търговия и правилната организация на разпределението на продуктите и стоките при сегашните условия са от изключително естество. Тези сектори от общото ни народно стопанство има да играят първостепенна роля и правилното им насочване и развитие са съществени предпоставки за общото ни стопанско и социално преуспяване.

Бюджетът на Министерството на търговията е изработен и ни е представен в рамките на двегодишния стопански план. И действително, ако прочетем внимателно декларацията на правителството, ако разучим двегодишния народостопански план, закона за обмяната на парите и всички стопански закони, ще се убедим, че те са продиктувани от волята и разума на трудовия български народ и като че ли са написани със собствената му ръка. Това иде да ни подкаже, че начело на управлението стоят хора, които, окръжени от любовта на народа, са решени да преодолеят всички трудности, но да дадат възможност, щото този народ да заживее един споен човешки живот.

Грамадни и от голямо значение са задачите, които стопанският план поставя за разрешението във всички области от дейността на Министерството на търговията.

Аз искам обаче предпазливо да ви обърна вниманието върху един друг въпрос — за частния сектор. Много често се говори и пише при сегашната отечественофронтовска ера, на какви принципи се изгражда нашата стопанска система. Някои заслени в своя консерватизъм, чужди на тенденциите на историческото развитие, неспособни да проумят дълбоките и коренни пресъбразования, настъпили в живота на всички страни след последната световна война, искат да се върне колелото на историята назад. Като че ли за тях капиталистическата стопанска система си остава най-съвършената и незаменима. Дълбоко заблуджени! Капитализмът в своите характеристики и съществени черти е окончателно осъден от историческото развитие.

Наистина в своята програма правителството на Отечествения фронт възвести, че частната собственост и частната инициатива ще бъдат зачитани, че ще им се създадат условия за проявление, разбира се, в рамките на общата стопанска програма на правителството и интересите на обществото. Това не ще рече обаче покровителстване на едрия финансов капитал, на паразитния и спекулативен капитал, на саботажното и чернорсаджийство. Напротив, срещу представителите на този капитал и тази категория от стопанския сектор се води и ще се води сурова и безпощадна борба.

В своята програма правителството заяви, че ще поощрява едновременно общественостопанския, кооперативния и личния сектори в стопанския живот. Това процентно е изразено в двегодишния стопански план, до каква степен трябва да се развие всеки един от тия сектори. С оглед обаче на правилно разрешението проблемите на нашето стопанско възстановяване и превръщане в издвигателни фактори на стопанството трябва да се дава открито преднина на общественостопанския сектор и на кооперативния. Например има известни области от нашата търговия и индустрия, в които личният почин не е в състояние да се прояви, защото не ще има достатъчно средства, нито пък общественостопански и социално е оправдано да бъдат оставени в частни ръце, поради липса на достатъчно социално съзнание в частния капиталист. Така изграждането на язовирите, разработването и използването на нашите природни ресурси, електрификацията на страната, създаването на основни индустрии като тия за сив камък, химически торове, земеделски машини и др., както и напоследък монополията на железниците, нито е възможна да бъдат осъществени от личния почин, нито пък с оглед обществените и държавните интереси е позволено да бъдат предоставени нему. Те трябва да бъдат изключително предоставени за осъществяване от общественостопанския и кооперативния сектори. В областта на външната търговия, с оглед на сегашната военна обстановка, не може да не се подчертае, че тенденциите са и трябва да бъдат в посока на разширение обсега на дейност на кооперативния и общественостопанския сектори, с перспектива в бъдеще да бъдат монополизирани от тях износът и вносът.

Г-жи и г-да народни представители! След извоюваната победа на 9 септември нисоките и ориентацията на нашата външна търговия се очертаха правилно. България, след толкова борби и страдания, влязла като равноправен член във великото семейство на славянските народи благодарение победата на великата и непобедима Червена армия, в стопанско отношение не можеше да не се опре и да подкрепи подкрепата на великия братски нам Съветски съюз. И наистина ние я подкрепихме и щедро получихме. След годините на германо-фашисткото робство и ограбване, при което нашето стопанство бе разстроено и опустошено, българското правителство трябваше да получи подкрепа от братския Съветски съюз, като сключи с него първата търговска спогодба на началата на зачитане интересите на двете договорящи страни. Това бе най-правият път на нашата външна търговия. И наистина, какво би било положението днес на нашата индустрия, на нашето земеделие, изобщо

на нашето народно стопанство, ако не беше тази търговска спогодба, която даде силен тласък за оживяване на всички области на нашето народно стопанство? Усилено започнаха да работят памучно-предачната, тъкачната, трикотажната, чорпаната, металната и каучуковата индустрии. Рафинерите и резервоарите се напълниха с петролни продукти. Автотранспортът получи необходимите гуми и бензин. Трябва тук да подчертая, че докато в миналото фашистките управници сключваха търговски договори с Хитлерова Германия на колониални начала, с които се ограбваше нашето стопанство, днес българското правителство сключва търговски договори на началата на една нова външна търговска политика на овардване и зачитане на българските стопански интереси. (Ръкоплескания от мнозинството)

Днес с радост ние можем да отбележим, че имаме сключени търговски договори с Румъния, Чехия, Полша, Швейцария и Югославия. Особено с радост бихме посрещали възстановяването на нашите търговски отношения с Франция — тази велика и класическа страна на демокрацията. Нека се надяваме, че в скоро време ще имаме търговски договори и с Белгия, Холандия, Дания, а така също и с великите държави Англия и Америка.

Тук му е мястото да отбележим, че компенсационни сделки, смело може да се каже, имаме извършени с почти всички държави. Напоследък такава една компенсационна сделка беше извършена с Австрия. Миналата година консервната индустрия изнесе поре, в Норвегия и Белгия. С тази компенсационна сделка може да се внесе рибено масло за запасяване на нашата страна с този артикул, тъй необходим за нашето народно здраве. Тази година, казах, имаме извършена компенсационна сделка и с Австрия пак срещу поре. Това поре, което изнесохме на австрийския пазар, може да подобне по качество порето на Италия и на други държави, да спечели едно име за нашето народно стопанство и да пробие един добър път за утрешната наша външна търговия. Нека се надяваме, че ръководните фактори в Дирекцията на външната търговия, които познават отблизо нашето народно стопанство, ще проявят максимум усилия за намиране пазари за нашите износни артикули, ще проучат из основи нуждите на външния пазар и ще насърчат производството на такива артикули, които ще намерят добър пласмент в чужбина. Изпращането на търговски представители в различни държави ни дава указание, че в туй направление ще се работи усилено.

В заключение трябва да заявя, че нисоките и ориентацията на нашата външна търговия са правилни, като подчертавам повторно, че връзките ни с братския Съветски съюз трябва да бъдат изходната основа и начало на нашите търговски отношения.

В областта на вътрешната търговия се отива смело към държавно-обществения и кооперативния сектори с оглед на техните възможности, без да се отрича частната инициатива, но в никой случай да не се правят, под каквато и да било форма, концесии на спекулативния, чернорсаджийски и саботажни капитал. Народът очаква да се премахне ненужното посредничество и по този начин производителят да получи максимални цени за своите произведения, а консуматорът — качествен и евтин продукт.

Градинарите, производителите на зеленчук и плодове поставят пред Министерството на търговията въпроса, щото в ония пунктове, където това производство е много голямо, да се отнеме правото на търговците да търгуват с тези артикули, за да може да се създадат едни справедливи цени за производителите, а така също тези артикули да се докарат до консуматора на една сполучна цена. Аз смятам, че тези народни магазини, които се създават в отделните градове, ще изиграят именно тази роля, да пресекат пътя на черната борса и спекулата и да бъдат едни контролери за да се знае как се продава и какво трябва да се спечели. Това беше основната задача, която накарва правителството навремето да внесе законопроект и да създаде тези народни магазини.

В областта на разпределението, при режима на купонното снабдяване и при условията на оскъдния на продукти от първа необходимост, Дирекцията на разпределението изхожда от принципите на справедливостта и общественостопанския интерес. Фаворизациите, мудаостта, бюрократизмът и пр. са вече изкоренени в нашата разпределителна система. И аз мога да ви заявя, че някъде в производствата до миналата година можеше да съществува погрешно отношение на комисарските органи към населението, обаче днес друг въпрос в министерството, в Дирекцията на разпределението. Тези материали, които са оскъдни, се раздават действително справедливо и няма недоволство сред българския народ. (Ръкоплескания от мнозинството)

В заключение аз бих казал следното. Ние знаем, че още производството не е напълно възстановено, снабдяването и продължително не е напълно уредено, всичко необходимо не се намира на евтини цени, българският народ не е напълно доволен, и затова ние гласувахме закона за народостопанския план, който ясно сочи пътята, по които ще се изживяват всички трудности. Ако се вгледаме добре в него, ние ще видим, как пътят, който този план сочи и на външната търговия, и на разпределението, и на вътрешната търговия, цели именно благополучието на народа. Затова аз казвам, че само Отечественият фронт сочи единствения път, по който могат да бъдат преодоляни стопанските трудности и лишения — пътя на всестриното поощряване на производството, на все повече утвърждаване и утвърждаване стопанските и икономическите отношения с другите държави, на първо място със Съветския съюз.

Нека да мобилизираме всички сили в борбата за осъществяване на двегодишния стопански план. Това налага върховните интереси на България. А България ще живее и пребъде, тъй както е вечен и нескрян устремът на трудещия се български народ в рамките на всеславянската солидарност и общност да гради един нов свят, в който ще има красота, радост, дълголетие, щастие за всички трудещи се. Победата е победа на демокрацията, победа на независима, свободна републиканска България, победа на новия свят.

на социалната правда, на мирното строителство; победа и триумф на идеалите, за които се бори и в битка за които загина великият земеделски трибун Александър Стамболийски. (Ръкоплескания от мнозинството)

Нека всички, както на политическия, така и на стопанския фронт, изпълним своя дълг пред нашата родина, за да получим признателността на нашите герои-партизани и героини-войници от първа българска армия, които със своята кръв, със своя живот и героизъм така бляскаво изпълниха своя дълг към олтара на родината. С непосилна работа в изпълнение на двегодишния стопански план да заслужим жертвите на безсмъртните герои и изградим една наистина благоденстваща и щастлива България! Само по този път ще получим признанието на подрастващото поколение. България е щастлива, че начело на управлението стои човек, който е обхванен с любовта не само на целия български народ, но и с любовта на трудовия народ от целия свят. (Ръкоплескания от мнозинството) По неговите указания ние действително ще излезем на спасителния бряг. Под неговото мъдро ръководство нашият народ се намира вече на широкия друм на славянската общност и единство, по който друм ще се изгради щастието на целокупната наша родина.

Аз отправям една молба към г-н министъра на търговията. Нека тези дефицитни материали — натоварен съм от консервната индустрия да заявя това — които са нужни за производството в тази индустрия, бъдат разпределени в рационализирани предприятия. По такъв начин ние ще можем да намалим производствените разходи, а заедно с това ще дадем един качествен и евтин продукт за нашия консуматор и конкурентноспособен за външния пазар, което е от значение сега за нашата външна търговия. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председател Васил Коларов: Има думата продължителният представител Иван Копринков.

Иван Копринков (сЛ): (От трибуната) Г-да народни представители! Представеният за разглеждане бюджетопроект на Министерството на търговията и продоволствието е с най-малка сума в своята разходна част, сравнен с всички други бюджети на всички други министерства. Обаче независимо от този малък размер на разходите, които са посочени в бюджета на това министерство, значението на Министерството на търговията и продоволствието е твърде голямо. И следователно, когато ние ще разглеждаме въпросите, свързани с дейността на това министерство, не трябва да се ръководим от размера на предвидените за разходване суми, а трябва да се ръководим от обектите и задачите, които се възлагат на това министерство.

Това министерство до 1944 г. беше едно от най-големите. В него се включваха търговията — вътрешна и външна — промишлеността, индустрията, занаятите и труда. След събитията на 9 септември от това министерство се отне Дирекцията на труда заедно с Института на обществените осигуровки и то от 9 септември 1944 г. започна да функционира като Министерство на търговията и промишлеността.

В 1946 г. от това министерство се отнеха няколко отделни и много важни ресори. Отне се на първо място индустрият изцяло, отнеха се и занаятите, отне се един друг голям обект — Дирекцията за природните богатства, в която се включват държавните минни, включително и минни „Перник“. А сега през тази година, 1947, се отнемат още няколко ресора и министерството остава само едно дребно министерство на търговията — вътрешна и външна — и продоволствието, което е една военно-компютерна работа, а така също и отделението „Морски и теглилки“. Кой ресор се отделя през 1947 г.? На първо място Главната дирекция на статистиката, която отива към Върховното правителство. Нейният бюджет е представен към бюджета на Върховното правителство. Той е почти равен на бюджета на цялото Министерство на търговията. Министерството на търговията има един бюджет 400.000.000 лв., а само Дирекцията на статистиката има бюджет 377.000.000 лв.

Също така през 1946 г. и сега окончателно през 1947 г. от това министерство се отдели и една друга дирекция — Дирекцията на професионалното образование, като остана при Министерството на търговията само едно малко отделение от двама души персонал — един началник и един инспектор на търговското образование. Отдели се със специален закон тази година и отделът за цените, който се преобразува в Главна дирекция на цените и се прехвърли към Върховния стопански съвет.

Следователно днешното Министерство на търговията и продоволствието с бюджета, който ни се представява, има само следните обекти и задачи: едно централно управление с бюджетно-контролно отделение и канцелария, една Дирекция на вътрешната търговия, с която се слива Дирекцията на разпределението и снабдяването, едно отделение за контрол на мерките и теглилки, една Дирекция на външната търговия и едно малко отделение за търговското образование — само за търговските гимназии. И затова, г-да народни представители, когато ще разглеждаме бюджета на Министерството на търговията и продоволствието с оглед на миналогодишния бюджет, ние трябва да имаме пред вид именно тяхната, която казах аз, за да не изпаднаме в грешка, когато ще заснем въпроса за разходваните суми, които са вписани в този бюджетопроект.

Бюджетопроектът за 1947 г. е представен в размер на 400.000.000 лв., а бюджетът за 1946 г. на това същото министерство беше 462.000.000 лв. Какво значи това? Едно съвършено изпразнено министерство, което миналата година е имало бюджет 462.000.000 лв., с Дирекция на статистиката, с отдел за цените, с изравнителен фонд и с Дирекция за професионалното образование. Така година без тия институти бюджетът ни се представява с 400.000.000 лв. И ако някой иска да прави сравнение, трябва да види всички тия институти, които са обект на това министерство, а да може

да получи една ясна представа какво бе министерството през 1946 г. и какво е днес, и дали в същност ние имаме едно намаление на бюджета от 462.000.000 лв. на 400.000.000 лв. Ако прибавим бюджета на тия служби, които се отделят тази година от министерството и отиват в други министерства и служби, в други институти, ние ще получим за същите институти, които са били през 1946 г. в това министерство, един бюджет, който надхвърля 1.000.000.000 лв., защото, казах още от самото начало, само Дирекцията на статистиката, която имаше свой бюджет при Министерството на търговията миналата година кръгло 55.000.000 лв., днес излиза с един самостоятелен бюджет от 377.000.000 лв.; отделът за цените, който се състоеше от 54 чиновника и имаше бюджет кръгло сума 4.000.000 лв. и нещо, днес става Главна дирекция на цените с един бюджет от 35.000.000 лв. А Дирекцията за професионалното образование, която отива към Министерството на индустрията и занаятите, има за всички свои служби, които миналата година се включваха в нея, един бюджет повече от 200.000.000 лв.

Следователно в същност бюджетът на Министерството на търговията и продоволствието остава с един малък служби, които аз вече ви казах. Но независимо от това, аз казах от самото начало, че от съществено и голямо значение е дейността на Министерството на търговията и продоволствието, защото тя обхваща едва ли не половината от стопанския живот на нашата страна, главно нашата вътрешна търговия, снабдяването и разпределението — което засяга целия български народ — и външната търговия, т. е. външната търговия. Има и един институт, който остава към това министерство, но фигурира като автономен, със самостоятелен свой бюджет, който не се включва в този бюджет и който не минава през Народното събрание, а именно Дирекцията за храноизноса.

Министър Йордан Божилов: Както виждате, дребни работи! И външна търговия, и вътрешна търговия!

Иван Копринков (сЛ): Аз подчертах, че предвидената за разходване сума по бюджета е малка, но дейността на министерството е от съществено и голямо значение за целия български народ, засяга почти целия български народ — снабдяването, разпределението, вътрешната и външната търговия и специално нашето селско стопанско производство.

На първо място искам да обърна вниманието на почитаемото Народно събрание върху няколко параграфчета, особено едно малко параграфче в този бюджет, което съществува и във всички бюджети, но — доколкото моите сведения се простират — то не се засяга от говорителите по разглежданите досега бюджети. Това е параграфчето в бюджета 39 под скромното наименование „Безотчетни, разходвани съгласно чл. 38, алинея втора, от закона за БОП“, на сума 240.000 лв. Това, г-да народни представители, не е нищо друго освен едно допълнение към заплатата на г-н министъра. Такива параграфи под същото име съществуват в бюджетите на всички министерства. Този параграф до 1946 г. във всички министерства съществуваше в размер на 120.000 лв., тогава когато заплатите на г-да министрите бяха много скромни, а именно, когато основната им заплата беше 22.000 лв. и когато представителите бяха 8.000 лв. С това параграфче се допълваше размера на заплатата на министрите с още по 10.000 лв. месечно. Тази година, когато имаме по новите бюджети и по новите щатни таблици основна заплата на министрите по 45.000 лв. и представителите по 15.000 лв., това параграфче остава, и при това е удвоено, от 120.000 лв., колкото беше през 1943, 1944, 1945 и 1946 г., на 240.000 лв. — а то значи по 20.000 лв. отгоре върху заплатата на министрите.

Г-да народни представители! Аз не искам да кажа с това, че заплатата на г-да министрите с това параграфче — което съществува в бюджетите на всички министерства, съществува и в бюджета на Върховния стопански съвет за г-н председателя на Върховния стопански съвет — става много голяма. Не, не е тази моя мисъл и аз по-нататък ще ви илюстрирам защо — защото в бюджета на същото това министерство намирам едно параграфче, с което само на двама дребни чиновници, на един машинист и на един преводчик, се дава заплата по-голяма от тази на г-да министрите. Но мисълта ми, г-да народни представители е, че това параграфче, за честта и достойнството на г-да министрите, не бива да съществува (Ръкоплескания от опозицията), не затуй защото заплатата, която е определена на г-да министрите, е голяма. Напротив, тя е недостатъчна за оня ранг, който заемат г-да министрите. Но не бива да този наш безотчетен, оправдан само с разписки, без никъде да се вписват, да се прави едно скрито увеличение на заплатата на който и да е чиновник. Така практика трябва да бъде преустановена, тя не трябва да съществува, най-малко в бюджетите, представени от едно правителство на Отечествен фронт.

Понеже споменах за един параграф, с който исках да посоча, че не е голяма заплатата на г-да министрите, искам да ви кажа кой е този параграф и за какво се отнася. Отнася се за двама чиновници. Единият е машинист, другият преводчик на руски език с заплата общо 1.800.000 лв., или по 900.000 лв. годишно — а това прави по 75.000 лв. на месец.

От мнозинството: Ей-й-й!

Коста Лулчев (сЛ): Получават повече от един министър.

Иван Копринков (сЛ): Да. — Затуй и казах, че заплатата на министъра не е завида, че тя трябва да бъде по-голяма, но не да се увеличава по този начин, който посочих — чрез параграфчето безотчетни.

Аз поисках обяснение от началника на бюджетоконтролното отделение при Министерството, да ми каже какви са тия двама чиновници, за които се предвижда такъв голям кредит за заплата —

1.000.000 лв., или по 900.000 лв. годишно, и то обозначени в параграфа „машинписец и преводач на руски език“. И за моя голяма изненада г-н министърът на общественостроителния отдел ми каза: „Двадесетият въпрос г-н Копринков, но по-познате тези неща, дължен съм да ви кажа, защото има цяла преписка, цяло доосне в министерството. Касае се за своеволното назначаване от страна на нашия търговски представител в Москва на двама чиновници; на единия ги по своя почин, без да има параграф, без да има предвидени такива в бюджета, назначил ги в нашето търговско представителство в Москва“.

Коста Лулчев (сЛ): Скандал!

Иван Копринков (сЛ): Стояли са хората, работили са и си искат възнаграждението. Образува се цяла една преписка в министерството. Миналата година министърът на финансите е отказал да плати каквато и да е сума на тези чиновници. Даже имам сведения, че и г-н министър-председателят и той първоначално е бил против. Но сега вече в качеството си на министър-председател се е съгласил, както се е съгласил и министърът на финансите, и тая сума се предвижда в това параграфче, за да бъде изплатена на тези двама чиновници, на този машинписец и на този преводач, да им се дадат по 900.000 лв. годишна заплата. Аз мисля, че когато се приема този параграф, Народното събрание трябва да направи съответната корекция и оня, който на своя глава е извършил едно действие — а именно търговският представител в Москва — трябва да понесе съответната гражданска отговорност за онова, което той е сторил.

И тук в този бюджет, г-да народни представители, както във всички бюджети, които минаха досега и които има още да минават, има един параграф от 1.500.000 лв. за посрещане на гости, за тържества. Като вземете: 20 министерства по 1.500.000 лв. — това са 30.000.000 лв. Като прибавите към тях и кредита по специалния параграф от 9.000.000 лв., предвиден по бюджета на Министерството на информацията за тая цел, вие ще видите, че в един критически момент, в един момент на стопанска криза, на един живот много стегнат у нас, на липса на средства и на изнемогване от страна на държавата и населението в много отношения, се разпират едни суми неоправдано. Аз смятам, че в този параграф не трябва да бъде приет.

Министър Йордан Божилов: Във Ваше време нямаше ли тия суми?

Иван Копринков (сЛ): Не, г-н министре! Имаше някакви 5-10 хиляди лева, но аз не веднаж съм правял въпрос по това пред Вашия предшественик, г-н министърът на търговията Димитър Нейков.

Министър Йордан Божилов: Вие бихте тогава главен секретар.

Иван Копринков (сЛ): Г-да народни представители! Има един § 7, който го има в почти всички бюджети — „Пътни и дневни пари за командировки в страната — 15.000.000 лв. и на делегати за чужбина 25.000.000 лв.“. Аз смятам, че по отношение на командировките, на пътните и дневните вътре в страната, предвиденият по този параграф кредит е твърде голям, 15.000.000 лв. са много. Но ако трябва да се плащат разходи за делегации, които трябва да отиват в чужбина, за да може да се свържат търговски връзки, да можем да подобрим нашето стопанство чрез внос на стоки и да получим резултати, предвиденият кредит по този параграф за тая цел в размер на 25.000.000 лв. аз считам, че е твърде малък. Ето защо смятам, че и в това отношение трябва да се направи една корекция.

След тия общи бележки по бюджета на Министерството на търговията, като оставям настрана всичко онова, което съставлява несъществени въпроси, като оставям настрана въпроса за персонала — министерството и сега, при тия намалени функции, след като му се отнемат тия служби, които аз помислах, пак има един усилчен персонал — смятам да премина към политиката на Министерството на търговията по същество — към важния въпрос за снабдяването, продоволствието, към вътрешната търговия и външната търговия.

Г-да народни представители! Вътрешната търговия, такава каквато я заварихме на 9 септември, такава каквато беше в 1945 и 1946 г. и такава каквато е сега, ние сме длъжни да констатираме с една голяма неприятност, че не отива добре. Ние сме зле и няма признаци да станем добре.

От мнозинството: Ей-й-й!

Иван Копринков (сЛ): Аз ще кажа съображенията си и считам, че нямат основание господата от мнозинството още сега да викат „Ей-й-й!“ — Моето стопанише и моето мнение по този въпрос е, че ние ще трябва много търговска работа да извършим, за да подобрим нашата вътрешна търговия, а също и нашата външна търговия.

Райко Дамянов (к): Това не значи другото, което говориш.

Иван Копринков (сЛ): Вътрешната търговия в този момент е в един голям застой. Тя ежедневно намалява и ежедневно е ограничавана. Аз не правя въпрос коя — дали от частния или от кооперативния сектор. Аз говоря въобще за вътрешната търговия. Защото и кооперативният сектор във вътрешната търговия не е много добре. Достатъчно е да ви посоча няколко кооперации, които се занимават с вътрешна търговия, които тази година представиха балансите си на годишните си събрания с големи загуби, въпреки голямото покровителство на държавната политика, въпреки даването им в гражданско количество стоки за разпределение — което, бих казал, е една моноклина търговия за кооперацията, която те иначе при обикновената търговия не биха имали. Като изнасям тези факти и други,

аз не се позовавам на неща, които не са установени и не са определени. Фактите говорят. Достатъчно е да отидете в която и да е търговска централа, да влезете в който и да е магазин, за да видите, че въобще търговията е зле — и кооперативната, и частната. Магазините са наредени и напичени с празни кутии, за да не се виждат празни рафтове, но вие констатирайте липсата веднага, когато потърсите конкретно някой артикул. Вие ще видите кутии по всички рафтове в магазина, кооперативен или частен, ще намерите запущени витрините с луксозни листове, но стока в магазините няма да намерите. Защо? Причината е, че вътре в страната нашата търговия не е добре — първо; и второ — и с ония стоки, които идат отвън, не сме добре.

През 1946 г. масата от търговския свят изпитваше една голяма криза. Сега, когато дойдоха, бих казал, новите реформи, новите закони на правителството за ограничаването уж на банкнотите, за безкасовите операции, за запорирането на влоговете и за еднократния данък, още повече се отегчи нашата вътрешна търговия.

Стоян Попов (к): Ще се подобря.

Иван Копринков (сЛ): Отегчи се, затуй защото, независимо от липсата на стоки, на продукти, г-да народни представители, има и една вътрешна причина. Ако ние все пак можем открито и искрено да кажем, че за лошото положение на нашата вътрешна търговия има обективни причини — а безспорно е, че има такива — има и субективни наши вътрешни причини, които са въпрос на една политика в страната и които твърде много отегчават вътрешната ни търговия. Няма защо да ви говоря, преждеговорилихте преди мене, даже от мнозинството, констатираха, че в това отношение ние не сме премахнали всички неща, които могат да бъдат критикувани. Факт е, че ние имаме вътрешни политически причини, които спъват нашата вътрешна търговия. Една от големите причини на първо място е липсата на вяра от страна на българския народ и специално на търговския свят, ако щете даже и от кооперативните среди, в управлението. (Ръкоплескания от опозицията)

От мнозинството: Ей-й-й!

Иван Копринков (сЛ): Липсва вяра. И аз ще се обоснова, за да ви докажа, че това е един факт безспорен.

Димитър Ганев (к): Кажете колко и каква стока стоят в застой, не се движат?

Иван Копринков (сЛ): Няма стоки в застой, защото въобще няма стоки. (Ръкоплескания от опозицията)

Израел Майер (к): В такъв случай вие бъркате производството с търговия.

Иван Копринков (сЛ): Г-да народни представители! Това е затуй, защото има едно отношение, което не съответствува на ясно провъзгласената програма от Отечествения фронт на 17 септември. В нея имаше един пункт, в който се казва, че правителството ще насърчава и подкрепя вътрешната търговия, като дава предимство на кооперативния сектор, а от частната търговия ще се стреми да премахне само оная, която е обществено неполезна и посреднически вредна. Тази програма на правителството бе приета — заявявам го открито — от всички среди, даже и от най-големите търговци капиталисти. (Ожидание сред мнозинството) Затуй защото хората казаха: „Ако е настъпило време да вървим по този път, ние ще се примирим с това положение“.

Райко Дамянов (к): Защото са се отказали те, сега дайте да се откажем и ние от тая политика!

Иван Копринков (сЛ): Хората се примириха и казаха: „Така решава правителството, това правителство, което представлява народа — ще се подчиним“. Обаче какво се оказа? Срецу и зад гърба на тая декларация системно се провежда една друга политика. Когато аз бях в министерството, ежедневно съм казвал на моя шеф г-н министър Нейков: или кажете на българския народ, че отнемате изцяло частната търговия и че тя става търговия държавна и кооперативна, за да си търсят хората колая, или пък, ако привижда в изпълнение програмата, спрете онова, което става в България, за да не се спъва стопанският живот. Вярно е, че г-н министър Нейков много пъти по принцип се е съгласявал с това мое становище и когато съм му казвал: внесете го в Министерския съвет, да се реши този въпрос — въпросът е оставал все открит. Защо? Много ясно: за да могат неотговорните фактори, които се месят в търговията, да разиграват своята работа така, както си искат, под привидния претекст, че търговията е свободна и могат хората да работят, а в същност на места в отделни случаи се пречи по всички пътеки и по всички пътища на частната търговия. И първият пример, г-да народни представители, беше за Министерството на търговията страхотен. Защо? По онова време София беше цялата евакуирана, всички стоки бяха евакуирани вън от града. След 9 септември, когато трябваше да се пристъпи към внасянето на тези стоки в София, за да се задоволят нуждите и да се тръгне към един нормален живот на търговията и на обмяна, ние се видяхме в чудо, защото навсякъде където имаше евакуирани стоки, те биваха задържани, населението ги разграбваше и за столицата не се носеше нищо. Аз ще ви кажа два-три курioзни случая. В едно софийско село с 1000 жители се разграбиха 1400 копринени комбинезони. Значи, и деца и старците са били облечени с копринени комбинезони.

Райко Дамянов (к): Кога беше това?

Иван Копринков (сЛ): Това беше по времето, когато трябваше да се върнат в София евакуираните от нея стоки. И аз ще ви кажа

какво сме направили в това отношение. Едно Новоселци загряб от една фабрика за 4.000.000 лв. платове, за да си правят жителите на Новоселци дрехи, а в Казичене оф комитетът спря храните на Храноизноса, защото трябвало да останат в Казичене. И т. н.

Станка Христова (к): А като бяхте в Карнобат, ходехте с копри-
вена иощница.

Иван Копринков (сЛ): Някой Ви е заблудил и се е подиграл с
Вашата наивност.

Следователно, г-да народни представители, искам да кажа, че зад
хубавата програма, която се прие от целия български народ за въ-
трешната търговия, за даването предимство на кооперативния сек-
тор и за премахването на обществен-вредното посредничество, се
извършиха такива неща — и продължават и днес да се вършат —
които пречат на нашата вътрешна търговия. И не само това: пречи
се на нашата вътрешна търговия и от органи на властта. Ние имаме
случай, когато една от управляващите партии, една от доминиращите
партии в Отечествения фронт не позволяваше да встъпват в длъж-
ност чиновници в комисарствата, шом не изхождат от тая партия.
Ние имаме случая в гр. Сливен, където комисарят, член на пар-
тията на г-н Димитър Нейков, беше изхвърлен през прозореца на
комисарството. (Ръкоплескания от опозицията) Ние имаме случая
с комисаря в Добрич, който не беше допуснат да встъпи в длъж-
ност. И много и много такива случаи имаме. Органи на властта
възпрепятствуваша комисарите да изпълняват своите служебни
функции, само защото не изхождат от партията, която доминира и
управлява страната.

Ние имаме и един друг факт. Стопанската милиция, която е да-
дена уж като сътрудник на Министерството на търговията, по една,
според мене, фатална грешка, е придала като институт към Въ-
трешното министерство. Нека г-н министърът да си вземе акт от
това. В чл. 10 на съществуващия закон за снабдяването и цените
е казано, че едн от органите на Министерството на търговията по
привилегията на този закон е стопанската милиция — която обаче
е оставена при Министерството на вътрешните работи.

Г-н министре! Стопанската милиция трябва да излезе от това
министерство. Както министърът на финансите има своята митниче-
ска милиция, има своята акцизна милиция, както министърът на
земеделието има своята горска милиция, чрез която той провежда
своята политика, така и министърът на търговията трябва да вземе
при себе си стопанската милиция, която е установена, по силата на
закон за снабдяването и цените, като негов орган. А тая стопан-
ска милиция, която изключително и стопроцентово беше орган
само на една партия, вместо да подпомага политиката на министер-
ството, която то беше в ръцете на г-н министър Нейков, систе-
матично пречеше на всяка работа в министерството. И тая стопанска
милиция е от големите фактори, които спъват нашата вътрешна
търговия.

Стоян Попов (к): Черната борса.

Иван Копринков (сЛ): Тая стопанска милиция е стигнала дотам,
че вместо да преследва черната борса, голяма част от нейните ор-
гани са най-големи черноборсаджини. (Ръкоплескания от опозицията)

Димитър Георгиев (к): Факти, факти дайте! Само лъжи недейте
хвърля!

Иван Копринков (сЛ): Г-да народни представители! Аз мога да
ви посоча дела, в които органи на тая стопанска милиция бяха
изобличени в съда като инспиратори на такива процеси.

Един от опозицията: Особено в София.

Иван Копринков (сЛ): Обвиняемите бяха оправдани и на втория
ден след оправдателната присъда — понеже обвиняемите отричат
показаната си, далени при насилие и побой — биват пратени в ла-
гери. Това не е един случай, това не са два случая, това не са
три случая — те са десетки случаи. Затуй казвам, че има вътрешни
причини, които спъват и пречат на нашата вътрешна търговия.

Димитър Чорбаджиев (к): Г-н Копринков, кой твой инспектор
от Бургас е замесен в черна борса?

Иван Копринков (сЛ): Аз ще кажа за моя инспектор и комисар
в Бургас. Три заповеди за уволнение съм представил. Г-н Добри
Терпешев не позволи и г-н Нейков отказа да ги подпише. (Ръко-
плескания от опозицията) Това е бургаският комисар! То е, за-
щото имаше присъда от Бургаския съд, защото имаше определение
да бъде отстранен от служба, защото разиграваше томбола с на-
рядни стоки — сапун, захар и платове. Но понеже е ваш партиец,
г-н Терпешев каза на г-н министър Нейков: „Няма да го уволня-
вам.“ (Ръкоплескания от опозицията) Искате ли името му? — Това
е г-н Станчев. Той е комисарят на Бургас. (Смях и ръкоплескания
всрещ опозицията)

Аз искам да ви посоча вътрешните причини, които пречат на
нашата търговия, ...

Димитър Димов (к): Това са лъжи.

Иван Копринков (сЛ): ... и които изхождат от доминиращата
партия. (Възражения от мнозинството)

Димитър Чорбаджиев (к): А вашия инспектор, който пратихте в
Бургас, го заловиха в черна борса.

Иван Копринков (сЛ): Той не е мой инспектор, той е ваш, той е
на Отечествения фронт.

От мнозинството: А-а-а!

Димитър Чорбаджиев (к): Такива ваши инспектори вършат чер-
ната борса.

Иван Копринков (сЛ): Аз мога да ви посоча такива инспектори,
които и сега още ги има, които са стари фашисти и на които имам в
джба си писмата им до цар Борис.

Райко Дамянов (к): Дай ги да ги видим!

Иван Копринков (сЛ): Никола Попов, който шжа трогателно
писмо по случай смъртта на цар Борис, е началник на отдел днес в
Министерството на индустрията. И колко още много други! (Възра-
жение от мнозинството).

Райко Дамянов (к): Ех, колко?

Иван Копринков (сЛ): Десетки случая мога да ви посоча. Г-да
народни представители! Една от важните причини за нашата лоша
вътрешна търговия, това е ценовата политика на правителството.
Но на този въпрос аз ще се спра малко по-подробно. Във всеки случай
посочвам като една от причините за спъване на нашата вътрешна тър-
говия лошата ценова политика.

Г-да народни представители! Има също така и обективни причини,
за да не бъдем добре и във външната ни търговия. Спор няма за
това. Аз искам да бъда обективен в това отношение.

Райко Дамянов (к): Ах че обективен!

Иван Копринков (сЛ): Аз ви посочвам обективни причини както
за вътрешната търговия, така и за външната търговия. Кои са те? —
Вие всички ги знаете: войната, фашистият режим до 9 септември,
разстроено наше стопанство, затворените граници, липсата даже
на европейски пазар на стоки, от които се нуждаем, липсата на ва-
лута, изключително при компенсационните сделки и клиринги и пр. Това
са все обективни причини.

Но и тук искам да посоча, че покрай обективните причини има и
такива, които са въпрос на вътрешна политика. Един от преждегово-
рившите, г-н Иван Дуков, засегна този въпрос с две думи и каза:
„Ние искаме да се сключат търговски договори, ние искаме външна
търговия с всички държави, откъдето можем да купим, да вземем и
да внесем добри стоки, и където можем да продадем и нашите стоки
на износни, добри цени.“ Именю тази вътрешна политика попречи на
правителството да сключи такива договори. Не говоря за първата по-
ловина на 1945 г., до приключване на отечествената война, защото
едва след това можеше да се пристъпи към сключването на такива
договори. И днес ние имаме положението, че нашата външна тър-
говия е ограничена само с една държава.

Един от мнозинството: Коя е тя?

Министър Йордан Божилов: Грещки имаш!

Иван Копринков (сЛ): Ще кажа, г-н министре! Аз казах, че
искам да бъда обективен, и ще дойда дотам. Всички опити да за-
вържем търговски връзки с държавите удариха на камък, не по други причини,
а само по вътрешно-политически причини. Ние
имаме, г-да народни представители, в 1945 г., за която говоря
аз сега, един шок от няколко артикули, с които, ако нашата външна
търговска политика се провеждаше правилно, ние можехме веднага да
заздравим нашето стопанство и да не чувстваме оязи криза във
вътрешния стопански живот, каквато имаме през 1945 г. и цялата
1946 г. В какво се състоеше този шок?

На първо място, по онова време единствено ние в България раз-
полагахме с едно грамадно количество експортни тютюни, събрани
от две реколти и част от третата реколта. В тях имаше и част тра-
кийски тютюни. Тия тютюни бяха златото на България, най-
ценният артикул за всяка външна търговия. Те бяха в грамадно
количество, добре манипулирани, добре подготвени и от отлично
качество. Ние имаме също така през това време един доста голям
шок от розово масло, събрано седем години, което тоже на външ-
ния пазар имаше отлична цена и беше втората част от нашето злато
за търговия. Събитията на 9 септември ни завариха и с етик голям
шок от трети артикул, който се търсеше: това е грежът, коприната.
Две реколти бяха събрани, и то твърде добри, с високо качество.

Само от тези три артикула, според изчисленията тогава в Мини-
стерството на търговията — Дирекция на външната търговия —
ние можехме да се снабдим с минимум 500 милиона швейцарски
франка чужда валута, на базата на които можехме да правим
нашата външна търговия не на компенсационни начала, а с валута.
Обаче опитите, които се направиха в това от-ошение, да се сключат
сделки за няколко артикули, които ги има на централния европейски
пазар, удариха на камък по вътрешно-политически съображения.

И аз съм длъжен да подчертая тук един факт. Съжалявам, че
моят бивш шеф г-н Димитър Нейков го няма тук, да му кажа на-
право в очите един факт, който казвам тук пред народното пред-
ставителство. Когато той заминаваше за Москва да подпише първия
търговски договор, за който ние имаме вече пратен проект, и бе
разгледан в министерството той каза: „Такъв договор аз не под-
писвам и оставка давам.“ А се върна с малко по-тежък договор за
България не по друга вина, г-да народни представители, а изключи-
телно по наша, българска вина.

Ние се окаяхме при тая търговска сделка от 1945 г. много
лоши търговии и много лошо защитихме нашите български интереси.
И затуй аз казвам: пропуснаха се удобни моменти с този голям шок
от тия три артикула, които можеха да ни дадат възможност още
в 1945 и 1946 г. да снабдим нашето стопанство с най-необходимите

предмети и стоки. Не се касае за предмети за консумация, но се касае за предмети от първа необходимост, каквие се дават за предмети, които са нужни за възстановяване на нашата индустрия, за доставка на помощни материали на машини и части, които са нужни за развиваната наша индустрия през фашисткия режим, който използваше само труда и работата в производството, без да се грижи за неговото подобрене и възобновяване.

Димитър Ганев (к): Г-н Копринков, тая политика, която Вие проповядвате тук, идете да видите какви резултати даде в Гърция, и ще се убедите колко е права. (Ръкоплескания от мнозинството)

Иван Копринков (сЛ): Аз не проповядвам никаква политика. Аз правя политика народна, в интерес на целия народ.

Димитър Ганев (к): Там се внасят гребенчета, прах за зъби и дъвка, но гръцкият народ робува.

Иван Копринков (сЛ): Ако ние самите не можем да се погрижим и сме лоши търговци, никой не ще бъде в състояние да ни помогне. Никой не ни е виновни, ние сме си виновни за тая работа. Аз никойго не виня. И аз ще дам факти.

Димитър Ганев (к): Това е естива демагогия. Идете в Гърция да видите резултатите от тази политика, която вие проповядвате.

Иван Копринков (сЛ): Г-да народни представители! Нашата търговска делегация, която сключи търговски договор, отиде в Съветския съюз да сключи една сделка и за нея тя беше добре подготвена. (Към Димитър Ганев) Чувате ли Вие, г-не?

Димитър Ганев (к): Ние получихме бензин, желязо, памук, а идете и вижте какво е положението в Гърция.

Иван Копринков (сЛ): Вие не ги познавате тези работи.

Райко Дамянов (к): Хайде де!

Иван Копринков (сЛ): А в последния момент сключихме една обща търговска сделка, за която нашата делегация абсолютно не беше подготвена. Какъв беше резултатът? Идете в Министерството на търговията да видите — доставени са известни стоки, които и досега никой не знае за какво служат. За това никой не е виновен — ние сме си виновни. И аз казах: лоши търговци!

Райко Дамянов (к): Кажете какви са тези стоки?

Иван Копринков (сЛ): Следователно в това отношение една вътрешна политика попречи на едно правилно снабдяване на България с артикули, които ни са нужни.

След 1946 г. се направиха опити за сключване на търговски договори с други държави. Знае се сделката с Полша, с Чехия, нека да прибавим и тази с Югославия — впрочем ние имаме компенсационни сделки с Югославия, давахме артикули и получавашме артикули — и опитът сега с Франция. Обаче дължен съм да подчертая — нека ме опровергае, който знае — че тези сделки с Полша и Чехия не представляват абсолютно нищо за нашата външна търговия. Те са от толкова дребен мащаб, че не могат с нищо особено да възстановят нашето стопанство. Не знам г-н министърът на индустрията, който се връща сега от Чехославия, дали идва с празна или пълна кошница.

Министър Йордан Божилов: Ние имаме толкова много поръчки там!

Един от мнозинството: За два милиарда български лева.

Иван Копринков (сЛ): Да, поръчки, г-н министре, вярно е, но аз зная едно, което няма да опровергае — първо, че клирингът е приключен и, второ, споровете се водят около кредита: ще дадат ли на кредит или няма да дадат на кредит? Ако г-н министърът е успял да получи първото — да го вземем на кредит — ще бъде добре, г-н министре! Но аз казвам, че опитите в това отношение досега не ни дават никаква особени резултати. Последният опит с преговорите в Франция показва пак в резултат вътрешно-политическа пречка за установяване на нормална външна търговия. По чисто политически причини се прекъснаха търговските преговори с Франция. В това отношение аз казвам на г-н министъра и другите господа, които неохотно приемат думите ми, . . .

Димитър Ганев (к): Няма да жертвуваме нашите национални интереси за „мастикес американес“, за американска дъвка.

Иван Копринков (сЛ): . . . че тези пречки ще ударят нашата търговия и целия стопански план. Непо повече — ако се дойде до изпълнение на стопанските клаузи на мирния договор, отива по дяволите и стопанският план, и електрификацията, и всички онези работи, които вие предвиждате. (Ръкоплескания от опозицията)

Аз ще имам възможност при разглеждане бюджета на Министерството на електрификацията да ви кажа докъде се стига с тези фантазии, но само мимоходом сега ще кажа една цифра. В бюджета на Министерството на електрификацията е предвидено в 1947 г. постройка на електрически централи, трансформаторни постове, мрежи и пр. за 9.150.000.000 лв., а за 1948 г. — за

11.000.000.000 лв. А откъде ще се вземат парите? В плана се казва: от кооперации, водни синдикати и пр. — толкова; от електрически — толкова; заем от Телеграфопощенската каса — 1.500.000.000 лв.; помощ от държавата — 4.150.000.000 лв. А в бюджета на Министерството на електрификацията виждаме, че за тази цел държавата дава на Главната дирекция на електрификацията само 200.000.000 лв. Следователно целият план пропада. Защото, вместо 4.000.000.000 лв. държавна помощ, се дават само 200.000.000 лв. за Главната дирекция на електрификацията, г-н министре!

Министър Йордан Божилов: Това е за административна дейност. Другите са отделно. Вие тези работи не ги знаете.

Иван Копринков (сЛ): Аз ги зная много добре, защото бюджетите са в ръцете ми. За Главната дирекция на електрификацията помощта е 200.000.000 лв.

Министър Йордан Божилов: Това е бюджет за администрацията.

Иван Копринков (сЛ): Главната дирекция на електрификацията е стопанско предприятие, основано на базата на самоиздръжка, а административната издръжка е друга.

Министър Йордан Божилов: Вие говорите за друго.

Иван Копринков (сЛ): Аз говоря за помощта, която се дава на Главната дирекция на електрификацията. А имаме три главни дирекции, които са на базата на самоиздръжка: Главна дирекция на електрификацията, Главна дирекция на водните строежи и сега съществуващата Главна дирекция на природните богатства, в която влизат държавните мини и др. Аз ви говоря за Главната дирекция на електрификацията.

Следователно, г-да народни представители, и във външната търговия има вътрешно-политически пречки, които не дадох възможност на България да излекува, колкото се може по-бързо, своите рани и да стъпи на краката си със собственото си производство, без да има нужда от чужда помощ. Че действително това е така, аз казах в една друга реч: този артикул, който имаме при този търговски договор с Русия, ние го дадохме в голямо количество, а именно: половината е само тютюн и една граматна част — розово масло.

Г-да народни представители! Друг един въпрос, който засяга Министерството на търговията и продоволствието, това е въпросът за снабдяването на населението, т. е. продоволствието — втората част, най-главната и съществена, от дейността на министерството. Голямата част от това продоволствие и снабдяване министерството провежда чрез един от своите органи — Дирекцията на храноизноса, който е автономен институт към министерството и който има в своите ръце почти цялото наше селско стопанско производство — а другата част провежда чрез набавяне стоки от други производства и от вносни стоки, които разпределя чрез своята бивша Дирекция за разпределение и снабдяване, сега включена в новата Дирекция за вътрешна търговия и снабдяване.

Г-да народни представители! Дирекцията на храноизноса днес става един голям институт за държавна търговия, а тя беше основана изрешето като дирекция за защита изключително на производителите на храни, защото по онова време храните, произвеждани в България и из международния пазар, имаха двойно и тройно по-ниски цени от това което костуваха на нашето стопанство. За да бъде защитен българският производител на храни, създаде се този институт — Храноизноса, който чрез вътрешно изкуствено повишение цените на храните, отчасти на хляба и други артикули, компенсираше загубата, която се реализираше от износа на нашите зърнени храни на международния пазар. И оттам носи своето име Дирекция „Храноизнос“, т. е. износ на храни — това е истинското й име, а не „Храноизнос“.

Какво става днес с този институт? Той се превръща в едно държавно търговско предприятие и един чисто фискален институт, който, вместо да защитава интересите на земеделските стопани-производители, стана доставчик на ресурси за държавата. Защо? Прочетете държавния бюджет и вие ще видите: за 1947 г. чиста печалба от Дирекцията на храноизноса, давана на държавата — 800.000.000 лв., за 1946 г. — 600.000.000 лв. Откъде идат тези суми, след като Дирекцията е покрила своя бюджет от над 300.000.000 лв. в 1946 г. — а колко ще бъде бюджетът ѝ за 1947 г. не знаем, защото още не е приготвен, чакай да ми обясни държавен бюджет — вие всички ще си обясните: от покупката, вземането на земеделските артикули на ниска цена и продаването на някои от тях на висока цена.

Един от опозицията: От ограбване на земеделския стопанин.

Иван Копринков (сЛ): Следователно, вместо институт за защита на земеделските стопани, той се превръща в един фискален институт за събиране на пари, на печалби, за да попълва нуждите на държавния бюджет. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството)

А какво се прави, г-да народни представители? Примерите са налице и аз няма да ги посочвам, защото вие ги знаете: 17 лв. жито — 25 лв. ралва, 60 лв. спанак! 17 лв. жито — 80 лв. прор. дама дирекцията бялото брашно!

Петко Стоянов (нез): И млякото.

Министър Йордан Божилов: Вие знаете защо.

Иван Копринков (сЛ): Зная, г-н министре!

Министър Йордан Божилов: Кажете и него!

Иван Копринков (сЛ): И него ще кажа: за да покрие отчасти загубите си за черния хляб, за който ние повдигнахме въпрос. Ние казахме, че трябва да се подобри положението на българския земеделски стопанин, който представлява 82% от активното население в нашето стопанство, а г-н министър Стефанов каза, че катастрофа щяло да стане в България, ако се повишила цената на зърнените храни.

Един от мнозинството: А ржата кой я продава?

Иван Копринков (сЛ): Следователно искам да посоча, че Дирекцията „Храноизнос“ стана един държавен институт. И аз имам сведения, че г-н министърът на финансите иска да го обхване в истински държавен институт за държавна търговия. Той е вземал в своите ръце няколко земеделски продукти като монопол: житни храни, вълна и маслодайни семена и пр. Следователно, г-д народни представители, когато се занимаваме с въпроса за продоволствието и снабдяването, ние не можем да не засегнем и дейността на тази дирекция. Какво става в същност?

Г-да народни представители! Преди повече от месец и половина аз отправих едно запитване, една интерпелация към министъра на търговията и продоволствието по въпроса за снабдяването, разпределението и прехраната на населението. Не се благоволит да се сложи на дневен ред това запитване. Нещо повече — реши се да се сHEME от дневен ред за неопрделено време.

Г-да народни представители! Когато аз отправих това запитване, това беше в оня момент, когато за пръв път се намали количеството на хляба от 500 грама на 420 грама.

Защо отправих това запитване? Защото аз намирам, че няма абсолютно никакви причини за намаление на хлябната дажба.

От мнозинството: Ей-й-й!

Иван Копринков (сЛ): И аз ще ви кажа, че вашето „ей-й-й“ означава, че вие нищо не знаете и нищо не разбирате от тия неща. Факт! (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Министър Йордан Божилов: Ние, които събираме храните, не знаем!

Иван Копринков (сЛ): Г-да народни представители! Производството на житни храни в България през 1946 г. се приближава до производството на такива през 1939 г. — една нормална година според Дирекцията на статистиката.

Министър Йордан Божилов: Съвсем не е вярно.

Иван Копринков (сЛ): Аз ще Ви дам цифрите, а Вие ги опровергайте, г-н министре. (Възражения от мнозинството)

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Иван Копринков (сЛ): Чуйте цифрите и ме опровергайте. В 1946 г. България е произвела 1.841.000.000 кгр. жито — сведения на Министерството на земеделието. България е произвела...

Председател Васил Коларов: Г-н Копринков! Имате още 10 минути. Съобразявайте се!

Иван Копринков (сЛ): Моля Ви се, почакайте. (Възражения от мнозинството) България е произвела през 1946 г. ржж 211.000.000 кгр. и царевича 420.000.000 кгр., а през 1939 г. — само със 70.000.000 по-малко от 1946 г. Ако извадим от това производство количеството жито и ржж, което е необходимо за засяване на 15,5 милиона декара с пшеница и 1,5 милиона декара с ржж — около 300 милиона килограма — ще получим 1.712.000.000 кгр. пшеница и ржж.

Димитър Ганев (к): Сметката Ви е крива, защото тогава беше без Добруджа, а сега е с Добруджа.

Иван Копринков (сЛ): Моля Ви се! Аз говоря с цифрите от Министерството на земеделието. Опровергайте ги!

Министър Йордан Божилов: Данните на Министерството на земеделието ги дават селските пълдари.

От опозицията: А-а-а!

Иван Копринков (сЛ): Г-да народни представители! Ако в България хлябът се правеше с жито и ржж, с един малък процент примес от царевича, ние щяхме да имаме 2.289.000.000 кгр. брашно, което, разпределено на населението, пада се по 900 грама на глава на ден — и на детето, което се е родило вчера, и на стареца, който ще умре утре.

Димитър Ганев (к): На книга.

Иван Копринков (сЛ): Дохождаме до фактите. Дирекция „Храноизнос“ в 1946 г. е определила да събере 600.000.000 кгр. при база 3.000.000 непродоводително и подпродоводително население. Използвам вашите изявления, г-н министре, и на Министерския съвет.

Министър Йордан Божилов: Мои изявления ли?

Иван Копринков (сЛ): Тази беше базата, от която изхождаше Министерския съвет, за да определи 370 грама на глава. 3.000.000 души непродоводително и подпродоводително население. На тая база Дирекцията „Храноизнос“ разпредели да се съберат 600.000.000 кгр. до 15 юли 1946 г., т. е. до извета жетва. Ако имаме събрано? Имаме събрали до преди 15 дни 420.000.000 кгр. — следователно не кляти, а факти. Какво значи това 420.000.000 кгр.? Аз приемам, че само непродоводителното население е 2.000.000 души. Включвам и подпродоводителното население, част от което има храна — някои за месец-два-три, а други за 5-6 месеца. Всичкото това население трябва да се поддържа през цялата година. Тая храна, 420.000.000 кгр., събрана от дирекцията, е достатъчна да даде до 15 кили брашно за хляб по 700 грама на глава — от детето на една година до стареца.

Райко Дамьянов (к): Само че опозицията да не ходи да проповядва да не се дава храната.

Иван Копринков (сЛ): Ще Ви кажа, че по силата на новото постановление на Министерския съвет, с което се отне от Дирекцията „Храноизнос“ събирането на храните и се даде на Министерството на външните работи, тръгнаха команди по всички села и се събираха паряди само от партияци, защото от опозицията бяха събрани по-рано. (Ръкоплескания от опозицията)

Райко Дамьянов (к): А четеш ли какво писаха вестниците?

Иван Копринков (сЛ): При това положение аз питам: защо има нужда да се намалява хлябната дажба и къде е тая храна, къде е житото, къде е ржжта, къде е царевичата?

Министър Йордан Божилов: Кажете Вие къде е?

Иван Копринков (сЛ): Аз Ви казвам цифрите, а Вие ще кажете къде сте разпилили.

Министър Йордан Божилов: Цифрите Ви, значи, не са верни.

Иван Копринков (сЛ): Верни са.

Мислям на втория въпрос. По сведения на Министерството на земеделието през 1946 г. имаме производство на слънчоглед 100.000.000 кгр., а по сведения на Дирекция „Храноизнос“ — 121.000.000 кгр. Превърнато това на олио — дава 30.000.000 кгр.; превърнато на литри — 33.000.000 литра. Прибавете маслата, добити от памучно семе, от фасъци, от тиквени семки, от гроздов семки и пр. и пр. ...

Министър Йордан Божилов: Измукани от пръстите данни.

Иван Копринков (сЛ): Не от пръстите, г-н министре! Аз Ви давам факти — ... ние имаме между 35—40 милиона килограма олио. Разпределено на 7.000.000 души население, колко се пада? Къде е то? Вие ще кажете, г-н министре, защо няма населението олио. (Ръкоплескания от опозицията)

Райко Дамьянов (к): То е интересно, значи: той отначало говори, че нищо няма в нашата страна, а сега казва, че всичко имало!

Иван Копринков (сЛ): Нищо подобно. Аз говорих по-рано за въноса, а сега говоря за местното производство.

Г-да народни представители! България никога не е преживявала такава криза на картофи, както тая година. Какво значи това? През 1946 г. имаме, според данните пак на Министерството на земеделието, 96.000.000 кгр. картофи.

Стоян Пепов (к): Защо не кажете колко се родиша?

Иван Копринков (сЛ): 96.000.000 кгр. се родиша. Идете в министерството или главния директор да Ви го каже. Пита се: къде са тия картофи? Падат се по 13 кгр. на човек или на едно 5-членно семейство — около 75 кгр. Има ли в някое семейство сега 7 кгр.? Това са цифрови данни от Министерството на земеделието. Опровергайте ги!

Фасулът. Кога България е преживявала по-голяма криза на фасул от тая година? По сведения на Министерството на земеделието в 1946 г. са произведени 49.000.000 кгр. фасул и в Дирекцията храноизнос от миналата година има запазен един шок от 5.000.000 кгр. — стават 54.000.000 кгр.

Райко Дамьянов (к): То е интересно да попитате селяните къде им е фасулът.

Министър Йордан Божилов: Ние сега ще питаме. Те ще кажат

Иван Копринков (сЛ): 54.000.000 кгр. фасул, разпределен на 7.000.000 население, падат се по 8 или 7,5 кгр. на глава, или на 5-членно семейство — 35 килограма. Аз питам: къде е фасулът?

Съжалявам, че Вие не се съгласихте да отговорите на това запитване, което отправих, за да изнеса повече данни.

Райко Дамьянов (к): Слушай! Твоите приятели вчера говориха, че селяните абсолютно нищо нямали, а ти говориш сега, че вичко имали. Каква е тази работа? Ние не разбираме въобще езика ви!

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Иван Гинчев (ЗНП): Това всичко е иззето.

Иван Копринков (СЛ): Още един факт. Да говорим ли за яйцата?

Председател Васил Коларов: Заклучавайте!

Иван Копринков (СЛ): Ще заключа, г-н председателю!

Поздравям се на някои факти на г-н Терпешев. Той казва в своя стопански план, че производството на яйца през 1946 г. било само 52% от производството в 1939 г. Поне него го вярват. Аз ви казвам, че през 1939 г. производството на яйца е било 620.000.000 бройки. 52% от тях правят 350.000.000 бройки. 350.000.000, разделени на 7.000.000 население — колко се пада на глава? Къде са яйцата? Отговорете, г-н министре, къде са? (Смях и ръкоплескания от опозицията)

Министър Йордан Божилов: Кажете Виел

Райко Дамянов (к): Няма яйца. Нашият селянин няма яйца, не продава яйца.

Иван Копринков (СЛ): Привеждам сведенията на вашия председател на Върховния стопански съвет. Опровергате ме!

Да вземем месото, г-да народни представители! Пак според плана на г-н Терпешев добивът на месо за 1946 г. представлява 64% от добива през 1939 г. Общият добив на месо в 1939 г. е бил към 160.000.000 кг.; 54% от това количество правят 80—90 милиона килограма; 90 милиона килограма, разпределени на 7 милиона души — колко се пада на глава? Къде е месото? Аз ще ви кажа и друго. Тук ми се прочетоха завчера документи за шпекокия салам. Аз ще ви посоча наряди в Пловдив за производство на шунка и салами. Има протести на пловдивските колбасари, че всичко се дава на вадисските колбасари. А народът пита, къде е саламът и къде е шунката. (Ръкоплескания от опозицията)

Г-да народни представители! Ето следователно системата на снабдяване и продоволствие. Аз бих могъл да ви говоря тук и по други въпроси: и за млякото, и за много други артикули от първа необходимост за да ви обърна внимание на лошата разпределителна система, която се дължи или на незнание, или на вулгарно разхищение на стопански блага. (Ръкоплескания от опозицията)

Министерството на търговията има една многократна система на снабдяване: има лично снабдяване със снабдителни карти, има колективно снабдяване на отделни организации, има двойно снабдяване на гостилници, чакли и пр. — хората, които се хранят там, отделно се снабдяват и с купони за мазини и пр. — има и специално снабдяване. А докъде е стигнало това специално снабдяване, г-н министре, ...

Министър Йордан Божилов: Сега го няма, г-н Копринков.

Иван Копринков (СЛ): ... може да се илюстрира само с един факт. На 10 януари е публикувано в „Държавен вестник“, брой 6, едно постановление на Министерския съвет, което говори, че това специално снабдяване е стигнало до широки размери, че се разхищават продукти от първа необходимост, и то в това време, когато имаме такава голяма нужда от продукти. В това постановление се казва: „Пред вид на това, че се организират много излишни приеми и банкети в този момент, когато е необходимо да се проведат строг режим на икономии на парични средства и продоволствени продукти, Министерският съвет постановява: занапред да се отпускат средства и продукти за действително нужни приеми и банкети в София и провинцията само с разрешение на стопанския комитет при Министерския съвет.“

Райко Дамянов (к). Правилно, правилно!

Иван Копринков (СЛ): Какво показва това? Това показва, че до 10 януари се е ширело специалното снабдяване толкова много, че и ония господа, които достатъчно много са похапвали от това снабдяване, и те са се видели принудени да го ограничат, като са държали това постановление. (Ръкоплескания от опозицията)

Г-да народни представители! С това лошо снабдяване и разпределение се стигна дотам, че на много оф. комитети, на много българо-съветски дружества, на много местни и областни комитети на РП по случай новогодишния лотария, по случай коледни празници се дават продукти от първа необходимост, които са под режим: обувки, сапун, олио и др.

Димитър Ганев (к): Няма. Лъжа е.

Иван Копринков (СЛ): Другарю! Прочетете в „Работническо дело“ за вашия комисар в Бургас. То само се възмущава и обръща вниманието на органите.

Един от комунистите: Първа българска фабрика за кадифета...

Иван Копринков (СЛ): Аз ще ви кажа и за вашата партия, и за всички ваши партийни хора, на които са давани блузи и платове.

Председател Васил Коларов: (Звъни) Приключавайте!

Иван Копринков (СЛ): Приключавам. Г-да народни представители...

Председател Васил Коларов: (Звъни) Тъй няма да бъде! Свършват, а не свършват!

Иван Копринков (СЛ): Ще свърша, г-н председателю! Да ви кажа съображенията. Това е резултат на една лоша разпределителна система. Казах, имаме лоша ценова политика. Има ли спор за нея? Няма. Че има разлика между цените на земеделските продукти и на индустриалните произведения — това е известно на всички. Имам лоша ценова политика по отношение на вносните стоки и на вътрешните стоки. Системата на нормирани цени трябва да бъде изоставена и да се мине към системата на нормираните печалби. С този институт, който навремето се въведе със заповед № 315, министърът не е съгласен, защото и него ще засегне. Следователно имаме и в туй отношение едно лошо стопанство, защото има една лоша ценова политика. Но имаме един уравнилителен фонд, който играе една грамадна лоша роля в нашето лошо стопанство, защото покачва цените на артикули от първа необходимост с един нов косвен данък. Достатъчно е само да ви посоча, че в този уравнилителен фонд влязоха 60.000.000 лв. само от лимони. За да разберете, че с него се върши една недобра стопанска политика, достатъчно е да ви посоча, че трябваше да се платят повече от 320 милиона лева от този фонд, за да се покрият загубите на нашите тъкачни фабрики от изпридането на руския памук. Вие ще разберете колко лоша е нашата стопанска политика с този уравнилителен фонд, като ви съобща, че чрез него се увеличават цените на важни артикули. В една нова заповед на Министерството на търговията от 27 януари 1947 г. се казва: „За новата цена на захарта да се внесе в уравнилителния фонд на цените от търговците на едро по 25 лв. на килограм, а от търговците на дребно — по 26 лв.“ Значи, само заради уравнилителния фонд българският народ яде захар с 26 лв. по-скъпо на килограм.

Председател Васил Коларов: (Звъни) Г-н Копринков, свършете!

Иван Копринков (СЛ): Свършвам. Съжалявам, че не можах да развия всичко онова, което имах да кажа по снабдяването. (Ръкоплескания от опозицията)

От мнозинството: А-а-а!

Иван Копринков (СЛ): Ще имам случай пак да приказвам, за да ви кажа и за облеклото и за други артикули, за да се убедите, че Министерството на търговията има една лоша снабдителна политика, една лоша разпределителна политика, едно разхищение на стопански блага, което отегчава извънредно много нашето стопанство. (Ръкоплескания от опозицията)

Председател Васил Коларов: (Звъни)

Иван Копринков (СЛ): Г-да народни представители! При този начин на действие, при такава политика на Министерството на търговията и продоволствието нашата парламентарна група не може да даде съгласието си за такъв бюджет. (Ръкоплескания от опозицията)

Председател Васил Коларов: Прекъсвам заседанието до 3 часа след обед.

(Прекъснато на 13 ч. и 10 м.)

(След отлеха)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Заседанието продължава. Има думата народният представител Спас Маринов.

Спас Маринов (з): (От трибуната) Уважаеми народни представители и представителки! Представен ни е за разглеждане бюджетно-проектът на Министерството на търговията. Когато разглеждаме този бюджетпроект, не може да не се засегне стопанското положение на нашата страна и нашата търговия. Цифрите, които ни се предлагат по този бюджетпроект, както се изтъква, не са големи. Министерството на търговията е един нерв, през който минава цялата наша обмяна, вътрешна и външна, то е едно министерство, което има ръководеща роля в нашия стопански живот.

На всички ви е известно в какво положение Отечественият фронт заваря след 9 септември нашата държава в стопанско отношение. Финансово тя беше изправена пред банкрут, стопански нашата държава беше разорена. В продължение на три-четири години всичко онова, което раждаше нашата земя, всичко онова, което се добиваше като блага и като продукти от нашето скотовъдство, всичко онова, което излизаше с един неопосилен труд от българските селяни, от българския работник, от целия трудещ се свят под формата на стока — всичко това се изнасяше от фашистките правителства на безценния, като срещу него не се внасяше необходимото за издръжка на народа и за нуждите на нашето национално стопанство.

Вие всички знаете, че след 9 септември тефтерите на Българската народна банка се разтвориха и се видя и разбра, че към 65 милиарда лева германската държава дължи на нашата страна. Това бяха изнесените земеделски произведения, това беше трудът на българските селяни, срещу който не беше внесено нищо. Тази сума остана като едно задължение.

Освен това вие всички знаете каква цена се даваше на германската марка. Тогава, когато на сътовното тържище тя се котираше по 8-9 български лева, фашистките правителства изнасяха нашите произведения при курс на лева 32,5 за една марка. Четирин пъти по-скъпо се заплащаше германската марка от нашите правителства, или четирин пъти по-евтино се продаваха всички произведения, които бяха обект на нашия износ. Фактически това задължение на германската държава към България в размер на 60-65 милиарда лева след 9 септември беше тои-четири пъти по-голямо поради валутни причини.

От друга страна какво се въвежда срещу това, което изнасяхме? Каква беше компенсацията срещу нашия износ? Вие знаете, че у нас се въвежда не продукти от първа необходимост, а стоки, които не бяха от голяма потребност за широките трудови маси. В продължение на три-четири години трудещият се свят у нас нямаше налице онова, което му беше необходимо, което трябваше да се внесе отвън срещу онова, което той произвеждаше, което той създаваше. По този начин държавата ни, националното ни стопанство обediaваха и ние се изправихме, покрай политическия банкрут, и пред една финансово разруха и пред едно осиромашаване, пред едно оголяване на широките трудови маси.

Само една народна власт можеше да се справи както с политическите, така и със стопанските въпроси, които бяха изправени за разрешение на 9 септември.

Независимо от това на всички ви е известно, че българският народ беше призван да участва в отечествения фронт. Овеч това настъпиха две неуспешни години, които причиниха намаление на дохода на нашето национално стопанство. Ние преживяхме години — каквато бе особено миналата година — незапомнени в политическата история на нашата страна, когато фуражът, когато сено то се пренасяше през море, за да дойде да нахрани добитъка на българския селянин.

Вие знаете каква мобилизация стана миналата година. Отечествен фронт раздвижи всички среди, за да може от едно място да се пренасят храната и фуражът на друго място.

Един от опозицията: Ама чак през февруари месец!

Спас Маринов (з): И пак разреша въпроса така, че можехме да се справим с онези угрози, които беше надвиснала над нашето стопанство. Към 40 милиона килограма слама бе разпределена от Общия съюз на българските земеделски кооперации и около 20 милиона килограма слама — чрез „Задруга“ при Общия съюз на популярните банки. И така, въпреки липсата на материали и съоръжения, можахме да спасим да не умре добитъкът ни от глад.

Един от народните представители отлясно отправа на времето едно питане, в което разправяше, че добитъкът умира и питаше, какво прави в това време Отечествен фронт. В това време не само държавата, не само Отечествен фронт, но и всички кооперативни организации в лицето на Общия съюз на българските земеделски кооперации бяха в една кампания за изземване и извозване на храни от местата, където ги имаше, като ги направляваха към ония места, където имаше нужда от тях.

В същото това време, когато тук се говореше за нашата вътрешна и външна търговия, на всички ви направи впечатление как титиничко и как майсторски се манипулираше с някои факти, с някои цифри, за да се надуват известни грешки, неизбежни спътници при едно такова състояние, при едно такова народно напрежение, което ние за цел да се справи със стопанските негодии, които се преживяват.

Г-н Коприков тук от тази трибуна изнесе някои неща — може би 50% от тях са станали, когато той беше главен секретар и управляваше Министерството на търговията — в такава светлина и в такава форма, че да направи впечатление за безгрижност на народната власт на Отечествен фронт да се справи с тежкото стопанско положение, за което съществуват големи обективни причини и които щеше да бъде наистина ужасно и катастрофално, ако не беше народната власт на Отечествен фронт, който дойде на 9 септември и спаси положението. (Ръкопляскания от мнозинството)

Яни Янев (з): Той е силен по лимоните!

Спас Маринов (з): Когато виждате тази стопанска картина — изсмукани нашите финанси, разорено нашето стопанство, невъзможност в продължение на 3, 4, 5 години нищо от първа необходимост: когато българският селянин, българският работник, българският гражданин изконсумират всичко онова, което са умали от преди войната; когато от износната търговия, пак според данните на отделието за стопански проучвания при Българската народна банка, имаме към 70 милиарда лева реализирани печалби само от експортните, от износните, от онези магнати, от онези експортни къщи, които използват военното положение и правеха търговия с Германия и с другите сателитни ней страни; когато натрупаното се изведе и всичко това бе изнеждало, бе изсмукано от самия тогд, от оня национален доход — при това положение, казвам, Отечествен фронт употреби героически усилия и само една народна власт можеше да се справи отчасти, не, но да разреши всички онези проблеми, които стоеха за разрешение, по прехраната, по обмяната, по търговията, както вътрешна, така и външна.

Димитър Тодоров (з): Да не умре и едно фашистко коте от глад даже!

Спас Маринов (з): Уважаеми г-да народни представители! След като Отечествен фронт в продължение на две години се справи с много политически въпроси, той бе изправен пред голямата задача, пред тежкия проблем, да навлезе вече с целия трудов ентузиазъм на широките народни маси и в другия фронт — стопанския фронт. И нищо чудно няма, като се знае политиката, програмата на самия Отечествен фронт, че на този стопански фронт вече ще се засягат интереси, ще се настъпват мазоли, нещо ще става. Защото цялата наша икономика ще трябва да бъде трансформирана, ще трябва да бъде преобразена. Либералистическата система за икономическа свобода се яви вече овехтяла и народните маси с техните народни управления се въоръжават за една друга стопанска система, за една система, която вече дава едно ново направление, ново движение на стопанския живот както в производството, така и в обмяната, така и в търговията.

Ние виждаме, че не само в нашата страна, но и в другите страни — не говоря само за стопанската политика на Отечествен фронт — държавата започва да се преражда от жп парии, както и в миналото, в един стопански двигател и нейната интернационална политика и повече да се засяга в частно-гравните и стопанските отношения на гражданите. Ние виждаме, че държавата вече започва да обхваща много ресурси в нашия стопански живот. И тъй като ние имаме още от миналото национализирани много предприятия — в другите държави са частно владени — например пощи, железници, железниците, мините и пр. и пр., които у нас са национализирани, обществени предприятия — сега нашата държавна държава вече своето внимание и в други сектори, и в други ресурси.

Ние виждаме, че кредитът у нас по един еволюционен път, по един организиран път, почти минава в ръцете на българската кооперация. Такава стопанска организация, каквато е Общият съюз на популярните банки, обхваща цялата кредитна система у нас. Обхваща кредита на широките трудови маси. Сега може да настъпваме в друго едно положение, когато държавата ще интервенира, не, но ще национализира някои дейности. А вие знаете, че в нашата общественост от преди няколко месеца става обединение на кооперативните съюзи и централи, за да се координира тяхната стопанска дейност.

Наистина в някои кредитни институти, какъвто е Общият съюз на популярните банки, има известно противодействие за това обединение, но това противодействие изхожда от други събуждения. В това отношение аз изказвам едно лично мнение, без да застъпвам и парламентарната група, от която изхождам. Според мен не трябва Общият съюз на популярните банки да се обедини в Централен кооперативен съюз така, както желаят някои кооператори, а други изказват желание за федерация. Съюзът на популярните банки, сам по себе си, вече е изиграл своята историческа роля. Тук аз бих си позволил да цитирам големи социолог, общественик и социалист Жорес, който казва: „Кооперацията е само една лаборатория на бъдещото социалистическо общество.“ Ние сме стигнали в кредита до положението, щото кредитът да се национализира. И щом като се национализира, Общият съюз на популярните банки ще отпадне вече като една кредитна кооперативна централа. Той сам по себе си ще отпадне. Тогава популярните банки ще се превърнат в един банки за народен кредит с една полукооперативна и държавна форма.

Това е един етап на развитие в областта на кредита.

Д-р Георги Петков (сЛ): А сега какво е?

Спас Маринов (з): Сега е кооперативен съюз, но не е държавен институт.

Д-р Георги Петков (сЛ): В популярните банки кредитът не е ли народен? Научете си по-добре урока от вашите чорбаджии.

Спас Маринов (з): Той е народен кредит. Да процъфтяват господата професорите и капиталетите, които се обаждат отлясно, но ние сме скромни кооперативни дейатели и по интуиция схващаме и разчитаме тия неща и в живота виждаме, че тъкмо това, което по този път върви, то се оправдава и от самия живот.

По този начин национализиран, кредитът остава да разрешава онези проблеми и проки задачи, за които той е въобще създаден. Тогава ще имаме една Банка „Български кредит“, която ще кредитира едрите търговци и едрите индустриалци; . . .

Един от опозицията: И тя е акционерна банка.

Спас Маринов (з): . . . ще имаме една емисионна банка, какъвто е Българската народна банка, ще имаме един народни банки за кредит, какъвто са популярните банки, но с един национализиран кредит, без Общия съюз на популярните банки, и ще имаме една Българска земеделска банка, която ще кредитира всички стопански обекти на другите стопански и обществени организации, които се обединяват в кооперативния център.

Тук се повдигна въпрос за държавните магазини и за техните функции. Действително тези народни магазини ще играят у нас по-малка роля в сравнение с ролята, която играят в други наши селси, обаче те ще могат да спомогнат, а не да попречат на кооперативната обмяна и кооперативното разпределение на вътрешния пазар, а така също и на външния ще могат да заместят още по-силно частната инициатива и частния сектор. В тази стопанска дейност за обмяна и разпределение ще се засягат пак интересите на хора, които нямат сметка от подобна стопанска дейност. В туй отношение ние ще имаме голямо противодействие. Както виждаме, наред с кооперативната държавата взема участие, намесва се в целия ни стопански живот — и в областта на производството, и в областта на външната търговия, на нашия износ и на нашия внос. Променя се, туля се на една друга плоскост, която се коренно различава от онази, която беше преди 9 септември, системата на обмяна, на разпределение и на производство. И ние виждаме това ново. Сега Отечествен фронт навлиза със своята стопанска политика да го види, да твори, за да може да разкърти целия народен творчески импулс за гражданска, производствена и творческа работа.

За да може да координира всички тези дейности, правителството на Отечествен фронт излиза за първ път в нашата политическа и стопанска история с един стопански план. Защото там, където се насочва към цялото, към общото, където се напускат старите позиции на либералистично производство, разпределение или кредит, където колективитетът започва да се разширява и да взема все повече и повече участие — във всички тези стопански дейности необходим е план, необходим е планова стопанска и финансова политика. Отечествен фронт за пръв път излиза пред нашата общественост с един такъв стопански план, по който много се драмка, много се пика, като той предизвиква в някои среди ту ирония, ту смущение,

ту нещо друго. Но в края на краищата, от резултатите, които ще имаме от плана за стопанската дейност на Отечествения фронт, ще се види след тези две години кой е бил на прав път и какви резултати е дала тази планова стопанска политика на новата отечественофронтанска власт.

В цялата тази дейност ние виждаме напъна, ние виждаме онези усилия, които Отечественият фронт прави да свърже търговски връзки с други държави. Ние виждаме тези усилия ежедневно, ежемесечно. Делегации се изпращат, нашата държава влиза в контакти, сключват се търговски договори, прави се внос, като на първо време, в най-критичните моменти — както по много други линии, така също и по стопанска линия — в нашите търговски отношения се яви големият ни брат, Съветският съюз, с който се сключиха първите търговски договори, които можаха да дадат съживителна сила и да пуснат кръв в нашата знемична стопанска снага, която беше раздрусана, разлюляна от противоречивата политика на бившите фашистки правителства. Ние виждаме тези усилия, те се чувствуват от целокупния български народ. Ние виждаме от ден на ден да се изживяват негодите и стопанските трудности и паралелно с това да се подобрява въобще стопанското положение — нашият обмен, вътрешен и външен.

Уважаеми народни представители и представители! Тук често се говори и за нашето вътрешно разпределение и за неправдите в него. След всяка война покупателната способност на масите се увеличава, техните консумативни нужди се удвояват и утрояват. Кризата, стопанска и икономическа, е налице. Преди няколко дни вестниците обявиха, че всички памучни тъкани ще се дават не със снабдителни бележки, а само с купони. За другите артикули, които се произвеждат у нас — хляба, яйцата, млечните произведения, мазнините и пр. и пр. — тук се направи една малка демагогия и се постави въпросът: къде са те? Къде са яйцата, млечните продукти, житото и пр?

Стоян Попов (к): Картофите.

Спас Маринов (з): Пита се, къде са картофите, когато Отечественият фронт беше принуден да внася картофи от Чехия. Този въпрос означава, че българското правителство е изнесло картофите и е оставило българския народ да гладува, а в същото време виждаме, че се прави внос на картофи. Пита се, къде са млечните продукти — сиренето, кашкавалът, маслото? Най-малко г-н Копринков може да не знае, че миналата година имаме 12.000.000 литра мляко преработено по наряд в регламентирани млекопреработвателни заведения. Имаме и 7.500.000 извъннарядно мляко преработено — всичко 19.500.000 литра мляко преработено. Казва се, че това намаляние е резултат на намаляването на нашите овце. Ще ви кажа какво е и тяхното намаляние. От 6.500.000 бройки овце през 1939 г. на 31 декември 1946 г. имаме 4.900.000 овце — намаляването действително се чувствава.

Един от опозицията: За цената на млякото кажи нещо.

Спас Маринов (з): Ще кажа и това. Това намаляние се отразява въобще добива на млечните продукти, които се изнасят на пазара и които се произвеждат от 20.000.000 литра мляко. Тези 4.500.000 овце дават кръгло към 80—100 хиляди литра мляко, което не е обхванато от наредбите за млекопреработването и е отишло по различни пътища, разляло се е под формата на млечни продукти в консумацията, в българското гражданство. Когато се пита, къде са млечните продукти, иска се да се направи алюзия, че тези млечни продукти са изнесени или пък че са изядени от руските войски, или нещо подобно.

Райко Дамянов (к): Това целяха те — нищо друго. Разбира се, че това целяха.

Спас Маринов (з): Ние знаем, че от нарядните 19-20 милиона литра мляко се добиват към 3 милиона килограма млечни продукти, сирене и кашкавал, от които 1 1/2 милиона килограма са нужни за нашата войска.

Един от комунистите: И за болниците.

Спас Маринов (з): Дирекцията на разпределението през изтеклата 1946 г. имаме налице само 1 1/4 милиона килограма млечни продукти, които трябваше да разпредели между гражданството. Тя раздаде само по малко от тия продукти на децата до една-коя си възраст.

В тая фактическа светлина е поставен тоя въпрос, тая стопанска дейност. Но от тая трибуна се мъчеха да изкълчат работата, да я нагният на пръст, да се измести въпросът и да се добие друго впечатление.

Райко Дамянов (к): Чистопробна демагогия — нищо друго. (Към Иван Копринков) Ех, ти!

Спас Маринов (з): Тия факти, малко или много, бяха дадени в друга светлина, бяха поднесени с таква тенденция, че да се добие някакво друго впечатление. Дори аз бих казал, че тая тънка демагогия е по-опасна от вчерашните приказки, които бяха казани от народната представителка попадната, защото тя повече трови, тя повече разстройва нашия стопански живот. (Възразжения от опозицията)

Цената на млякото се обдиха от опозицията и казваха, че нарядната цена на млякото била ниска, била малка. (Възразжения от опозицията) Най-малко мене в тая област ще смутите. Нарядната цена беше определена 25 лв. на литър, но извъннарядното мляко се

продаваше по свободна цена и стигна до 100 лв. литърът. На една овца се искаше по 7-8-9 литра нарядно мляко. Средният добив от една овца е 30 литра през лактационния период, през периода на доенето. Значи, само една четвърт от добива на овца се взима като нарядно мляко и се плаща по 25 лв. литърът, а три четвърти се оставят на производителя да ги продава на свободни цени. (Възразжения от опозицията) В Пирдопско, където мандрите са кооперативни, въпреки че нарядното мляко трябваше да се плаща по 25 лв. литърът, беше заплащано по 40 лв., а извъннарядното мляко се изплаща по 95-100 и дори 102 лв. в някои кооперативни мандри.

Та когато се пита, къде са млечните продукти, къде е сиренето, трябва да се отговори: млечните продукти, сиренето си остана в българския народ за самозадоволяване, бе занесено от производителите направо на консуматора.

Един от мнозинството: За Копринков малко остана!

Стоян Попов (к): По черните пътища.

Спас Маринов (з): Само една малка част от млякото беше обхваната по пътищата на нарядите и бе занесена за преработване. По този въпрос взимам данните от Министерството на земеделието.

Освен това се казва: имаме толкова хиляди килограма слънчогледово семе — според декарите, които са засети. Добити са толкова хиляди килограма слънчогледово семе и толкова хиляди килограма слънчогледово масло. И се пита: къде е слънчогледовото масло? Ами че слънчогледовото семе да не е влязло всичкото в Отечествения фронт? Съгласно наредбата за изземване на слънчогледовото семе от производителите, три четвърти от произведеното семе остана у производителите. Производителите не искат да дадат маслото, защото с него задоволяват своите нужди.

Един от опозицията: У производителите нищо не остана.

Спас Маринов (з): Аз се обръщам към г-н Копринков, който казва: къде са картофите? Може ли да се подхвърля тая мисъл тук, когато ние знаем каква реколта на картофите имаме?

Един от комунистите: Нямаше за семе.

Спас Маринов (з): Ние знаем, че ако някой е насадил 300 кгр. картофи, извадил е от нивата 50 кгр. и сега няма и за семе.

Стоян Попов (к): Той го знае това.

Спас Маринов (з): Ние знаем каква голяма нужда чувствуват производителите от картофи за семе. От всички места селяните искат картофи за семе. Българското земеделско дружество внесе от Чехия картофи за семе. Струват му 80 лв. килограмът, някакъв си ранен сорт. Въпреки това селяните искат тия картофи и се надпреварват да ги купят, за да могат да си посадят нивите с картофи. И въпреки това тук се казва: къде са картофите? Като че ли тия картофи са изнесени.

Райко Дамянов (к): Той трябваше да постави въпрос: къде са лимоните? И за тях трябваше да запита. (Смях сред мнозинството)

Спас Маринов (з): Всички ония г-да, които поставиха голяма част от тия въпроси тук, ги поставиха, бих казал, с една венчица. (Възразжения от опозицията) Те ги поставиха майсторски и ги изкълчиха. Г-н Копринков беше в Министерството на търговията.

Стоян Попов (к): Да каже нещо за американските обуца.

Спас Маринов (з): Той знае тънкостите на по-голямата част от тия въпроси, понеже те се разрешаваха през времето, когато той беше в това министерство.

Райко Дамянов (к): Щом като почна да задава въпроси, трябваше да пита и къде са лимоните.

Спас Маринов (з): Уважаеми народни представители и представители! Целият български народ изживява тази стопанска криза. Тя е легнала върху плещите му. Той чувствава тая следвоенна стопанска разруха. Неговата народна власт употребява всички усилия да организира и производството, и обмяна. Със социализъм и трудов ентусиазъм са въпрегнати много български младежи, много български граждани мъже и жени, работници по фабрики, по работилници. Целият български народ в села навсякъде, е обхванат от един страх, като гледа какво е времето, че няма дъжд Той с загриженост работи на своята нива, за своето производство, търси семе. Той вижда всичките тези неслоди и лишения и води борба, за да поеме на истинната власт. В това време за мисълта, че голяма услуга се прави, когато се търсят с микроскоп грешките, неудачите. Отечественият фронт няма да отрече, че има такива в процеса на работата, в процеса на стопанската народна дейност. Не бива да се издигат тук лозунги, да се нагиват грешките на пръст, да се изковават оръжия, стрели, за да се разстройва, за да се раздухва тоя общонароден ентусиазъм в селото и в града, в целия трудещ се свят да се разбърква, да се намалява този ентусиазъм. Аз мисля, че с това не се върши едно народно дело, не се върши народна, ползотворна дейност от нас, като общественици и политици.

В туй отношение не може някой наши среди, когато разглеждат тези стопански въпроси, да не се съобразят с онези обективни действителности, онези обективни условия, при които се намираме. Не може да гъделичкаме онова, което боли; заздравялата рана да я посипваме с пипер, за да може тя да се разлютва, за да могат да се развихрят политическите страсти и да нямаме спокойствие, за да

може от това неспокойствие да се възползват известни стопански и технически среди и категории. По този начин имат интерес тези стопански среди у нас да се действуват, имат интерес и известни външни среди да се действуват.

Един от мнозинството: Кой са те?

Спас Маринов (з): Това са онези, които бяха най-чувствително ударени след 9 септември и които се намират в една предсмъртна политическа агония. (Ръкоплескания от мнозинството) От тези стопански среди, особено сега, когато Отечественият фронт настъпи на стопанския фронт, реакцията ще бъде още по-силна. Но това ще стимулира още по-силно тази дейност по тази линия.

Не съм финансист. Стана банкнотната обмяна. Всички, които говорят от София и отвсякъде, говорят от името на българския селянин и на българския трудец се: пропадна българското село, селянинът не може да си купи един чифт волове, не може да си купи прати инвентара. И в същия ден, когато това бяха само едни временни наредби за обмяната, ние видяхме какви статии се пишяха: с 2000 лв. българският селянин как ще посрещне работния сезон, как ще изкара, докато дойде новата реколта, как ще покрие своите нужди и пр. и пр.? Дали всички тези неща днес българският селянин го интересуват така тревожно, дали той се намира в една паника от това, че са обменени банкнотите, дали този, който има 20-50-100 хиляди лева или пък няма нищо, се намира в тревога, или се намира в тревога този, който има милиончета десетки и стотини? Но той се крие! Той търси параван и този параван често пъти го намира в хора, които изхождат от народните и селски мъки. Но техните приказки са за параван на този една капиталистическа класа, която в продължение на 60-70 години е изсмуквала жизнените сокове на цялостния трудец се свят. (Ръкоплескания от мнозинството) И ние виждаме дори и бивши другари, които представляват уж селото, да излизат да говорят така. И колкото оратори се изкаждат от тази трибуна, толкова различни мисли се лансирват. Особено по стопанските въпроси единомислие няма, защото има различни икономически бази, от които изхождат и които ги потикват да правят така или иначе (Ръкоплескания от мнозинството) Всеки изхожда от основата, на която е седнал, от възгледите, на която е стъпил. И заради това ние често пъти виждаме по много сериозни въпроси да се движат по първаза, по политическия първаз, по стопанския първаз, да отскочат като гумени футболни топки от въпрос на въпрос.

Един от опозицията: По себе си съдиш!

Спас Маринов (з): И дохождаме до едно такова положение, че когато българският селянин ги е изпратил тук, дал си е по една или друга причина гласа, за да ги изпрати тук, те стигат до куриоза, чрез гласа на този селянин да се явяват представители, най-ярки и най-отягачени защитници на неговите врагове, срещу които в продължение на дълги години се е борил (Ръкоплескания от мнозинството); явяват се защитници на онези политика, против която се създаде земеделското движение преди 48-50 години (Ръкоплескания от мнозинството); явяват се защитници на онези политика, която с 70 рани разкъса първия учител и създател на земеделското движение Александър Стамболийски. (Ръкоплескания от мнозинството) Тази гробокопаческа политика да се защитава, това е трагизъм. Защото българската реакция не може да се яви тук да се защитава — тя ще има своя параван и своите сателити.

От мнозинството: Вярно!

Спас Маринов (з): Ето в тази светлина изнасяйки тези въпроси, съзнателно или несъзнателно, вие (Към опозицията) защитавате интересите на българския банкерин, на българския чорбаджия, който най-много резеше против тази наредба за банкнотното обращение.

Един от опозицията: Очилата ти са други. През софийски очила гледаш, не гледаш през селски очила!

Спас Маринов (з): Спас Маринов гледа през очилата на оня народ, който го е изпратил тук, с който е работил 25 години кооперативна, стопанска обществена работа. (Ръкоплескания от мнозинството)

Един от опозицията: С колко гласа?

Спас Маринов (з): С толкова гласа, колкото бяха необходими, за да дейда тук.

Един от опозицията: С УНРРА.

Спас Маринов (з): Нямаше УНРРА, не се бой! — В тази насока тези закачки не могат да омаловажат ролята и задачата на вас, г-да от десницата. Каквото щете закачки да отправяте, утрешият ден ще бъде ден на народното движение, на повното управление, което изхожда от широките трудови народни маси. То не може да бъде управление реставраторско, на вчерашния ден, което е вече изпратено в забвение. (Възгласения от опозицията) Аз ще се върна при вас, когато дойдете на тия позиции, на които стои Българският народен земеделски съюз. (Ръкоплескания от мнозинството) И един по един долу народът вече вижда и той се връща. (Ръкоплескания от мнозинството. Глъчка)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Спас Маринов (з): Уважаеми народни представители и представители! Тека е, защото земеделското движение, както казах, преди 48-50 години се създаде като едно противодействие на градските политически партии, на онези банкерски свят, които интереси представляваха тези партии.

Земеделското движение е своего рода работническо движение съобразно обективните условия, които са били в нашата страна, като една земеделска страна. Земеделското движение и земеделският трудоз народ имат всички допирни точки с всички други трудещи се маси, но най-малко имат допирни точки с онези, които вие (Към опозицията) сега представлявате (Ръкоплескания от мнозинството). Сега да ви е дадено право да ги представлявате, и мисля, че това единство, което се получи като резултат от всички онези изживявания в процеса на няколко десетини години в борба, това единство, което слеза, което обедини селото и града и частната интелигенция; това единство, въпреки всички грешки и несгоди в живота, в процеса на работата и на управлението, въпреки всички онези трудности, които се изживяват, ще бъде запазено. Ние гледаме генералната линия.

Един от опозицията: Много начупена е тази линия.

Спас Маринов (з): А тази генерална линия е да се пази това единство, защото то е един звено на всички онези, които дадоха живота си в борба за интересите на това единство и на това братство. (Ръкоплескания от мнозинството)

Един от опозицията: Има и слугинство.

Спас Маринов (з): Действително е слугинство, но само еднакво не се плаща. Може би някои от вас по-добре са плащени. (Ръкоплескания от мнозинството) Човек най-добре заключават за другия човек по себе си, защото той изживява нещо и си мисли, че и другият по същия път е тръгнал. (Ръкоплескания от мнозинството) Уважаеми народни представители и представители! Бюджетът на Министерството на търговията, ...

Един от опозицията: Ще го гласувате!

Спас Маринов (з): ... показан в тези си цифри, от името на земеделската парламентарна група ще го гласуваме в духа и смисъла на онези стопанска и икономическа политика, по която е тръгнал Отечественият фронт като едно народно политико-обществено движение и като едно стопанско движение за добро и за успеха на широките народни селски и градски трудови маси. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител Анастас Петров.

Анастас Петров (р): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от мнозинството) Много се говори, г-да и г-жи народни представители! За какво много останал и аз ще бъда по-крайък. Преди нас е поставен един стопански проекто-бюджет на Министерството на търговията, министерство, което доста трудно може да изпълни своите функции при сегашните условия на нашето народно стопанство.

Днес либерализмът като икономическа система и социална доктрина в някои страни е погребан, а в други е към своя край. Новата стопанска и икономическа система, която го замества, това е системата на плановете стопанство, което има като политическо отражение стопанската демокрация, която държи сметка за интересите на икономически слабите човещи. Либерализмът като социална система покровителствуваше отделната личност, интересите на тази личност. При тази система народното стопанство представляваше обект за лично обогатяване, а капиталът — средство за изсмукване на стопанските сокове от отделната личност. При системата на либерализма отделната личност забравя за сметка на трудещия се народ, който в своето болюшинство обединяваше и изпадаше в голяма нищета и мизерия. Върху развалините на либерализма закрепва нова политическа и социална доктрина — трудовата демокрация, при която трудът е в основата на стопанския живот. Това намери отражение и в нашето народно стопанство, това намери отражение и в бюджетите на стопанските министерства. Министерството на търговията се нагърби с нови задачи след войната, още повече сега според двегодишния стопански план — с въвежданата и външната търговия и с правилното разпределение на стоките.

Аз бих свършил дотук с едно пожелание, че нашата група ще гласува бюджетния проект по принцип. Но отзвона слухах една хубаво погрозена реч от един приятел, с хубави фрази, подкрепена с данни, с цифри — а когато говорят цифрите, мълчат боговете — и върху нея се замислих, и върху нея искам да кажа няколко думи. Нашето народно стопанство, когато Отечественият фронт дойде на власт, беше съвършено разстроено. От 1941 г., когато цар Борис закачи България към колесницата на германците, германците най-напред дойдоха със своите две големи банки — „Дойче банк“ и „Дрезднер банк“. След това дойдоха 36 фирми за внос и износ. Дойдоха и сие своите организации „Тотт“ и „Гьоттинг“, за да могат да направят пътищата и по тоз начин България стана една земя обладана от германски войски. ...

Ефрем Митев (с): Колония.

Анастас Петров (р): ... като колония, за да може да отиват на юг към Гърция и на запад към нашата съседка Югославия. В туй време, за да не бие на очи, те се хвърляха върху нашия стопански живот, но чрез наши продажни българци, като захванете от върховете на българските управници, а лицето на управници, депутати, лъбвенци и т. н., които станаха техни агенти. („Вярно!“ и ръкоплескания от мнозинството) Те обладаха българската търговия, вземаха и българските руди, слото имаше галина, зирин, цинк, олово вземаха и другите природни богатства. След това се нахвърляха на селското стопанство, за което погледат от една селска и търговия гледа за яйцата, где са картофите. В няколко години се изсмукваха жизнените сокове на това селско стопанство. Милиарди килограми месо,

свинска мас, разни обработени животински продукти, птици и т. н. Неговият инвентар се разтури съвършено, стана негоден, добитъкът остана наполовина, а ние се едно недоимчиви, парите също и т. н. Независимо от това настъпи голяма суша за две години, в която ние търсехме жито. Ако мислехме година нашият брат, Съветският съюз, не беше на три пъти да ни даде храна, ние гръбнаше да свършим много печално. Знаяте ли, че ние имаме за му даваме храна? Отзарила се подхвърли още една ядосия, която много на тъкмо беше събирана — като че ли ние изхвърляме от нашето жито за Русия. Не е вярно. Ние имаме да даваме на русите жито. Русия онази година ни изпрати на два пъти жито — ние помниме, от градовете, когато ядехте хляб, принесен повече с кукуруз — защото имаме жито само до 15 юни. И когато ни изпращаха от Отечественния фронт да предоставим кофаленици и да прибавим храните, обаждаха ни действителното положение, обаче ни заповядаха да не го обаждаме, да не се тревожим за неговото население, което беше изложено на глад. Житото, 450.000.000 кгр., което е събрано досега от Дирекцията за хранозис, едва ли е достатъчно да се изхраним. А негов мидост правеше отзарила едни сметки, по толкова милиона толкова килограма и т. н., сметки, които не могат да се правят пред едно Събрание, защото не могат тук да се проверят. От друга страна, като нямем, че житото щало да стигне, даже щало да хартия, захрана да търси яйца (Смях и ръкоплексания от мнозинството) Яйцата ще ги намериш в смъртта на кокошките! Ние, дете ходим по селата и обикаляме селата да правим събрания не можем да намерим едно яйце в селския двор. (Възражения от опозицията) После захвана да търси картофите. Картофите тази година като семе ги изгубихме, 1.500.000 кгр. картофи бяха поатени от Чехия, обаче те при пътуването измръзнаха. Сега пак бяха поръчани — не зная дали са стигнали. Тези, които ще стигнат, се предлага да се дадат на баланските краища, за да можем да развъдим картофи за семе, които ще ни трябват идуща година. А господинът търси картофи, като че ли към билер къде са отишли картофите. (Ръкоплексания от мнозинството)

Едно време с дядо Драгиев правихме коалиция. Бях му председател на едно събрание. Извадил един часовник, ама не вървеше, и говори. След като свърши, заговори с него: а бе, дядо Драгиев, ще вървеш и едно ще оставиш — че ти си бащата на голямата демагогия, която твоите, тъй да се каже, последователи освен че я възприеха, ами широко я разпространяват. Той тогава каза, че за културното ниво на селяните не можело по друг начин и т. н. И сега виждам аз, ако на дядо Драгиев беше позволено в онези времена, при онази ниска култура да употребява всевъзможни средства, за да увеличи броя на своите последователи, днес на един културен човек не е позволено да се занимава с демагогия, още повече когато е бил секретар на Министерството на търговията. (Ръкоплексания от мнозинството)

Относително задачите на бюджета на Министерството на търговията аз няма да говоря, защото от досегашните оратори, които говориха и отясяко, и отясяко, достатъчно се изтъгнаха. На нас остава само да преценим кое е вярно и кое не е вярно.

Ще направя тази декларация от името на Радикалната партия, че ние ще гласуваме бюджета по принцип. (Ръкоплексания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител г-н Нисим Исаков.

Нисим Исаков (с): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплексания от мнозинството) Уважаеми г-жи и г-да народни представители и народни представители! Тук, на тази трибуна, изхождам от най-различни среди сред които се показват по бюджетопроекта на Министерството на търговията. Но както всички други много малко се интересуваша от заплатите и от възнагражденията, които се изплащат на персонала в министерството, така и аз няма да се интересувам от тях. Повече интересуват ораторите принципните положения, които дадени партии заемат по дейността на дадено министерство.

От 9 септември 1944 г. насам ние в България можем да направим една изненадваща констатация, че правителството на Отечественния фронт следва една пътна последователност в съставяне на думите с делата. Много управляващи партии преди 9 септември са излизали пред народа с много хубави програмни лозунги и в името на тези лозунги са печелили неговото доверие. За голямо огорчение на масите, те са оставали винаги разочаровани, затуй защото програмите, които са оповестявали пред тях, никога не са изпълнявани. Ето тази голяма, коренна разлика между управляващите до 9 септември и управлението на Отечественния фронт след тази дата искам да констатирам пред вас.

Правителството на Отечественния фронт излезе на 17 септември 1944 г. с една програма. Точките и пунктовете на тази програма то се стремеше с помощта на народа да изпълни. До известна степен те са изпълнени в днешните области на живота. Например премахване на монархията, създаване на прогресивно-подходящия данък — това са онези работи, които в нашия живот, които никога друга управляваща партия до 9 септември не е посмяла да въведе в нашата страна, а е ратувала за тях сред народа.

Реформаторското дело на Отечественния фронт между многото реформи се включват и реформите, които се въвеждат в нашия стопански живот, който стопански живот ангажира в голяма степен Министерството на търговията. Ето за тази търговия искам да кажа няколко думи така, както и аз я охващам, за да можем да разобличим ония заблуждения, които се пръскат между масите и поспешило могат сред стопанските среди в нашата страна.

Много се говори много за ограниченията на частната търговия. Нека да видим за един момент от тези ограничения на тази частна търговия кои среди именно в обществото ще пострадат

и кои среди ще имат известни обзиги. Когато се говори за ограничения на частната инициатива, между големите капиталистически елементи в нашата страна изреждат и дребнособствените елементи, които са дребните търговци, дребните занаятчии, които никога в никоя обстановка не са имали възможността да живеят в един сносен живот, да живеят един по-голям охотен живот, така както са живели капиталистите. По силата на едно заблуждение, по силата на едно психическо състояние, тези среди току ги нареждат зад капиталистическите среди, зад големите капиталистически предприятия. И в нашата страна търговията се е ограничавала в ръцете на едрия капитал, в ръцете на едрите търговци. Външната търговия на нашата страна се е вършила до войната най-свободно, може да се каже анархистично. Не е имало никакво ограничение на частната инициатива, респективно на едрия капиталист, който благодарение на условията, благодарение на силата на своя капитал в много случаи е монополизирал много стоки и е диктувал на пазара техните цени. Дребният търговец, дребният занаятчия, който е купувал от ангросиста стоки, никога не е имал възможност да печели, за да живее един сносен живот. На тази анархия в нашата търговия днес Отечественният фронт слага ръка и поставя в ограничение нейните действия. Е ли това престъпление? И не е ли това в интереса именно на трудещите се маси, в които аз включвам и дребнособствените елементи?

Във външната търговия на страната ни в настоящия момент, когато ние сме подготвени да посрещнем мирновременната обстановка, правителството на Отечественния фронт желае да посрещне и да парира всички домогвания на частния, на едрия капитал, за да може държавата да дирижира тази търговия и следователно да стане едно, макар и относително засега, справедливо разпределение на стопанските блага в нашата страна.

Тук от някои среди не един път се е говорило за това, че правителството на Отечественния фронт не сключва компенсационни сделки с всички държави в света. Искат от Отечественния фронт да направи чудеса, да направи това, което никой не е могъл и не може да бъде в състояние да направи при тази следвоенновременна обстановка, в която се намираме.

Ефрем Митев (с): Международна.

Нисим Исаков (с): Международна. Разрушенията на световната война, които ние току-що преживяхме, са толкова огромни, че целят свят, че всички държави, към които ние бихме се отнесли за известни компенсационни сделки, търсят най-сгодния случай да вземат от нас онова, което им е най-необходимо, и да ни дадат онова, което те биха могли да отделият от своите излишъци. Разрушенията на войната не позволяват, значи, на много държави не, а почти на всички държави в света да вършат свободно тях търговски компенсационни сделки между отделните държави. Защото както ние сме отрудени, както ние сме в едно притеснено стопанско положение, също така и всички други държави са затруднени и понасят последиците от войната. Било е време, когато малко фирми у нас, благодарение на това, че са ставали представители на отделни артикули, които наглед не бяха така необходими, не са от първа необходимост, но които се плащали и масово се консумирали в нашата страна, тях едри търговци, тях едри доставчици, така наречените комисионери, които са били в ръцете на едрите търговци, ние ги виждахме в разстояние на две-три години само да станат собственици на много десетки милиони лева. Много лесно печелеха пари тях господа едри капиталисти, ангросисти и едри комисионери, които, благодарение на своите връзки в чужбина, са вземали търговията в свои ръце. И по този начин ние можехме за мирно време да констатираме едно положение: до бедните маси не са могли да достигат всички ония продукти, от които въобще хората се нуждаят, които те консумират. Работникът, дребният собственик, бедният земеделец никога не са могли нито да се облекат хубаво, нито да се кичат хубаво, нито да посещават всички ония заведения, на които се радваха онези, които имаха пари.

На какво се отнася това и защо днес се обвинява извънредно много отечественофронтската власт, че не може да достави широко на всички елементи в страната ония блага, от които се ползват и би трябвало да се ползват всички хора? То е затуй, защото отечественофронтската власт дава днес много консумативни артикули на ония среди работнически и трудещи се хора, които в мирно време, преди войната, не са могли да ги достигнат. Днес те получават американ, днес те получават оксфорд, днес те получават платове за дрехи. В мирно време, когато конкуренцията на търговците, когато индустриалната конкуренция, когато междувидовата конкуренция беше голяма и когато печеленето на хляба беше много мъчно, работникът, бедният селянин много рядко го виждахме ние добре или прилично обличен. Ние рядко виждахме работника добре нахранен. Разликата, за която отначало още казах, между днешното управление и миналите управления е именно тая, че сега се дава ако не преднина, поне едно справедливо разпределение на ония продукти, които нашата промишленост дава, и кои тъй разпределение се взема пред вид най-напред трудещият се елемент, който не е имал и който няма.

Тук, от тази трибуна, преди няколко дни се лавсира една мисъл от един от опозиционните оратори, когато ставаше въпрос за размяната на парите и за еднократния данък върху имуществата. Той казва, че спасението на нашето стопанско благосъстояние било в един външен заем. Е добре, казвам аз — отговарям на този господин — външен заем нашата страна днес действително няма условия да го сключи. Но и да има тя условия да го сключи, да нямат някои предложение от някоя капиталистическа държава да ни даде този заем, би трябвало — както в миналото се е правило — както помня, когато се сключи 500-милионният заем от Берлин, когато заговорише за Германия мисъл „Париж“ — би трябвало казвам, нашият Отечествен фронт, нашето народно управление днес, за да се сдобие с заем — защото оня, който ще даде заем, ще иска заема да бъде гарантиран с най-ценното, което имаме в нашата ро-

гато аз 8½ години бях емигрант, а вие ме ругаете? Вие искате да ви оставим спознано да ни ругаете? (Ръкоплескания от мнозинството) Въпреки че съм на 60 години, аз не зная докъде може да стигне моят ръка.

Кирил Попов (ЗНП): Само вие ли сте били преследвани и интернирани?

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Иван Чонос (к): Не, хиляди са. Тук няма нито етни, от там до тук (Сочи мнозинството), който да не е преследван и измъчван, който е кръвта на своите близки и със собствената си кръв да не е циментирал връзката между управлението и народа, защото сега вие управлявате! (Ръкоплескания от мнозинството)

Кирил Попов (ЗНП): Само вашата кръв е скъпа, а нашата не е! И от снагата на Земеделския съюз е проливана скъпа кръв. И още тече от нашата снага кръв за българския народ! (Глъчка)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Иван Чонос (к): Започват да критикуват и нашата политика от носително държавните магазини, които ще влят своето съществуване в най-скоро време. Каква е тяхната задача? Тяхната задача е да разширят пазара, да повтнят където може известни продукти в изпълнение на правителствената декларация. Подчертавам това, което искате да каже и което цитираше г-н Копринов: да се унищожи обществено, социално вредният сектор на едрата търговия и така да станат продуктите по-евтини. За кого? За българския народ, за града и селото. Ето това е задачата. Нима сме взели защитата на спекулантите, на едрите капиталисти, та трябва да търпим да ни обвиняват и ругаете! Не ние ще бъдем руганите, а вие ще бъдете руганите, оплотите, околорените! (Ръкоплескания от мнозинството)

Отричали сме били частния сектор. Че как ще го отричаме? Защо ще го отричаме?

Кирил Попов (ЗНП): Вие сте се борили, а ние не сме се борили!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Иван Чонос (к): Ще ви проверим и ще видим къде сте се борили. Виждам, че сте седнали най-вдясно и изглежда, че там сте! (Ръкоплескания от мнозинството)

Кирил Попов (ЗНП): Няма значение кой къде седи, а важното е кой какво върши. Вие ограбвате народа!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Иван Чонос (к): Плачат за частния сектор! Не е ли това демагогия? Къде сме посегнали ние на частния сектор, освен в границите на нашата платформа, на нашата декларация? Само там посегаме. Социално вредният елемент в частния сектор, този, който не желае да се подчини на народната воля, на Отечествения фронт, на народа, на българския народ, той ще бъде елиминиран, той ще бъде премахнат, той ще бъде унищожен, той ще бъде изгонен! (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Иван Чонос (к): Не може иначе. Или ще вървим където ти сочим ние, ще се ограничим с тия печалби, които ние ти даваме, или ще излезем от лицето на земята. Нама да те оставим да търгуваш, няма да те оставим да произвеждаш произволно. Какво е това!

Яни Янев (з): Чонос! Я питай Ренгел Даскалов: да загребеш 20 000 декара земя в Пиринска Македония, това частен сектор ли е? Да гребеш Българското, това частен сектор ли е? (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията. Глъчка)

Един от опозицията: На кого ръкоплескате? На един фашист, на агента на Никола Захариски!

Председателстващ Петър Каменов: (Продължително звъни)

Иван Чонос (к): Уважаемо Събрание! Поставен е въпросът за външната търговия от съния господин, въпросът за тютюните, за нашето злато. Е, вие давате ли си отчет, когато говорите за качеството на нашите тютюни в Народното събрание, щом така засегнахте въпросите, какво правите? Вие засегнахте въпроса за тютюна, за нашето злато, основата на нашето съществуване и възможността да се слобием със стоки именно за селото, което вие си мислите, че запичавате. И вие ни казвате тук, говорите открито, че нашите тютюни не били качествени, не могли да влязат пазарите и т. н. Всеки търговец — разсъждаваме по бюджета на Министерството на търговията — ще хвали своята стока, а вие хвалите себе си. Младата хвалат, а не старата, която трябва да хвалат! (Ръкоплескания от мнозинството)

Стефан Димитров (ЗНП): И вие само себе си хвалите.

Иван Чонос (к): Птицевъдството засегнахте. Престаните ви са такива, че със селото се раждате, с него спите и т. н., а колко сте далече от това село се вижда от туй, че не знаете, че птиците са намалели не на половина, а може би 3/4, благодарение на това, че немците ги изадоха, сушите ги доубиха и т. н. и т. н. Птица без

фураж! Кому ще ги разправяте? Отдалечили сте се от селото, разбира се, и все повече се отдалечавате, защото сте изпаднали в лоното на реакцията. Те (Сочи опозицията) могат да купуват яйца, без да се интересуват откъде произхождат, без да знаят откъде идат и могат да ги продават някому, но да ни кажат нещо тук, за да подобрим този отрасъл, така както се казва в нашия двегодишен стопански план — това те не могат. Когато ние казваме това в плана, те са против, те са готови да се надсмиват и казват, че всичко в плана било книжно. Е сега, отмерете им кюляфа! Когато им казвам как ще подобрим известен клон от земеделското стопанство, те се смеят, те се подиграват, а когато това стане, тогава ще видим какво ще стане с тях.

Йордан Русев (ЗНП): То няма да стане. Затуй се смеем.

Иван Чонос (к): Г-н Копринов беше още по-силен в своята демагогия.

Йордан Русев (ЗНП): Шараните, ако се увеличат на 6 милиона — може!

Иван Чонос (к): Ще видим, дали ще се увеличат или не.

Той, след като съжалява, че бюджетът на Министерството на търговията и обемът на министерството се намалявали, стеснявали вселение на това, че са излезли тия и ония отдели, навърнали се също така с ожесточена критика срещу Дирекция на статистиката, че много пари се изразходвали за нея. Може ли една модерна държава като нашата, която отива по съвсем нов път на стопанско строителство, да мине без прецизна статистика? Ето, преди малко се оплакваше един оратор: това няма, онова няма — не разполагал с цифри. Можем ли ние да живеем с фашисткото наследство, което се интересуваше само от това, да обира труда на народните маси и да го продава, без да се интересуваше да планираме, да вървим към планово стопанство, към изпълнение на нашия двегодишен стопански план, който ще доведе до едно шатливо бъдеще целия български народ? Може ли да се говори срещу това, което ще извърши този голям и важен институт — сега нататък за нашата страна? И този, който говори така, какво мисли? Той просто ни връща към порочното фашистко мислене на безгрижие, на хаос, на възможност за ограбване на българския народ.

Един от опозицията: И тогава имаше дирижирано стопанство, и сега пак има дирижирано стопанство.

Иван Чонос (к): Да, имаше, само че го дирижираха за армията на Хитлер, за нашите врагове, а ние сега го дирижираме за благоденствието на българския народ. (Ръкоплескания от мнозинството)

Един от опозицията: Така да е, хубаво ще е.

Никола Петков (ЗНП): И тогава беше, и сега е директор на статистиката г-н Прокоп Киранов.

Иван Чонос (к): По други зачекнати пера мисля, че другарят министър на търговията ще отговори, за да не ви отнемам времето аз, защото не обичам дълго да приказвам.

Пътни и дневни за делегации. Видите ли, може ли така да се зачерква един параграф и да си мисли някой, че върши работа? В едно Велико народно събрание, пред интелигентни хора, как може да искаш зачеркването на едно перо, да го смяташ за развличение, когато идват у нас хора от всички европейски страни и ти да не можеш да им дадеш един обед, а да ги караш да си тисят удебени кърти, за да се нахраният? Къде се е чуло и виляло това? Разбирам, ако се правеха някои особени увеселения, банкети, оргии, които бяха присъщи на фашисткото минало. Тогава — да. Но това е необходимо перо, без което не може да бъде представена нашата държава пред тия големи делегации на чужди държави, които идват тук да вършат работа, а не да се подиграват някои с тях.

Никола Петков (ЗНП): Вие знаете ли, колко са предвидени в бюджета на Министерството на външните работи за тия разходи? — 120 милиона лева. Или не четете?

Иван Чонос (к): Чета. Може да има. Сега говорим по бюджета на търговията.

Никола Петков (ЗНП): Недейте приказва така.

Иван Чонос (к): Тук се засегна и въпросът за кооперациите. Въпроса за кооперациите ще го засегне другарят Бояджиев, който има достатъчно данни, за да може да даде достоен отговор с цифри на ръка, какво е състоянието на кооперативния сектор, защото иначе ще излезе нещо неумело според опозицията. Хем частният сектор бил унищожен, бил изместен, хем и кооперациите били зле. Е, кой друг, някакъв трети сектор е, дявол да го вземе?

Един от опозицията: Държавният сектор. Нали ще правите държавни магазини?

Друг от опозицията: Вие правите държавна търговия.

Иван Чонос (к): Сега да разберем защо се е отегчила, според критиката на уважаемия оратор, вътрешната търговия. Имало субективни причини, но имало и някакви други причини. Кой са те? Липсвало доверие в управлението. Вземете си бележка, г-да народни представители от болшинството, и внимавайте, обследвайте добротия ваши избиратели, с които се срещате, разберете дали не ви лъжат, когато одобряват вашите речи, в които излагате мероприятията на правителството.

Петко Стоянов (нез): Това е хубаво.

Иван Чонос (к): ... разберете, дали това е вярно, дали има по-решаване революционна, както те твърдят, или действително има един невъзвращан в миналото при някое управление ентусиазъм в трудовите народни маси, който може да запази 50—60 хиляди младежи да отидат да копаят, да работят най-тежък труд в изпълнение на двегодишния стопански план? (Ръкоплескания от мнозинството) Коя е тази сила?

Димитър Димов (к): Господата (Сочи опозицията), ако не са стали тази сутрин до късно, може да са видели на гарата колко младежи заминават с ентусиазъм, а не като тях, мързеливи и търпеливи! (Възражения от опозицията)

Един от опозицията: А как ги пращате?

Димитър Димов (к): С ентусиазъм.

Константин Русинов (к): Слепи хора виждат ли? Това са политически слепци!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъня)

Иван Чонос (к): Как другояче можем да си обясним, че има сила, която може да запази днес 50 хиляди, утре 100 хиляди, другиден милиони да се впрегнат във великия начин на Отечествения фронт да изпълнят двегодишния стопански план за благото на българския народ, освен с дълбоката вяра в неговото дело, в неговото бъдеще и в неговия велик вожд др. Георги Димитров? (Ръкоплескания от мнозинството)

Йордан Русев (зНП): След милионите, ще дойдат милиардите!

Иван Чонос (к): Ние с това разполагаме — с милионите трудещи се, а вие вероятно разполагате с милиарди, защото зад вас стоят такива страни, които разполагат с милиарди. (Ръкоплескания от мнозинството) Ние сме по-скромни.

Йордан Русев (зНП): Директорите на гимназиите насилва записват тези, които свършват осми клас.

Димитър Димов (к): Само вас насилва ще накараме да работите, а другите отиват доброволно.

Иван Чонос (к): Уважаемо Събрание! Още на два-три въпроса ще се спра, за да не ви отегчавам повече, и ще направя своите изводи.

Кажете ми, какво значи постоянното повдигане тук на въпроса за ценовата политика и кого ползува това? Защо конкретно никой от тия „големи капациети“ — толкова учени и професори имат в своите редове — не поставят тия въпроси пред нас конкретно, да ги разберем и ние? Уверявам ви, ако биха ни убедили, нито един от нас няма да се откаже да възприеме тия разбирания.

Но кажете ми, тази ценова политика, каквато вие искате да следваме, в интерес на кого е? Възможно ли е да бъде постигнато такова увеличение в цените на известни земеделски продукти по начина, по който вие препоръчвате, или пък се постига по тоя начин, който ние препоръчваме, а именно: земеделските произведения остават на нивото, на което са, дават се известни поощрения на тия произведения, които имат дежизен характер, но същевременно се посветняват чрез усилване на производството, чрез намаляване на производствените разходи, чрез ударничеството и съревнованието, чрез всичко онова, което братът работник от града може да даде и да поевтини всички стоки, и тия, които селото употребява? И защо да се заблуждаваме?

Един от опозицията: С какво се намаляват?

Иван Чонос (к): Сега ще ви кажа. Я ми кажете, до 9 септември селото светеше ли? — Беше в тъмнина. Газ имаше ли?

Един от опозицията: Сега няма лампени шишета.

Иван Чонос (к): Газта струваше 150 лв.

Яни Янев (з): (Към опозицията) За вас, кървавите, никога няма да има светлина.

Иван Чонос (к): Няколко примера, за да се разберем. Селото получи газ срещу 27 лв., вместо 150 лв. Едно обикновено семейство употребява 20 литра газ годишно. Колко прави това? Селото получи бензин, гума, рейсове, за да пътува евтино. Селото получи достатъчно сол — защото и тя се купуваше на черна борса. Селото получи, макар и недостатъчно, лампени стъкла — защото и те отиваха на черна борса. Селото получи син камък и сега не обира своите сахани и бакъри, за да си прави син камък за нуждите на стопанството. Селото получи сода каустик, която купуваше по 1.000 лв. Селото получи памучни тъкани, които заменияше срещу своя залък, срещу своите продукти, за да се облече, и др. и др. продукти.

Един от опозицията: Содата я купуват по 1.500 лв.

Иван Чонос (к): Сега е по 100 лв. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъня)

Иван Чонос (к): Аз моля да бъде изслушан. Какво заключение може да се тегли от тая тяхна ценова политика? Тя е: скарване на града със селото, насаждане на старите вражди, на старата омраза, връщане към позорното фишистко минало, което противопоставяше като врагове работниците и селяните. Няма го майстора! Сега ние сме при нова ценова политика, която казва: братство и взаимна помощ между селото и града, циментиране това братство завинаги. Никой никога с каквато и лъжи да си служи, не може да раздели това братство. (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъня)

Иван Чонос (к): Аз преди два дена засегнах и друг един въпрос по тяхната политика, но не можах да го развия, нямах време. Тукъ ми е характерът — по някой път бързам. Засегнах въпроса за кооперативното обработване на земята. Г-н Никола Петков ми се обърна: „Не е вярно, ние сме само против насилственото коопериране“. Е, питам ви аз, отговорите във вашия вестник: колко кооперативни стопанства имате образувани поне в тези села, в които имате болен живот, колко сте почнали да правите? Кажете, има ли някъде?

От мнозинството: Няма.

Иван Чонос (к): Никъде няма. Затова аз смело казвам, че вие сте врагове на трудовите кооперативни стопанства за излизане на селото от мизерията, в която го поставиха фашистките управници и от които ние, Отечественият фронт, с усилията на всички отечественофронтovski партии, чрез единението на селото и града ще го изведем и ще го тикнем в нови релси, релсите на благоденствието. (Ръкоплескания от мнозинството)

Един от опозицията: Ние даваме свобода на вашите хора. (Възражения от мнозинството)

Иван Чонос (к): Г-н Копришков, въпреки заявлението му въпреки, не иска да ни каже кои са тия стоки, които стоели още някъде в министерството. Да каже нещо. Сега няма стоки, които да чакат. Разграбват се всички, недостатъчни са. Толкова е сума голяма за стоки. Няма. Защото се поставя най-необходимото, защото се поставя това, което е необходимо на мнозинството от българския народ, защото се удовлетворяват преди всичко нуждите на селото. И когато вие отидете по пазарът да ми говорите, че ние сме партизанствали с разлагането на напалите, това е една нагла лъжа и клевета. Все повече и повече една голяма част от това, което се произвежда в града, се дава на селото. И ние не сме спели никакъв нарий. Ние сме по-малко и повече обличали селото. Това стана, защото работително Отечественият фронт успява и се съобразява с широките материални нужди. (Ръкоплескания от мнозинството)

Тук не можахте, както и при всеки отделен бюджет, да не засегнете най-съкровения за тях въпрос — да хвърлят един камък или, по-точно едно чиние спешу двегодишния стопански план. С насметките говорят, искат милиарди за електрификация, това е невъзможно, това е смислено и т. н. Е, приятелю, двегодишният стопански план е вече в движение. Хитлите работници от селата и градовете — резултатът на Отечествения фронт се движат към своите обекти. Резултатите има, те ще растат. Аз съм съгласен, че ние скоро ще си поставим задачите не за две години, а както на други места, за по-къс период за изключително и впечатляващо това, което сме начертали. (Ръкоплескания от мнозинството)

Г-н Копришков засегна и въпроса около своето запитване, който няма защо да го засегам и аз, защото действително той ще бъде предмет на отделни разисквания. Тогава ще избере всеки своето оръжие, за да се спажавме пак.

Интересни са въпросите, които обхваща и предлаганите отатопи къде е мазта, къде е житото, къде са картофите и т. н. Дакота се избират, които излизат от границите на действителността и аз бих искал тия цифри да се коментират малко в пресата, да се разбере, може ли ние да сме на погрешен път или те са на пътя на фалша и самозатонията. Вижте официалните данни на Храновносост какво имаше в нашата страна през 1940 г. — 337.000 тона, за 1941 г. имаше — 416.000 тона, за 1942 г. — 222.000 тона, за 1944 г. — като добра година имаше 496.000 тона и за 1945 г. имаше само 283.000 тона. И затова не стига.

Иван Копришков (сЛ): Нищо не си разбрах.

Иван Чонос (к): Какво, уважаемо Събрание, имаше ние събрали в Държавната за храновносост и пазителство? За 1940 г. имаше 337.000 тона, за 1941 г. имаше — 416.000 тона, за 1942 г. — 222.000 тона, за 1944 г. — като добра година имаше 496.000 тона и за 1945 г. имаше само 283.000 тона. И затова не стига.

Йордан Русев (зНП): Това не е вярно!

Иван Чонос (к): Това са официални цифри. Потържете се да ги опровергавате. Аз не разполагам с други цифри. Аз цифри не събирам, аз ги коментирам и ги излагам пред вас както са дадени.

Каква е задачата на Храновносост и защо водят борба, чия интерес представляват те, когато водят тая борба? Ние трябва да разберем, че Храновносост като орган държавен, който бъде воден от една страна за народна заплата, като тая до 9 септември, може да бъде

инструмент за експлоатиране на народните маси, но Храноизносът в ръцете на народна власт, въпреки тия печалби, които те нахвърляха тук е инструмент за народно добруване.

Какви са задачите на Храноизноса? — Гржи се за набавяне на най-подходящи семена; организира изхранването на непроизводителното население в тютюневите и други райони, градовете и т. н.; правилно разпределя наличните хранителни количества; отчита гладните райони; купува по твърди основни цени земеделските произведения. Снабдява селото също на твърди цени с индустриални произведения. Каква друга организация може да даде на такъв един институт? Тук цените се определят от производствените разходи и от податните възможности на консуматора. И ако той в известен момент реализира известни печалби, що от това? Вие искате свобода на закупуване, свобода на продажба. Докъде би ни довела тя? До оная стихийност, която с голям труд може да бъде премахната и от която най-много страдаха земеделците-селяни, за които вие плачете. Та нима ние не помним какво беше? Съберат се стотици с колите си, а тия, които ще купуват, се подиграват с тях, споразумяват се помежду си, бият цените, бият кантара, и в края на краищата кой е ограбен? Селският производител — този, който се труди ст ранна сутрин до късна вечер и от началото до края на годината. В края на краищата той е изигран. Сега всичко това е премахнато. Вие тук може да посочите още блязали още недостатъци ни институт, за да ги премахнем, да се съобразим с това, което вие считате, и в реда на една конструктивна критика ние да го премахнем. А това не правите.

Уважаемо Събрание! Искам да подчертая, че ние, въпреки всичко, следствие на неурожай не можем да получим още нужните количества храни за изхранване на нашето население до новата реколта. И затова имаме намаление на дажбите. Но, когато, за бога, по изложените причини се прави намаление на дажбите и от това се прави такъв голям въпрос, аз питам, кой е останал гладен в нашата страна при тези грижи на Отечествения фронт? Кой миналата година остана гладен? Та не ни ли се притече на помощ великият Съветски съюз и не ни ли помогна с 50 милиона тона зърнени храни?

Тачо Даскалов (к): А сега разправят, че даваме там.

Константин Русинов (к): Така говорят по селата.

Иван Чонос (к): Тази лъжа няма да мине, както не минаха и много други техни лъжи. (Възражения от опозицията)

Един от опозицията: Повече от вас не лъжем.

Иван Чонос (к): Днес, уважаемо Събрание, след сключване на мирния договор ние сме пред нови широки възможности, пред разкриване на нови перспективи за нашата вътрешна и външна търговия. Търговията у нас е свързана с външната политика, преплетена е с нея. И виждате ли как те хитро поставят известни въпроси? Те поставят така въпроса: защо търгуваме само с „една“ страна — но не смеят да кажат коя е тази страна. А ние всички знаем, то се разбира защо търгуваме с великия Съветски съюз. На това даде отговор бившият министър на търговията — Нейков. Той ни каза: „Ние търгуваме със Съветския съюз и той купува нашите тютюзи, защото предлага и дава най-високите цени за тях. (Ръкоплескания от мнозинството) Ние получаваме оттам стоки, защото ни ги дава навреме и най-евтино. (Ръкоплескания от мнозинството) И защо е всичко това? — Защото вследствие особената система на тази страна, която е позната на всички, там външната търговия е в ръцете на държавата и тя може да регулира своите цени. Какво искате вие? Вие искате връщане към позорното минало, което няма да се различава, ако бихме и сега попаднали под опеката на която и да е империалистическа страна, позорното минало, което вие го помните, когато немците определяха цените на стоките, които изнасяха от нас, диктуваха цените на износа, а така също и на вноса в нашата страна. Ставащо едно двойно изглавяване на нашата страна по този начин. Те диктуваха кои индустрии у нас са наситени и кои не. Те бяха спели всако промишлено производство у нас, те искаха да обърнат страната ни на тор за господата немците, за империалистическите концерни „Херман Гьоринг“ и др., които бяха завладели цяла Европа, където беше стъпил техният крак.

Въпреки че говорят и въпреки че искат да ни признаем, че и те били приятели на тази външна политика, която следваме ние, напоследък вие осъзнате какво се знае в тяхната преса по този въпрос. Какво осъзнате се знае по въпроса за заемите отъд, който въпрос нямам време да развивам тук?

Константин Русинов (к): Както в Гърция.

Иван Чонос (к): Виждате ли как искат да изместят позицията, на които стои Отечественият фронт? Виждате ли какви усилия полагат, за да излезем от това положение? Виждате ли какви усилия полагат, за да могат да възлътят поне тия около себе си, които гласуваме за тях, а сега все повече се отрязват от тях — да можем да излезем и да влезем в друга орбита. А тя не е нищо повече, освен връщане към старото. И затова нашата квалификация за тях, че са една реакционна опозиция, с нищо не остава опровергана. (Ръкоплескания от мнозинството)

Константин Русинов (к): Кажете им за заема на Гърция от Америка и как го хвали Никола Петков. (Възражения от опозицията)

Иван Чонос (к): Уважаемо Събрание! Аз смятам — с това ще завърша — че Министерството на търговията има и една специална задача във връзка с изпълнението на двегодишния стопански план. За тази задача ще трябва здрава да си запретнат ръкавите всички, които работят в това министерство. И затова ние е акламация да

гласуваме бюджета на това министерство. Всички трябва да разберат, че от тяхната помощ, която ще окажат на нашите строителни обекти, като потърсят всичко това, което е излишно в нашата страна да го изнесат, за да внесат това, което е необходимо, зависи да тръгнат машините, гигантите, да светне селото, да дойде благоденствие, и то благоденствие за целия български народ. Ние ще гласуваме с акламация бюджета на Министерството на търговията. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Г-да народни представители! Постъпило е предложение от народния представител Владимир Арнаудов за прекращение на дебатите, тъй като са се изказали представители на всички парламентарни групи.

Рангел Даскалов (ЗНП): Г-н председателю! Тази сутрин аз се записах пръв. Вие направихте всичко, за да ме турите девети и сега умислено се предлага прекращение на дебатите, за да не говоря по бюджетопроекта на търговията. Аз не мога сега освен да протестирам. Вие знаете, че аз пръв се записах тази сутрин.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Моля да спазите нужното възпитание, когато говорите.

Димитър Цветков (ЗНП): Правилникът е въпрос на възпитание и за Вас.

Рангел Даскалов (ЗНП): Всичко направихте, за да ме лишите от възможността да се изкажа по този въпрос. Аз искам думата, г-н председателю!

Един от мнозинството: Много си силен, затова.

Един от опозицията: Това е днешната демокрация!

Председателстващ Петър Каменов: Съгласно правилника, по-малко са се изказали представители на всички парламентарни групи, предлагам на гласуване предложението на народния представител Владимир Арнаудов. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Един от опозицията: Искам думата по това предложение.

Рангел Даскалов (ЗНП): Г-н председателю! Протестирам срещу начина, по който процедурите. Този начин не е парламентарен.

Яни Янев (з): Рангеле, Пенке ле, можеш по другия бюджет да кажеш същата реч!

Председателстващ Петър Каменов: Има думата г-н министърът на търговията и продоволствието.

Министър Йордан Божилов: (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от мнозинството) Г-жи и г-да народни представители! При откриването на Великото народно събрание от името на почетелството министър-председателят др. Георги Митров прочете една декларация, в която има пасаж, който се отнася до търговията, значи до Министерството на търговията. Аз де ги прочета, те не са дълги.

„За всеобщното разширение на външната ни търговия правителството ще продължи усилията си за изграждането на зрял външен търговски апарат чрез участието на държавните предприятия, кооперативните организации и други обществени предприятия, наред със солидните и заслужаващи доверие частни търговски предприятия.“

По отношение на външната търговия се казва: „В областта на външната търговия правителството ще продължи усилията за рационализирането на посредническия апарат, като си поставя за задача на първо място да премъкне напълно социално-вредното и народостопански неоправданото посредничество особено в областта на търговията на едро. За да може да регулира цените, правителството ще насочи изграждането на новото търговско предприятие „Народен магазин“. То ще подкрепи участието на кооперацията в размяната, за да поевтини и скъси пътя на стоките от производителя до консуматора, като същевременно води енергична борба против лъжекооператизма и кооперативния паразитизъм, който съществува в някои кооперации. То ще предостави на частни търговци да участвуват в размяната, наред и в съревнование с кооперацията.“

(Председателското място заема подпредседателят Атанас Драгнев)

И друг един малък пасаж, що се отнася до разпределението, казва: „То ще работи енергично за отстранение на съществувящите неравности в разпределението на нарядите и снабдяването на населението.“

Това са то задачите, които са дадени от правителството на министерството, което аз сега оглавявам.

Сега да видим какво е изпълнено от тора и какво има да се изпълни — най-напред по отношение на външната търговия.

Целта на нашата външна търговия е да намери и изнесе в странство на изгодни цени стоките излизайщи от нашата страна. Двегодишният план за износ и внос на машини за електрификация, за индустриализация на страната, за сурови материали и за механизирани износ, да вършим износ, за да можем да направим внос. Обаче не може вече да търгуваме със странство така, както сме търгували досега.

Дълбоките промени, които настъпиха в следвоенните форми на международния стокос обмен, който в повече страни все повече се централизира в ръцете на крупни организации или на самите държави, налага и у нас известно пригаждане към тази нова обстановка. С повечето от страните, с които сме възобновили търговските си връзки — какъвто е случаят със Съветския съюз, Полша, Чехославия и други — и без това следките по внос-износ се уговарят централно и изпълнението им се възлага на обществени търговски предприятия, като вносна централа „Българска търговия“, „Българска промишленост“, „Българска петролна централа“, „Български предавници“, кооперативната централа „Напред“, Общия съюз на българските земеделски кооперации и др.

От досегашния опит се констатира обаче, че поради липсата на специализация и концентричност в работата дейността на тези организации не винаги е била удовлетворителна. Ето защо налага се създаването на специализирани по браншове предприятия за внос и износ. Единствено без тези нови предприятия ние ще можем да работим планоно в областта на външната търговия и да развиваме планоно производство, да подобряваме нашите експортни произведения в качествено отношение и да засилим нашата конкурентоспособност.

Чрез тия предприятия ние ще можем да излезем организирано на външните пазари, което е единствения начин да се сложи край на безразборното предлагане и търсене, което най-много допринася за понижаване цените на нашите експортни стоки и за високите цени, които сме принудени да плащаме за вносните стоки. Същевременно чрез тези предприятия ние ще избегнем излишното посредничество, ще ограничим спекулата и ще помогнем стоките да станат по-евтини и бързо да стигнат на предназначението си.

Ето защо комисията, която беше назначена от министър-председателя под мое председателство за определяне участието на частния сектор в търговията, се занимава с този въпрос и взе решения, част от които — тези, които са за външната търговия — ще ви прочета.

Не споменавам за монопола на тютюна. Той е вече известен. — При Дирекцията за закупуване и износ на зърнени храни се образува отдел за износ чрез обособяване на съответните служби при дирекцията. Значи, Дирекцията за храноизнос ще си има специална служба за износ и внос. — Предприятието ще се занимава с износ на произведения, които са обект на дейността на дирекцията, намиращи се под негов режим, съгласно действащите закони, наредби и постановления на Министерския съвет, както и внос на такива стоки, с каквито е била натоварена от съответните власти в страната. Обикновено тя внася семена.

Второ, образува се държавно търговско предприятие под името „Роза-експорт“ — държавно търговско предприятие за износ на етерични масла, а именно розово масло, ментово масло, лавандулково масло — всевъзможни други масла, каквито бихме произвеждали. Това е държавно монополно предприятие.

Трето, образува се държавно монополно предприятие „Руда-експорт“. То ще се занимава с износ на всички полезни изкопемни руди: железни, медни, цинкови и всевъзможни други, каолин, баритова руда и т. н.

Един от опозицията: Какво става с вашите високи пеши?

Министър Йордан Божилов: Четвърто, образува се държавно търговско предприятие под името „Метал-импорт“ — държавно търговско предприятие за внос на метали и машини. И сега вноса на метали е монопол. С това се оформява този внос. Тук се прибавят и машини, като машини могат да внасят и други организации, например Земеделската банка; могат да внасят и някои частни предприятия, които имат нужда от специални машини за тях, като си изпратят свой специалист да ги намери, обаче ще бъдат внесени със съдействието на „Метал-импорт“.

Пето, образува се държавно монополно предприятие „Хим-импорт“, което значи внос на химически произведения. Принудени сме да турим такива малко изкуствени имена, защото са нужни за телефонни връзки, както и за да бъдем разборни в стопанство. То ще се занимава с внос на химически произведения, на бои, на изкуствени токове. Тук обаче не влизат медикаментите. Медикаментите се внасят от Министерството на народното здраве. То има специален монопол за тази работа.

Петко Стоянов (нез): Тези монополи с закон ли са въведени или ги въвеждате по административен ред?

Министър Йордан Божилов: Това са препоръките на комисията, назначена от министър-председателя, които са минили през Министерския съвет; остава, където има нужда, да се изработи съответният законопроект, а където няма нужда, направо да влязат в действие.

Никола Петков (ЗНП): За частния сектор какво остава?

Един от мнозинството: Той го най-много интересува.

Тзчо Даскалов (к): Там го стиска чепикът!

Министър Йордан Божилов: „Предприятията „Роза-експорт“, „Метал-импорт“, „Руда-експорт“, както и „Хим-импорт“ предствляват юридически личности и за тях важат постановленията на закон за самоиздръжката на държавно-автономните стопански предприятия. За целите на своята търговска дейност те могат да откриват в страната и чужбина кантори и да си турят представители. Предприятията се считат за учредени с настоящото постановление на Министерския съвет и добиват качеството на юридическа личност, без какъвто да било други формалности. Започването дейността на пред-

приятията се обнародва в „Държавен вестник“, от главния директор, респективно директорите на същите, като в обявленията се посочват названията и имената на лицата, които ги управляват, представяват и подписват“ и т. н.

(Председателското място заема подпредседателят Петър Камзнов)

След това се образува акционерно дружество „Булгар-плодекспорт“. Това е акционерно дружество за износ на плодове и зеленчуци в прясно и преработено състояние. То е акционерно дружество, в което участвуват държавата, кооперативният сектор — кооперациите — и подбрани солидни и порядъчни частни фирми.

Рангел Даскалов (ЗНП): Може ли да ги чуем, г-н министре?

Министър Йордан Божилов: Те не са написани. Телпърва самият съюз на износителите ще посочи кои фирми ще влязат тук. Но няма да бъдат малко. Това предприятие не е монополно. Може всяка отделна фирма, която съгласно закона за експортния институт има разрешение за износ, да си изнася направо или пък чрез тази организация на комисиири начала. Това е тази организация за износ на плодове и зеленчуци в прясно и преработено състояние.

Има друга организация — за износ на индустриални произведения. Тя е също акционерно дружество, същата форма има. Но е монополно предприятие. Могат, значи, да участвуват в износа и частни предприятия. В него влизат частният сектор, държавата като акционер и кооперациите като акционери.

Участието в различните тия дружества на частния сектор е различно.

След това имаме предприятие за внос на суровини за индустрията. То е акционерно дружество от същата форма. В неговата основна виза сега съществуващата организация на „Български предавници“. Също и това дружество няма монополни права.

Това е що се отнася до външната търговия и до новите организации, до новите централи, които сме създали. Имаме и други, които вече почти действуват. Имаме централа за търговия на едро с яйца и за износ. Тя вече е почти почнала да работи. Това е дружество с ограничена отговорност. Имаме също организация за събиране и търговия на едро с кожи във вътрешността и за износ на кожи в странство.

Главен важен въпрос във външната търговия е сключването на търговски спогодби или договори с чуждите страни. Ние имаме сключени договори със Съветския съюз, с Чехия, с Полша. Напоследък имаме и с Югославия.

Един от опозицията: С Албания имате ли?

Министър Йордан Божилов: Сега се волят преговори с Белгия. Наскоро ще се продължат преговорите с Франция.

Един от опозицията: Какво разбирате под „ще се продължат“?

Министър Йордан Божилов: Моля! Ше имаме преговори и с Австрия, с Унгария и с Италия. След свършването сега на преговорите със Съветския съюз, една част от делегацията ще заминне за Швеция, защото вече от почти една година Швеция кани да отиде наша делегация, но не сме имали възможност, нямаме достатъчно кадър, за да изпращаме по 3—4 делегация в различни страни.

Един от комунистите: Копринков да отиде!

Министър Йордан Божилов: С Югославия сключихме договор преди няколко дни. Това е договор, който беше сключен в рекордно къс срок, в 5 дни, при пълно съгласие и при братски, приятелски отношения. Ние получихме от Югославия много ценни стоки. Ние оттам получихме син камък 7000 тона, коноп, димикали, като например сода каустик, пиярелна хартия и т. н.

Един от опозицията: Каква пиярелна хартия?

Министър Йордан Божилов: Какви са търговските отношения с Югославия, може да се съди по това, че преди да се сключи договорт, ние си имаме търговски връзки и тия връзки бяха от особен характер. Например миналата година, когато почна жетва, тук не е имало манила, която е нужна за сушене на памука. Това, което се е очаквало вероятно да дойде отнякъде, не е дошло. Достатъчно беше по телефона от София да се обдим в Белград и след няколко дни пристига манилата и се почва работа. Така също и със солата каустик — в най-добрият време, при най-голямата нужда ни я изпратят. Ние пък тази година им изпратихме памучно семе за сеене. Въпреки че и ние имаме голяма нужда от фил, изпратихме им 20 тона. Памука, дадохме им, без преговорно да уговаряме: срещу този фил ще получим туй и туй или срещу това памучно семе ще ни дадете това и това, на такава цена ще го смятаме и т. н. Това са истински братски отношения (Ръкоплескания от мнозинството) и в стопанската област, не само в политическата.

Илия Бояджиев (к): Братски, но за десницата не са братски.

Министър Йордан Божилов: Г-н Копринков едва ли не поощрява някак си стопанските отношения между нас и Съветския съюз, защото сигурно е забравил, че ако не беше помощта на братския Съветски съюз през 1945 и 1946 г., нашето стопанство щеше да катастрофира. (Ръкоплескания от мнозинството) А той тук ни разправя, че тютюнът бил продаден евтино, защо не сме вземали желязо и разни други работи от други страни, а само от Съветския

съюз. Защото само Съветският съюз ни даваше, Никой друг не ни даваше. (Ръкоплескания от мнозинството) Ораторите на опозицията, преди да критикуват стопанската политика на Отечествения фронт, сигурно не са погледнали в някои околни, съседни страни, за да направят сравнение и после да приказват.

Константин Русинов (к): Гърция например.

Министър Йордан Божилов: Журналистите, които бяха тук с анкетната комисия са изразили своето учудване от големите грешки, които властта полага за населението. Само нашите опозиционери това не могат да видят. (Възражения от опозицията. Ръкоплескания от мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): Ние имаме връзки с тези чужденци. Ние имаме връзки с тях чужди журналисти.

Константин Русинов (к): Имате връзки, само че шимонски. Вярно е, че имате други връзки.

Никола Петков (ЗНП): Ти познаваш ли Иляк Панич?

Константин Русинов (к): Не го познавам.

Никола Петков (ЗНП): По-добре да мълчиш, защото те знам къде ходи с Иляк Панич. Ти беше с него в манастира.

Константин Русинов (к): Това е лъжа!

Министър Йордан Божилов: Дохождам до Дирекцията на вътрешната търговия и на снабдяването. В Министерството на търговията имаме четири дирекции: Дирекция за храноизнос, Дирекция на външната търговия, Дирекция на вътрешната търговия и Дирекция на разпределението. Ние сметнахме, че разпределението е част от вътрешната търговия, един вид вътрешна търговия. Ако един продукт, един артикул излезе като обект от Дирекцията на разпределението, защото го има вече в количество, каквото може да задоволи нуждите на хората, той преминава към вътрешната търговия. Те са в постоянна непосредствена връзка. Както стана например с подковите. Миналата година подковите бяха рядкост и бяха нарядна стока. Обаче от есента подковите са в изобилие, освободихме ги от наряд и те преминаха към Дирекцията на вътрешната търговия за разпределение. По този начин се наложи естествено да слеем Дирекцията на вътрешната търговия и Дирекцията на разпределението в една обща Дирекция на вътрешната търговия и снабдяването.

Въпросът за участието на частните търговци във вътрешната търговия, където те главно работят, е един въпрос, който е занимавал правителството много време, около който се е водила агитация против правителството и са създавани разни заблуждения по отношение намеренията на правителството. Това именно наложи създаването на тази комисия, за която аз ви казах, че бе назначена от др. Георги Димитров да определи мястото на частния сектор в търговията.

Искам да ви кажа няколко конкретни примера, за да може да се разбере тази работа. Например как е уреден въпросът за яйцата. Ние имаме централна организация, едно дружество с ограничена отговорност, което разполага с яйцата. То разполага с тях след като те са събрани, значи, след като те са взети от производителите, занесени са в склада, манипулирани са там, поставени са в каси, готови са за превоз. От този момент те се декларират и минават в разпореждане вече на тази централна организация. А до там частният сектор върши цялата работа. Частните търговци, които имат свои агенти-закупчици, си имат и складове, авансират суми на своите закупчици, които ходят по селата, събират яйца, донасят ги, предават ги в склада и получават след това своето възнаграждение. А той, който е търговец, собственик на склада, манипулира яйцата, прекарва ги през лампи, проверява ги на едрина, когато са за износ, и тогава, когато са вече опаковани, ги предава на това дружество.

Значи, частният сектор долу действа, а в горе, в центъра, частният сектор пак има почти 1/3 от капитала, както е и за яйцата специално, в дружеството с ограничена отговорност, с участие на частни лица, кооперации и пр.

Това, което ви казах за частните търговци долу в низините, се отнася и до кооперациите. Кооперациите, наред с частните търговци, събират яйца и действуват по същия начин, както ви описих за търговците.

Така е и за кожите, така е и за разни други стоки, които са обект на вътрешна търговия и на износ.

По отношение на пласмента на стоките частният сектор заема много широко място. Например зеленчуците, яйцата, захарта — всичките тези стоки ще се продават от кооперациите, ще се продават и от частните търговци, от частни лица, които имат магазини. Това, както виждате, е едно широко участие на частния сектор във вътрешното разпределение, във вътрешната търговия.

За нарядните стоки се установи тоя режим, за който говори народният представител Иван Андреев — доброволно, подвижно прикрепяне на гражданите към магазините. Всеки се прикрепя към един магазин, кооперативен или частен. Не му хареса — следния месец се премества в друг магазин. Значи, всеки частен или кооперативен магазин получава нарядни стоки в размер да задоволи нуждите на хората, прикрепени към него.

Никола Петков (ЗНП): А народните магазини?

Министър Йордан Божилов: По решение на тази комисия народните магазини ще получават стоки в същия си капацитет.

Един от опозицията: Кои ще определят капацитета, г-н министре?

Министър Йордан Божилов: Понеже стана дума за народните магазини, нека ви кажа, че те ще продават на дребно за регулиране на цените, но ще продават и на одро на частните търговци, на частните магазини. Значи, те ще вкарат в мрежата на разпределението и тези малки, дребни частни магазини, без да се посяга на тяхната независимост. Последните само ще им бъдат клиенти.

Тази комисия също така реши и правителството потвърди, щото това обединение, което се нарича „Бакалски кооперации“, което в същност не е никакви кооперации, а е обединение за общи покупки, обединили се бакали, за да си купуват общо стоки, да няма прова да взема печалба. То ще взема печалба, само за да плати разходите си разности.

Това е по отношение на тези наречени „Бакалски кооперации“, за които често е ставало дума и спор.

Никола Петков (ЗНП): Значи, те ще наченат.

Министър Йордан Божилов: По отношение на разпределението. В Дирекцията на разпределението се върши реорганизация на разпределението. Правят се подобрения, които се вече чувствуват, обаче всичко още не е свършено. Разпределението, даването на нарядите, става още преди стоките да са изработени. Знае се една фабрика какво ще произведе. По плана ще произведе това. Материал има. От него около 90% се разпределя предварително за всяка евентуалност. Това има две добри страни. Едната е за консуматорите, че продуктите, които се работят, отиват бързо до тях. В случая няма нужда да се работи целия месец, до пето число от следващия месец да се декларира, и след това, докато се пише и разписва, стоката да пристигне чак към 20-то — 25-то число до консуматора. А така стоката пристига много бързо и навреме, а освен това не се ангажират капиталите на производителите, на фабрикантите, да кажем. Бързо се вземат парите назад, за да не се трупят лихви, което в края на краищата поскъпява стоките, защото трупането на лихви създава у фабриканта претенции за прихващане на лихви. По този начин фабрикантът си предава навреме стоката, получава си парите, закупува си нови сурови материали и работата върви наред. Това е новото, което сме извършили в Дирекцията на разпределението. Имаше една много голяма картотека за всички предприятия в България, за всички производства поотделно. Всяко предприятие си има картата и се знае в кой момент какво има произведено и какво се произвежда и според това се дават и нарядите.

В разпределението обаче има едно слабо място. То е донякъде слабо място не само в разпределението. Наредданията на централната власт не се изпълняват точно тъй, както трябва, както са дадени, а долу на някои места се изместват наляво, нигде надясно, а нигде изобщо не се изпълняват. Това не са масови случаи, но във всеки случай съществуват и против тях ще трябва да се вземат мерки.

В декларацията, която чете др. Георги Димитров, се споменава на едно място, че ще се вземат решителни мерки да се създаде държавна дисциплина. Повод за този израз в декларацията са именно тези нередни работи, които стават долу в комисарствата, пак и в други области на нашия стопански живот. И аз бих помолил господи народните представители да ми съдействуват в туй отношение, да ми съобщават всички случаи на нередности. Само, моля, конкретно и горе-долу проучено (Ръкоплескания от мнозинството), защото има такива случаи: оплаквания сериозни, изпращаме инспектор, а като се проучи, вижда се, че нищо не е имало или е било една дреболия, която е засегнала едно или две лица. А те говорят: „Картите не са раздадени в целия град Нова Загора. Населението гладува.“ Телеграфират и на др. Георги Димитров. И аз изпращам веднага инспектор. Вика ме по телефона и казва: „Не е вярно.“ Една господин, когато се раздавали картите, два-три дни не бил в града, и понеже отишъл два пъти и не сварил чиновничката, която раздавала картите, защото отишла да си предава сметките по картите, веднага подад телеграма до др. Георги Димитров и до мен, че целият град гладува, картите не са раздадени! Тъй че, моля, когато има оплакване, да бъде по-конкретно и по-проучено.

Рангел Даскалов (ЗНП): Ние Ви молим, когато правим питаня, да ни отговаряте.

Министър Йордан Божилов: Има две питання по тези въпроси, на които аз не съм отговорил. Аз трябва да ви кажа обаче, че което трябваше да го направя, аз го направих. В Разград изпратихме двама инспектори, един комунист и един земеделец. Наредихме да бъдат двамата, един друг да се контролират. Действително оказаха се верни тези безобразия, за които беше писано в питането, а аз направих каквото е нужно.

Рангел Даскалов (ЗНП): Но пакостта в народното стопанство не може да се поправи. Изгниха ябълките и българският народ беше лишен от тези плодове.

Министър Йордан Божилов: Не говорете за ябълките. Вие сте прави само донякъде, а надувате работата. Вие малко сте правни. Има действително направени известни грешки, обаче не са такива и от такъв характер както вие смятате. Вярно, изгниха ябълките. Поради сушата ябълките в Южна България изкапаха. Една буря свали на земята много ябълки — може би няколко милиона килограма.

Рангел Даскалов (ЗНП): Ние не са тях, а за редовните ябълки правим питаня.

Министър Йордан Божилов: Задължих частните фирми да работят пулкове от ябълките. Някои работеха, някои не са работили, поради различни причини — нямали химикали, нямали паряфин. Но във всеки случай каквото можа, направих се. Вярно е, че бяха загубени за пазара, но те не изгниха, а ги дадох за храна на добитъка. Така стои въпросът с ябълките. А иначе, с трайните ябълки, които са браха и съхраняваха, за тях казвам, че са направени малки грешки, а Вие ги надувате.

Рангел Даскалов (ЗНП): Не са малки грешки. В с. Куртово Конаре, Пловдивско, изгниха 600.000 кг.

Министър Йордан Божилов: Вашите цифри са много преувеличени.

Рангел Даскалов (ЗНП): Не са преувеличени, г-н министре!

Министър Йордан Божилов: Аз сам проучих въпроса с ябълките в Куртово Конаре. Това не е вярно, не е точно така. Куртово Конаре е едно от селата, където кооперацията сравнително най-добре се е справила с този въпрос. Направени са някои дребни грешки, понеже нямат складище, не могат да поберат всички ябълки. Трябвало е тогава да вземат ябълките от тези хора, които нямат възможност, нямат помещение да ги съхраняват. Те са правили и това, обаче някъде са допуснали грешки, да оставят ябълки у лица, които нямат да ги съхраняват, а са взели от лица, които са имали горе-долу възможност да ги съхраняват. От този характер има направени грешки. Но трябва да се знае, че ябълките винаги гният. Извинявайте, че влизам в такива технически въпроси. Както и да съхраняват ябълките, те винаги гният. Аз съм от ошарско село и познавам тези работи хубаво. Затова именно ябълките се браха при 25-30 лв. След това им се увеличи цената на 30-40 лв. През декември увеличихме цената им на 44 лв., след това на 56 лв., а сега цената им е 64 лв. — не помня. Това увеличение не е затуи, защото са положени грижи за съхраняване — защото особени грижи не се полагат там — но защото една част от ябълките загиват и се повреждат и това увеличение на цената е, значи, един вид обезщетение за загиналите и повредените ябълки.

Сега с г-н Копринков искам малко да се занимаем. Той плаче, че големите капиталисти не били доволни.

Иван Копринков (СЛ): Не съм казал това, г-н министре! Стенографикът протокол е там, вижте!

Министър Йордан Божилов: Може би съм събрал адреса, може би е бил г-н Дуков, но един от двамата каза, че големите капиталисти не били доволни. То е много естествено, защото ние минахме от думи към дела. Докогато приказвахме, докогато имаме декларацията от 17 септември, докогато тя беше само на книга, отпечатана хубава брошура, недоволство нямаше, бяхме добре. Обаче щом почна да се прилага това, което беше писано в програмата, тогава вече настроението на големите капиталисти се промени. (Веселост сред мнозинството) Те вече добиха враждебно отношение към Отечествения фронт и почнаха да бягат към опозицията. Е, много естествено е това. (Оживление сред опозицията) За нас, отечественофронтовците, абсолютно никакво значение няма какво е настроението на големите капиталисти. (Ръкоплескания от мнозинството) За нас е важно, народът да бъде доволен. (Ръкоплескания от мнозинството) А пък големите капиталисти ги оставяме на грижите на опозицията да ги утешава. (Веселост и ръкоплескания от мнозинството. Възбуждения от опозицията)

Един от опозицията: И вие имате много капитали, г-н министре!

Председателстващ Петър Каменов (Звъни)

Министър Йордан Божилов: Не е вярно също твърдението, че в кооперациите имало недоволства. Обратно — никоя кооперативна организация у нас не е правила такъв огромен прогрес, както при оф. власт.

Илия Бояджиев (к): Много право.

Министър Йордан Божилов: Аз съжалявам, че другарят Илия Бояджиев, който е наш голям кооператор, не говори по този въпрос.

Илия Бояджиев (к): Ще намеря случая, аз ще им дам данни. (Възбуждения от опозицията)

Министър Йордан Божилов: Важно е придобивките на кооперацията да бъдат утвърдени, и това ще стане. (Възбуждения от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов (Звъни)

Министър Йордан Божилов: Слушайте, да бъдем начисто. В декларацията, която чете др. Георги Димитров, се говори за кооперативен паразитизъм. Както виждате, ние не възприемаме кооперацията така: щом е кооперация, значи ние сме с нея, ние ще я подкрепим. Има кооперации, в които има кооперативен паразитизъм.

Илия Бояджиев (к): Има.

Министър Йордан Божилов: Ще ви приведа случай — няма да кажа селото. В едно село има два лозя с винени грозди и с десертни грозди. Делено е на кооперацията право да прибере реколтата и да продава гроздето на купувачите. Това е с цел да няма черна борса. В една кооперация правят следното: отива човекът там, ява се в

кооперацията, питат го колко грозде иска — толкова. Плаща си комисионата 4%, отиват с него, избира си той грозде, обират гроздето, с тях зредно го теглят, натоварват му гроздето на камion и го изпращат. Това е в една кооперация, както трябва да стане.

В другата кооперация става следното: отива купувачът в кооперацията, влиза вътре, питат го колко грозде ще купи — толкова. Правят сметка, дайте толкова пари — плаща. И след това го напълват той да търси грозде, той да търси хора, които да берат гроздето и т. н., и плаща още 4% на комисионер — местен човек, който да му свърши работата. Защото онези свършили работата дотолкова, доколкото взели парите, а истинската работа останала. Това е именно кооперативен паразитизъм. Това оф. власт в никой случай няма да настръчва и ще води решителна борба срещу такъв паразитизъм.

Коста Лулчев (СЛ): Ако е така, не е никаква кооперация.

Ефрем Митев (с): Лъжекооперация.

Министър Йордан Божилов: Често пъти са подвеждани от управата, но тази работа се урежда, след като се измени и изгони тази управа. Но има и друга кооперация. Като се съберат 7 души, образуват кооперация, а това е в същност акционерно дружество, което дера кожата на хората повече, отколкото отделните капиталисти.

Сега за г-н Копринков и неговите цифри. Тук се отговори много хубаво от няколко души — от двама, ми се струва — но и аз искам да кажа няколко думи набързо. Например у нас е произведено слънчогледово семе приблизително 100 милиона килограма. От тях 25 милиона килограма е събрано по наряд, а 75 милиона килограма приблизително е останало у производителите. Произведено е от тях 25 милиона килограма слънчогледово семе 6.600.000 кг. олио и има да се произведе още 2.500.000 кг. Изразходвано е досега 6 милиона килограма и има да се изразходва още около 3.500.000 кг. Както виждате, у производителите е останало голямо количество слънчогледово семе. У тях има излишно олио и сега се предлага от тях. Ние уреждаме този въпрос така: даваме разрешителни на кооперации, на отделни частни фирми, получават разрешения от Дирекцията на разпределението — сега Дирекция на вътрешната търговия — и отиват да купуват, като им се казва на каква цена трябва да се продаде на консуматора, а те там да си правят сметката колко ще го купуват.

Тук един другар от отечественофронтовските оратори изказа възмущението си, че при една масленица се продава масло. Ами разбира се, то е свободно. Щом производителите в един район, да кажем в една околия, са си изпълнили наряда, след това е останало те разполагат напълно свободно.

Иван Копринков (СЛ): По нормирана цена.

Министър Йордан Божилов: Свободно в смисъл, че могат да продават направо на консуматора или консуматорът може да вземе направо от тях. Обаче търговец или кооперация могат да вземат, само като получат разрешително от Дирекцията на разпределението. Това е, за да можем да контролираме най-вече да не бъдат измамени производителите, отколкото да се мисли, че ще вземат на много висока цена, особено сега след обмяната на старите банкноти.

Иван Копринков (СЛ): Какво разбирате под „свободна продажба“ на слънчогледово масло?

Министър Йордан Божилов: Производителят може да продаде например, а съседът му може да си купи от него.

Иван Копринков (СЛ): По нормирана цена ли?

Министър Йордан Божилов: Не.

Иван Копринков (СЛ): Как не. Ами стопанската милиция?

Министър Йордан Божилов: Ако не си е изпълнил наряда и няма бележка от общината, че си е изпълнил наряда, стопанската милиция ще си свърши работата.

Иван Копринков (СЛ): За цената е думата, г-н министре.

Един от мнозинството: Цената е свободна, каза ви министърът.

Министър Йордан Божилов: Потукам, че някъде може да се престарели и да не знаят тая работа.

Иван Копринков (СЛ): Може ли на свободна цена да продават?

Председателстващ Петър Каменов (Звъни)

Министър Йордан Божилов: Сега по отношение на хлебните данъци. Ние даваме хляб храним 3.700.000 души, от които 2.000.000 са селско население — тютюнопроизводители, лозяри горяни и т. н. Ако следвахме препоръките на г-н Копринков, да даваме по 700 гр. хляб дневно, още в началото на тази година щеше да има оскъдица на хляб и сега трябваше да ядем корени и кори.

Иван Копринков (СЛ): 420.000.000 кг. са събрани.

Министър Йордан Божилов: Да, 420.000.000 кг. са събрани — тъкмо като им направят сметка, ако данъкът беше по 750 гр., на 15 януари щеше да се свърши.

Иван Копринков (сЛ): Но на колко милиона жители? (Възражения от мнозинството)

Министър Йордан Божилов: Както виждате, има още. Може да се погледва, гдето се казва, да не достигне, малко да бъде, но както е казал Странджата: „Може да погледувате, обаче от глад няма да умрете!“ И тази работа е така.

Иван Копринков (сЛ): (Казва нещо)

Министър Йордан Божилов: Погледнете, г-да, около нас и тогава хвърляйте камък върху властта, която е наредила да се дава толкова хляб.

Даябата е така дадена, че ние се стремим да гарантираме храната на населението до новата реколта. Това е. Малко е, но го имаме.

Г-н Копринков се изказа много зле за стопанската милиция. Той изобщо има особени настроения към тази стопанска милиция (Ръкоплекания от мнозинството), изкара я виновна едва ли не за всички злини, които има у нас. (Ръкоплекания от мнозинството)

Качо Бонев (зНП): Тя не е стопанска милиция, а е политическа, г-н министре!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър Йордан Божилов: За мене — и не само за мене, но и за много хора, които познават много работи — са обясними личните чувства на г-н Копринков към стопанската милиция. Той има особени причини, лични причини, да не бъде никак доволен от тази стопанска милиция. (Ръкоплекания от мнозинството)

Димитър Георгиев (к): Кажете ги, за да ги знаем.

Иван Копринков (сЛ): Пояснете се за какво?

Коста Лулчев (сЛ): (Казва нещо)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър Йордан Божилов: Още няколко думи. — Г-н Дуков гордо тук, защо не се изнася грозде, защо не се изнасят домати, защо не се изнасят зеленчуци и т. н. Като че ли г-н Дуков е паднал от облаците и не знае, че до миналата година имашме война, че транспортът е развален и че не може така лесно да се оправи. Във всеки случай работи се усилено в тази посока, и аз се надявам, че тази година ще турим начало на износ и на домати, и на грозде. (Ръкоплекания от мнозинството)

Един от мнозинството: И на ягоди може би.

Министър Йордан Божилов: Може би не в такива големи количества, каквито бихме желали да изнасяме, но ще турим начало. Дирекцията на железниците работи в тази посока, да може да се сключат конвенции за пряко движение на съвни товарни влакове както е било в миналото. По туй са постигнати известни резултати. Например англичаните изпращат от Будапешта замразени пилета, яйца и т. н. и вагоните пристигат за 3 дни до Лондон, или от България до Лондон — за 8 дни, колкото е нормалното време и както са били изпращани преди войната.

Иван Копринков (сЛ): Но англичаните го организират!

Министър Йордан Божилов: Е да, ще се опитаме и ние да го организираме.

Това е, г-да народни представители: което имах да кажа по бюджетпроекта.

Моля г-жи и г-да народните представители да гласуват бюджетпроекта на съето министерство така, както е представен. (Ръкоплекания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Минаваме към гласуване. Който приема § 1 с изправените от комисията промени в обяснителната таблица към него, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

(§ § 2—3 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Иван Андреев (к): (Чете)

§ 4. Възвръщане на лекции в държавни курсове в средните търговски училища, както и на учителите, взели часове в повече от оповестения максимум; на лекари до 2.000 лв. месечно — 6.000.000 лв.

Комисията намаля кредит по този параграф на 2.786.200 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 4, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

(§ § 5—10 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Иван Андреев (к): (Чете)

Гл. II. Веществени разходи.

§ 11. Наем на помещения — 12.000.000 лв.

Комисията намаля кредита по този параграф на 10.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 11 както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

(§ § 12—18 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Иван Андреев (к): (Чете)

§ 19. Канцеларски материали — 4.000.000 лв.

Комисията намаля кредита по този параграф на 2.500.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 19, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

(§ § 20—22 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Иван Андреев (к): (Чете)

§ 23. Купуване и поддържане телефонни номератори — 1.200.000 лв.

Комисията увеличава кредита по този параграф на 3.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 23, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Иван Андреев (к): (Чете)

§ 24. Пшеница — 6.995.000 лв.

Комисията намаля кредита по този параграф на 5.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 24, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

(§ § 25—30 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Иван Андреев (к): (Чете)

§ 31. Помощи на: сдруженията на стопанските служители, за опростителни курсове и научно-педагогически конференции, за стипендии и поддържане на вечерни търговски гимназии и курсове; за външните училища за стопански и социални науки „Д. А. Ценов“ гр. Свишов — 1.100.000 лв.

В края на текста на параграфа комисията прибави цифрата 1.500.000 лв., а общо кредитът по този параграф се увеличава на 2.600.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 31, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

(§ § 32—42 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Иван Андреев (к): (Чете)

§ 43. Строеж на училищни сгради за търговски гимназии в гр. Михайловград 2.000.000 лв.; В. Търново 1.000.000 лв. — 3.000.000 лв.

Комисията заличи този параграф.

Всичко по бюджета се предвижда 400.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема общия кредит за разходите по Министерството на търговията и продоволствието в размер на 400.000.000 лв., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Минаваме към доклада на бюджетарната комисия по:

Бюджетпроекта на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството за 1947 бюджетна година.

Моля докладчика да докладва бюджетпроекта.

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): (Чете)

„БЮДЖЕТ

за разходите на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството за 1947 бюджетна година.“

Председателстващ Петър Каменов: Който приема заглавие на бюджетпроекта, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): (Чете)

„Глава I

Лични разходи

§ 1. Заплати на личния състав, според обяснителните таблици: — 716.398.400 лв.

Комисията увеличи кредита по този параграф на 719.033.400 лв.

Комисията направи следните промени в обяснителната таблица.

На стр. 10, в „Централно управление“, „Преводчик“ се заменя с „Кореспондент на чужди езици“, 6—33, като кредитът остава същият. На същата страница таблицата за „4. Външни служби“ се прехвърля на стр. 11, след „Държавни технически гимназии“.

На стр. 12, в „1) Централна работилница“, „Началник-служба“ става „Началник-отделение“ със съответната заплата.

На стр. 13 в „3. Отделение контрола“, „Архитекти“ става „Бриг. архитекти“, 22—8, с месечна заплата одному 13.000 лв.

На същата страница, в „а) Служба конструкции“, след „Началник-служба“ се предвиждат две длъжности бригадни инженери, 22-8, с 13.000 лв. месечна заплата одному, а броят на строителните инженери от трима се намалява на един.

На стр. 16, във „Външни служби“ районните техници от 9 стават 19, а главните техници от 58 стават 69.

На стр. 21, в „Д. Дирекция военна трудова повинност“, „Централни служби“, месечната заплата на директора от 20.500 лв. се увеличава на 23.500 лв.

На стр. 23, във „в) Постройка на мостове“, след „Началник-служба инженер“ се предвиждат две длъжности бригадни инженери, 22—8, с 13.000 лв. месечна заплата одному, а броят на строителните се намалява три на един.

На същата страница в „Областни пътни служби“, след „Областни инженери“ се предвиждат 9 длъжности бригадни инженери, 22—8, с 13.000 лв. месечна заплата едному.

В „таблица-шат на областните инженерства“ се предвижда по един бригаден инженер в градовете: София, Пловдив, Бургас, Варна, Стара Загора, Русе, Плевен, Враца и Горна Джумая.

На стр. 24 „Районни инженери“ става „Районни инженерства“, като броят на организаторите на строежи от 34 става 21, а „Главни техници лесовъди“ става „Районни техници лесовъди“.

На същата страница, в „Таблица-шат на районните инженерства при Дирекция пътища“, станаха следните промени: в Ардино и Каванлък са предвидени по един домакин; в Котел и Панагюрище „1 домакин“ се заличава (стр. 25); в Ботевград кантонерите стават от 26 на 27, а тия в Тетевен се намаляват от 29 на 28 (стр. 25).

На стр. 27, най-долу, във „в) Областни и районни инженерства“, „писар“ става „машинист“.

Председателстващ Петър Каменов: 15 минути отидя.

(След отидя)

Председателстващ Петър Каменов: Заседанието продължава. Има думата народният представител г-н инж. Стоян Божков.

Стоян Божков (ЗНП): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Пред нас е поставен на разискване бюджетът на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството за 1947 г. Бюджетът на това министерство дава картината на всички мероприятия, отразява миналогодишната и бъдещата дейност на същото. Изтеклото бюджетно упражнение на министерството през 1946 г. изразява най-ясно строителната политика на същото и показва доколко предвижданият му са били реални и правилни, дали предвидените строителни мероприятия и обекти са реализирани; и най-последно приключването на стария бюджет дава насока и указания, какви корекции-изменения трябва да бъдат направени в бюджета за следващата година.

Бюджетът на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството за 1947 г. е предвиден в размер на 5.423.000.000 лв. — без малките изменения, които преди малко тук изнесе докладчикът — от които кръгло един милиард лева са за личен разход и 4 милиарда лева за строителна работа, разпределени както следва: 1) за архитектурни строежи — 1.000.000.000 лв.; 2) за благоустройство на населени места — 110.000.000 лв.; 3) за възстановяването на гр. Видин — 10.000.000 лв.; 4) за водоснабдяване, работа и доставка на материали — 127.600.000 лв.; 5) за канализация, работа и доставка на материали — 124.000.000 лв.; 6) за инсталации, работа и доставка на материали — 60.000.000 лв.; 7) за напаве на пътища, мостове и доставка на строителни машини — 2.340.000.000 лв.; 8) за обзавеждане на работилници и др. — 40.000.000 лв. Или всичко — 5.423.000.000 лв.

Бюджетът на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството в личните му разходи, които представляват 25% от предвидените за строеж средства, не е рационален, а разточителен. На този чиновнически персонал отговарят средства в инвестиции за строеж — като претендирам да познавам същото съвкупната и възможностите на персонала — най-малко 15.000.000.000 лв. Не се ли осигурят на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството поне 17 милиарда лева, то най-малко 50% от чиновниците трябва да бъдат съкратени, а то най-негодните и мързеливите. В противен случай държавният бюджет ще регистрира само блатост от чиновници, а държавното съкровище ще се обърне на фонд за издръжка на некомпетентни, мързеливи и негодни чиновници и заслужили партийци.

Но това, г-да народни представители, не е само в Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството. Това разхищение в прекомерно излишен чиновнически персонал се види във всички останали министерства. По амбиция на ботни главни директори, или по други някакви „високодържавни“ съображения и нужди се създадох миналата година две съвсем излишни нови министерства: това на електрификацията и това на индустрията. Вместо в тези тежки времена да се правят максимални икономии за държавното съкровище, вместо да се централизира цялата техническо-стопанска строителна дейност в Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството, където всичко, което има връзки със строежи, естествено принадлежи; вместо да се направи едно единствено министерство на строежите, което да обедини всички строителни ведомства и което да прави проучвания, строежи и поддържане, изново се раздобиха техническите служби, дублира се персонал, инвентар и се отегчи още повече държавното съкровище.

Бюджетът на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството за инвестиции в строеж е много малък, да не кажа полигравателен. Той може да се засили. Съответно за това ще се намери, но не по пътя на експроприацията и начина, по който комунистическият Отечествен фронт ги намира, а по начин, който по-долу ще ви посоча.

Правителството на уж Отечествен фронт, вместо да изтъква дадената декларация на 28 ноември 1946 г. пред Великото народно събрание и българския народ, а именно да рационализира и опосоти чиновническия апарат, като уволни излишните и мързеливи чиновници, избере и задържа най-честното и работливото и стабилизира и одобри неговото материално положение чрез чувствително увеличение на заплатите му, не направи това, а задържа и даже в някои ведомства увеличи чиновническия персонал. Коя беше причината за това отмятане на правителството от дадената си декларация на 28 ноември 1946 г.? Отговарям: само една — партийната причина. Некомпетентните, негодните, мързеливите, тези, които рудат дър-

жавната по ведомствата, князлетата в службите, не трябва да бъдат уволнявани, защото са партийци, а останалите трябва на всяка цена да останат да служат, понеже иначе няма кой да работи.

При това положение, г-да народни представители, трябва да останат на служба и едините, и другите: първите, за да получават заплати и правят партии и митинги, а вторите — да работят като хамали, да търчат всеки ден унижения и оскърбления и да бъдат влачени всеки два-три дни принудително по митинги и събрания.

Ето, г-да народни представители, това е истината по изпълнението на правителствената декларация, направена на 28 ноември м. г., по отношение рационализацията на чиновничеството. Вместо да се направят чувствителни съкращения и да се направят икономии за държавното съкровище, безразборно се настаняват партийци — даже без ценз — на държавната трапеза, за да владеят администрацията и чрез нея и държавната власт. Днешната отечествено-фронтowska власт, загубила доверието на народа, иска да се крепи на администрацията и малкото партийни кадри.

По-горе обещав да ви посоча откъде ще се вземат средствата, за да се увеличи бюджетът на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството. Ето откъде: предвидените в общия държавен бюджет средства за заплати на чиновниците възлизат на кръгло 18.000.000.000 лв., а средствата за инвестиции — разликата до 56.000.000.000 лв. — са 38.000.000.000 лв. Ясно е отговорство между консумативното и градивното! Мисля, че са излишни повече всякакви коментари по този въпрос. Консумативната част на държавния бюджет представлява почти 50% от материално-строителната, а това значи не рационализация, а долапа партийна бюрокрация и разхищение на средствата на и без това разорената ни държава.

Българският земеделски народен съюз протестира против разхищенията, които правителството прави в полза на една партия. Ако правителството претендира действително да е народно, то трябва веднага да пристъпи към обещаната рационализация. И ако то това направи, ако съкрати 40% от чиновничеството, защото тези 40% са лентяи, то ще направи една икономия за държавното съкровище от кръгло 8 милиарда лева.

Ако тези средства се дадат на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството, и като се има пред вид, че един квадратен метър шосиран път струва 300 лв., а един километър шосиран път — 1.500.000 лв., един квадратен метър павиран път 1.600 лв., а километър павиран път — 8 милиона лева, то с тази икономия могат да се направят шосирани пътища 5.330 км., а павирани 1.000 км. Или това значи, че почти половината от главните ни пътища, които са 2.420 км., ще бъдат павирани. Ако ли тези средства се употребят за ремонт и пренасилка на стари шосирани пътища и като се има пред вид, че пренасилката струва 40% от стойността на напаве на новите пътища, то ние ще имаме над 10.000 км. наново пренасилани шосирани пътища. Или ако трансформиране икономията от 8 милиарда лева в селски къщи или работнически жилища, то с тях ще се построят над 10.000 такива жилища; ако ги трансформиране в превозни средства, камиони — 4.000 броя по 2 милиона лева, трактори — 5.000 броя, вършачки — 5.000 броя и т. н. и т. н.

По глава втора — веществени разходи.

Поради съображения, които по-горе изложих, понеже техническите ведомства са много раздобила, дублира се инвентарът и понеже обикновено така се съгласуват дейностите, че някои отделите инвентари на техническите ведомства не се използват едновременно, вложеният капитал в тях в по-голямата си част е мъртъв, неоплодотворен.

По глава трета — помощи и насърчения.

Сумите, определени в бюджета на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството за тези цели, са правилно проценени и задоволителни, с изключение помощта по точка „б“, предвидена за Института за стопанска рационализация в размер на 40.000 лв., която е много малка, за да не кажа нищо. Като се има пред вид, каква грамадна роля има да играе този тъй ценен за стопанството ни институт в бъдещото наше технико-стопанство и за да се издигне на онази висота, която му пототвава, предлагам, помощта му да се увеличи най-малко на 500.000 лв., което ще бъде само от интерес и полза за нашата държава.

По глава шеста — инвестиции. За архитектурни строежи се предвиждат 1.000.000.000 лв., като освен за другите архитектурни строежи една част се предвижда за здравни домове и хлебни комбинати-фурни. Трябва да отбележа, че строежите може не а трябва да се извършват от Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството, обаче средствата трябва да се предвиждат в бюджетите на съответните министерства, на земеделието — за фурните, а за здравните домове — в Министерството на народното здравие, за да не се намалява бюджетът на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството. Освен това, понеже и тази година изглед за доставяне на бетонно желязо в по-голямо количество няма, за да строим високи архитектурни строежи те сумата от 1.000.000.000 лв., предвидена за инвестиции за архитектурни строежи, да се намали и се прехвърли към напаве на пътища, където се бораз само с местни строителни материали. Сумите, предвидени в бюджета за напав на нови пътища и мостове и съоръжения в размер 900.000.000 лв. и за доставка на строителен инвентар и поддържане на пътищата в размер на 1.140.000.000 лв., или общо за пътища 2.340.000.000 лв., са крайно недостатъчни и трябва да бъдат увеличени, както казах и по-горе, поне на 10.000.000.000 лв., за да може рационално да се използва трудът на чиновническия персонал.

Понеже строежът на пътища по време съпада с земеделската работа и понеже има липса от работна ръка както по пътищата, така също и по земеделието, крайно време е Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството да машинизира

строена на пътища, като се доставят: гредерни гарнитури, багери за извършване на землени работи, катерилари за разкъртане при ремонт на стари пътища, компресори, аксери за извършване пътни землени работи, валици, каменотрошачки, камиси и други строителни машини.

Пътната мрежа у нас е построена с усилията на целия народ в продължение на дълги години и представлява едно народно богатство, което, днес оценено, надминава сумата 700 милиарда лева. Нашите пътища, понасяйки години наред трафик по големина и интензивност неотговарящ за условията, за които бяха нагодени, започнаха усилно да се рушат, и ако не се предприеме в най-скоро време — даже през този строителен сезон — едно бързо, основно и системно поправяне и след това непрекъснато поддържане, рискуваме това национално богатство да бъде окончателно загубено. Поправката и подобряването на пътищата в кривите и наклоните увеличава скоростта на моторните превозни средства, намалява изхабяването на гумите и пестя горивото.

За да бъде напълно ясна картината по пътната политика на благоустройството в общо политиката на Отечествения фронт, искам да ви занимам, как беше проведена пътно-строителната работа миналата година.

Пътните обекти, които миналата година трябваше да бъдат построени и поправени, се определиха без особеното участие на Дирекцията на пътищата при Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството. Тези пътни обекти не бяха подбрани, градиращи в съобразяване по важност от икономическо и стопанско значение, а по чисто политически съображения и пропаганда. За да бъде шумът по-голям, комисията от партийци предприе обиколка по набелязаните пътища, където държа речи и прави митинги против „нищожната“ опозиция и нейната провокаторска дейност и обещаваха на народа да направи много и добри пътища, ако народът се приобщи към днешната власт. Колко народът се приобщи около днешната власт, вие най-добре знаете, но аз искам да ви кажа какво стана с обещанията, които тази комисия тогава даде пред народа.

Понеже партийците са всезнаещи, компетентни и за да вдигне по-голям шум, както около всяка тяхна работа, най-напред грабнаха инвентара, строителните машини и превозните средства на районните, околийските инженерства и ги дадоха на трудоваците. Това беше първата ударна грешка, защото с това те разстроиха нормалната работа на районните инженерства по строежа и поддържането на пътната мрежа, понеже останаха без инвентар, без строителни машини и без превозни средства. Превозните средства, липсващи от непосредствения и компетентен контрол на районните инженерства, още в началото на строителния сезон бяха повредени и изкарани от строя. И персоналят не можа да бъде продуктивен. С това се нанесоха големи щети на държавата от закъснение на доставката на строителни материали и оттам — страховити дежургии на работниците и държавния персонал. Освен това работата, която се извършва от трудовете войски, по качество и количество беше незадоволителна.

Изплащането на извършената работа от трудовете войски през 1946 г. стана наравно, както на предприемачите, по пазарни цени, въпреки подбългарската работа, извършена от неспециалисти, без особено техническо ръководство и пренебрегвайки и несъобразявайки се с предписанията и нарежданията на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството.

Според сведения, на трудоваците ще се заплати пълната стойност на извършената работа от бюджета на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството. Къде ще отидат тези държавни средства, когато трудовете войски следва да работят безплатно, с изключение на храна и облекло, изпълнявайки отечествения си дълг към родината?

През 1946 г. се работеше с трудове войски по прокопането на Хайнбоазкия проход. Към трудовете войски бяха причислени около 2.000 души младежи по пощен на Централния комитет на демократическата младеж, като им се определи отделен обект. Около паята тази работа, както си споминате, се вдигна голям шум чрез пресата и радиото, че българската младеж, приобщена към политиката и делото на оф правителство, „ентусиазирано“ дава своя безплатен труд за възстановяването и стопанското издигане на страната. След приключване на строителния сезон и работата, по подобие на трудовете войски, Централният комитет на демократическата младеж представи на общо основание ситуация за всички извършени работи, за да им се изплатят, и то при пълната стойност на извършената работа, а не, както трябваше да им се заплати, само продоволствието. Къде ще отидат тези средства и защо е необходимо да се заплатят тези 5—6 милиона лева, когато младежите работеше „ентусиазирано и безплатно“ на родината, което многократно се демонстрираше при специално устроени „тържества“ и „многочислени митинги“? Нещо повече: Централният комитет на демократическата младеж с делегация и изложения иска да се предвидят по разните министерства еднаквата помощ в размер на 50.000.000 лв. И вие виждате, г-да народни представители, че в бюджета на Министерството на благоустройството в § 47 за издръжка на прехрана на работни групи и т. н. се предвижда една сума в размер на 2.340.000.000 лв., без да е указано, как ще се разпределя тази сума.

По разпитание оф младеж надмина десетократно прословутия „Браник“. Не зарязвайте младежта с най-лошия морок — мързели, а създайте честни и трудолюбиви граждани на България!

Катя Аврамова (к): Най-малко в мързел можеш да ги обвиняваш!

Тачо Даскалов (к): Малко съм ямате ли?

Стоян Божков (зНП): Главните и единствени причини за слабостта дейност на Министерството на обществените сгради, пътищата

и благоустройството през 1946 г. са известни. Те са: първо, некомпетентно ръководство; второ, лошо и престъпно стопанисване на инвентара — строителните машини и особено превозните средства, които се използваха до максимум за партийно-пропагандни цели.

Един от мнозинството: Мръсотии говорих.

Д-р Иван Пашов (к): Другарю министър Драгнев, вземи си бележка и го мобилизирай да построи тези големи работи!

Председателствуваш Петър Каменов: (Звъни)

Стоян Божков (зНП): По сведения, които се получават от министерството и лично от г-н министъра на благоустройството, превозните средства на министерството — министърът го заяви лично в парламентарната комисия — са разсипани и ограбени в големата си част. След като са използвани от самозванци шофьори и след като са разнебитени, захвърлени са в окладове, работилници и во друмща, буквално ограбени и окрадени. Има коли, които се намират оставени в работилниците уж за ремонт, а те са буквално оголени и са им останали само скелетите. (Възгласи от мнозинството) И затова тук аз искам да започна г-н министъра на благоустройството: кои са тези чиновници, държавни служители, които са се наредили на държавната трапеза, за да ги храним, а те да крадат държавното имущество?

Костадин Русinov (к): Посочете ги!

Стоян Божков (зНП): Чакайте! Ако г-н министърът не отговори, аз ще ги посоча.

Тук му е мястото да отбележа, че най-после службата „Карьера“ става самостоятелна дирекция за производство на павета — обстоителство, което не може да не предизвика радост у всеки един, който е боравил с пътища, пък и у всеки българин, който желае неговата родина да има солидни, трайни и красиви пътища, по които да се разнасят произведенията на българския селски и работни от местопроизводството до консумативния център. За това обаче държавата ще трябва да се намеси материално. Тя трябва да подпомогне тази дирекция със средства и всичко необходимо, за да може същата веднага да действа, да засили производството на павета, за да настелем нашите пътища с паваж. Защото на всички е известно, че шосираните пътища на държавата излизат много по-скъпи от павираните. Шосираният път само след 5—6 години се разрушава и поддържането му ти струва много повече, отколкото ако той е построен с павета. А в Северна България, където материалът камък е варовик и е много по-слаб, шосировките започват да се рушат даже на втората година.

Едно сравнение между пътната политика на управлението на Александър Стамболийски и пътната политика на Отечествения фронт. Ако направим един паралел между пътната политика, провеждана от управлението на Александър Стамболийски и тази на днешното правителство, ще се убедим, че днешната пътна политика е много бледа в сравнение с тази през режима на Земеделия съюз. Докато тогава, след миналата световна война, управлението на великия селски син Александър Стамболийски съумя да използва ентусиазма, готовността и желанието на българския народ да си самопомогне, понеже той виждаше, че неговата държава е финансово разорена, днешната отечественофронтowska власт отблъсна и уни ентусиазма у народа, който беше готов за нови жертви. (Ръкоплескания от опозицията)

Катя Аврамова (к): Не сте видели вие ентусиазма на народа днес.

Константин Русinov (к): Сляп човек.

Стоян Божков (зНП): С изменение на закона за пътищата през 1920 г. и въвеждане на натуралната пътна тежба...

Райко Дамянов (к): Ако отидеш в кабарето и ако там погледнеш, действително няма да видиш ентусиазма. Там можеш да кажеш това.

Стоян Божков (зНП): Аз много добре познавам ентусиазма на българския народ. Аз бях главен директор на благоустройството и знам как идваха хората от селата. (Възгласи от мнозинството)

Райко Дамянов (к): В зоите можеш да приказваш така.

Стоян Божков (зНП): При нас няма зоен.

Константин Русinov (к): Няма зоен, а има глупости от големи доз.

Стоян Божков (зНП): С изменение на закона за пътищата през 1920 г. и въвеждане на натуралната пътна тежба, въпреки че преди това тя се смяташе като ангария, земеделското управление даде такъв тласък в строежа на пътищата, че тогава се построиха черни пътища толкова, колкото не бяха построени от други режими от освободението дотогава.

Каква колосална разлика има между тогавашния режим и днешния! Докато Александър Стамболийски със своята идеология спечели сърцата и душите на целия български народ и го накара доброволно да строи пътища, днешната оф власт насила иска да мобилизира българските граждани за изпълнението на нейната строителна политика.

Марин Шиваров (з): Така се говореше навремето и срещу трудова невникост, когато Стамболийски я създаваше.

Райко Данилов (к): Той говори за зозите и сумните, защото са пражани маси да работят.

Стоян Божков (АНП): Частната инициатива и Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството. Никъде в бюджета на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството не се споменава нещо за частната инициатива, за участието на свободнос-практикуващата инженерно-архитектна колегия в изграждането на мероприятията на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството. (Възгласения от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Един от мнозинството: Предприемач няма да станеш.

Стоян Божков (АНП): Желателно не, но бих казал наложително е частно-практикуващата инженерно-архитектурна колегия да бъде привлечена на всяка цена да даде своя принос със своя опит, вешина и подготовка. Защо например Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството да не възлага било на частни лица, инженери или колеж или на частно-практикуващи инженери цялостно проучване на пътища, мостове и други технически обекти, както и строежа на пътища и мостове, особено като се има пред вид, че инженерите и архитектите, контролни органи на Министерството на благоустройството, не са така подготвени за проучване и строеж както частно-практикуващите, тъй като те са се занимавали повече, да не кажа само, с контролна работа?

Държавни технически училища. Искан да спра вниманието ви върху наименованието. В бюджета съвсем неправилно е писано „държавни технически гимназии“. Те не са гимназии. Под гимназия се разбира хуманитарно учебно заведение и затова моля да се замени думата „гимназии“ с „училища“.

Друго нещо, което трябва да се отбележи, това е, че държавните средни технически училища станали много на брой и издръжката им не се редува. Обзавеждането им е съвсем незадоволително, а и учителският им персонал може би не е най-подходящият, защото никой добре подготвен инженер не желае да стане учител при тази малка заплата. Освен това има технически училища, които се посещават от по 80—80 ученика. Това посещение е много малко. Ето защо дали не е уместно и целесъобразно да се намали броят им, да се обзавеждат по-добре и се увеличат заплатите на учителите и по този начин се привлечат за учители по-подготвени инженери и архитекти?

Българският земеделски народен съюз и неговата партия-матерна група, от чието име съм натоварен да изкажа становището и по бюджета на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството, не одобрява строителната политика на това министерство през миналата година.

Димитър Георгиев (к): Какво да се одобри?

Стоян Божков (АНП): Не одобряваме и не сме съгласни с бюджета на министерството за 1947 г., защото той е консумативен и разточителен. Предлагаме да се направят съкращения, общани в правителствената декларация, като се уволнят всички пенсия и некомпетентни, така че личният състав да отговаря пропорционално на инвестициите. (Продължителни ръкопескания от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител г-н Цоло Кръстев.

Цоло Кръстев (к): (От трибуната. Посредният с ръкопескания от мнозинството) Г-да народни представители и представители! Пред нас се поставя на разглеждане бюджетопроектът на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството за 1947 г. От бюджетопоекта ясно се вижда, че той следва на трето място, сравнен с бюджетопоектите на другите министерства, и възлиза на сумата 5.400.000.000 лв. Като се прибави и това, че по стопанския план се предвиждат още редица строежи, то естествено е, че със стойността на тези строежи, които има да извърши Министерството на благоустройството, със същите тия служби, които има, то летовният бюджет ще възлезе на 7 милиарда лева. Тези огромни суми ще се изразходват изключително за строежи. Само една малка част се предвижда за заплати и нацини. А вие чухте опозиционера Божков. Той се опита да ни убеди, че бюджетът на Министерството на благоустройството е консумативен, че не са предвидени достатъчно инвестиции. Той също се опита да ни убеди откъде да вземем тези средства, за да предадим повече инвестиции в този бюджетопоект.

Трябва да кажа, че, ако се отнася до този бюджет, сумата, предвидена за заплати, в сравнение с оная сума която е вменена за инвестиции, действително е съвсем малка. Тя не е повече от 15%, макар че той се опита да я представя за 25%. А като се има пред вид, че същите тия служители ще има да извършат още огромна работа, която се предвижда по стопанския план, действително този процент ще се снижи още по-надолу.

Той също ни каза, че ние трябва да вземем кредит за заплати и нацини, за да можем да предадим 15 милиарда лева инвестиции по бюджета, и специално за пътищата. Той иска да отнесе оная стотинки, които държавата дава на своите държавни служители във вид на заплати и нацини, и по този начин той цели да спъне развитието на нашия държавен апарат. Но, разбира се, правителството на Отечествения фронт ще намери откъде да вземе средства за повече инвестиции за строеж. И правителството не си търси там, където ня насочва инж. Божков, а то действително ще вземе от оная, които ограбиха българския народ (Ръкопескания от мнозинството), които натрупаха милиарди, а не от гледиците заплати на българските чиновници. За да строим пътища и други сгради в нашата страна, ние ще вземем от съюзниците на немците, които

ограбиха България. (Ръкопескания от мнозинството) От тях ще вземем, инж. Божков, за да построим пътища в нашата страна. Ето откъде ние ще вземем средства! Правителството на Отечествения фронт прокара веднъж закон и мероприятия в тази насока, за да може да осигури тези средства за инвестиции, които трябва да се предвидят по бюджета на Министерството на благоустройството.

Един от опозицията: От тях вземете, ние нямаме нищо против.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Цоло Кръстев (к): Тези цифри опровергават господ опозиционерите, които заявиха...

Един от опозицията: Ние нямаме нищо общо с тях.

Цоло Кръстев (к): Вие казвате, че нямаме нищо общо, а защо ни съветвахте да отидем в тази насока, а не ни посъветвахте да отидем в друга посока — да вземем оттам, където има, щом вие нямате нищо против? В действителност имате нещо против. Вие ви болят последните мероприятия на правителството на Отечествения фронт и затуй искате да ни кажете, че оттам трябва да вземем тия средства.

Един от опозицията: Думите ви дотегнаха, а не мероприятията.

Цоло Кръстев (к): Тези цифри опровергават господ опозиционерите, които заявиха, че сумите на бюджета ще се изразходват за непроизводителни цели и преди всичко за Вътрешното министерство.

В никон бюджет на Министерството на благоустройството досега не са предвидени такива суми за народен строеж. В това ние можем да се убедим, когато прегледаме и направим едно сравнение на бюджетите на същото министерство през 1939 г., 1944 г., 1945 г. и 1946 г. Само едно народно правителство, опрочно на доверието на българския народ, може да отпочне такава грандиозна строителна политика. Но да не бъдем голословни — нека оставим цифрите да говорят.

През 1946 г. под ръководството на Министерството на благоустройството са осъществени следните строежи:

Архитектурната дирекция е извършила ремонт на 982 сгради на стойност 286 милиона лева; извършени са 240 строежа, от които 24 завършени, на стойност 1.062.000.000 лв. По-важни от тях са: мортата при Александровата болница, на стойност 250 милиона лева; гимназията в Стара Загора, на стойност 140 милиона; винарският институт в Плевен, на стойност 45 милиона лева и редица други строежи. Възстановени са партизански къщи 345. От тях напълно — 162, на стойност 150 милиона лева.

Дирекция на пътищата. Под нейно ръководство са направени нови шосета 317 км., на стойност 1.167.000.000 лв.; пренаситки и напълно поправени 1.100 км., на стойност 1.350.000.000 лв. От ка-риерите са получени 20 милиона павета.

Министър Георги Драгиев: 23 милиона.

Цоло Кръстев (к): А инж. Божков искаше да ни убеждава, че миналата година не е имало никакъв план за строеж в Дирекцията на пътищата, че там са се предвиждали строежи, само за да се угоди на дадени партизани или да се направи шум. Аз трябва да му кажа, че такъв план съществуваше и че действително този план се осъществяваше. Пътищата, които се строиха в Добруджа, там, където действително имаша малка е съвсем малка, пътищата, които се строиха преди всичко в Родопите, бяха предвидени в плана и те се изпълняваха и продължават да се изпълняват по плана. Ето това инж. Божков не е забелязал от своето заслепение и омраза срещу правителството на Отечествения фронт и не желае да забележи тези неща, които стават.

Отдел водоснабдяване. Извършени са 570 строежа за 247 милиона лева. Дирекцията на благоустройството е извършила регулационни и инженерни планове за над 100 селища, на стойност 45 милиона лева. Отдел инсталации е работил върху 51 обекта и са били разходвани 19 милиона лева. При никоя друга власт не е постигнато таква строителство.

А сега през 1947 г. се предвижда да се построят под ръководството на Министерството на благоустройството следните обекти. Архитектурна дирекция. За довършване постройки за Дирекцията на пощите и телеграфите се предвиждат 40 милиона лева. От тях само за Софийската телеграфопощенска станция се предвиждат 22 милиона лева; за Министерството на земеделието се предвиждат 62 милиона лева, които се разпределят: за серумен институт в с. Връбница 25 милиона лева; за земеделска девическа гимназия в Кюстендил 9 милиона лева и др.; Министерство на народното просвещение — за университетски сгради 600 милиона лева; хигиенния институт Александровската болница 60 милиона лева; ректоратът 130 милиона лева; Политехника 34 милиона лева; Военски университет 100 милиона лева; 40 гимназии на стойност 500 милиона лева в редица населени места, градове и села в нашата страна. В стопанския план също се предвиждат още 113 такива строителни обекти. За Министерството на финансите се предвиждат 80 милиона лева — постройка на тютюнев склад в Дупница и редица данъчни упръвления. За Министерството на индустрията — 19 обекта на стойност 80 милиона лева, преди всичко за довършване на професионални гимназии. За Министерството на народното здраве ще бъдат довършени 5 сгради извън онези, които ще строи самото Министерство на народното здраве.

Всичко по стопанския план за 1947 г. се предвижда да се изпълнят под ръководството на Министерството на благоустройството 150 обекта на стойност 1.650.000.000 лв., което е по-голямо от това, което се предвижда в самия бюджет. От тези 150 обекта само 80 са

нови строежи, а останалите са строежи за довършване. Това сочи, че Министерството си поставя за цел вреди всичко да довърши многобройните сгради без план в миналото и по този начин да спести загуби, които биха се нанесли от разрушени материали и заповнати основи.

Ето виждате, министерството си поставя тази задача поради това, че в миналото е строено без план. Редни сгради, редни обекти са започнати, не са довършени и затова то си поставя задачата да се довършат и изградят преди всичко тези обекти и само малко се предвижда за нови, които трябва да се осъществят.

Дирекция на пътищата. Ще бъдат построени нови и укрепени стари пътища 6.215 км. Сумите, които ще се изразходват, се равняват на 3.500.000 лв. Ще се построят 9 нови моста на стойност 75.000.000 лв. Ще се произведат 40.000 броя павета, на стойност повече от 40.000.000 лв. Ето виждате, че действително тук се предвиждат огромни суми за инвестиции за строежи по Министерството на благоустройството по стопанския план за 1947 г.

Отдел водоснабдяване. Ще се извършат строежи по водоснабдяване 438, за които се предвижда кредит 250.000.000 лв.

Дирекция на благоустройството. Ще се извършат регулации и тивелачни планове на 120 села, за които се предвижда сума 120.000.000 лв.

Инсталации. Ще се довършат 51 обекта, които са започнати през 1946 г. и особено инсталациите на ректората и Първа хирургия, които ще имат най-модерни инсталации и ще надминат 100.000.000 лв.

Тези факти са достатъчни, за да се отговори на въпроса и пресъпнат кампания на опозицията за сряване стопанската политика на правителството на Отечествения фронт. (Ръкоплекания от мнозинството) Фактите са нещо упорито, но, разбира се, опозицията ще каже: толкова по-зле за фактите, шом те не отговарят на нашите интереси и разбирания: шом те подриват нашата основа — крупния спекулативен и черноросаджийски капитал — ние не само няма да ги признаем, но упорито ще ги отричаме.

За осъществяването на този план ще трябва здраво ръководство и организация. И естествено, тази организация и ръководство ще ги даде Министерството на благоустройството. За да може да се осъществи именно тази организация, необходими са технически кадри. Инж. Божков казва, че държавата не обръща достатъчно внимание на техническите кадри. А трябва да кажем, че от бюджета се вижда, че се обръща сериозно внимание на укрепването и подготвянето на техническите кадри. И трябва да признаем от това, което измина от миналата година досега, че в процеса на работата известни технически кадри, които пристъпваха плахо, които пристъпваха неуверено към работата, самата работа и успехите в работата ги окуражиха, ги ентусиазирала и ентусиазмът на масите също ги заразяваше и ги поттикваше към още по-огромна работа. И затуй не само тия, които не вярваха в строителната политика на правителството на Отечествения фронт, се заразили, но даже и ония технически кадри, които имаха неприязнено отношение към Отечествения фронт и неговата стопанска политика, даже и на някои от тях е повлияло строителството и те действително почват да стъпват в крак. Малцина са ония, които още стоят на вражески позиции и още упорствуват да приемат правилността на стопанската политика на Отечествения фронт.

Но ние не се стремим само да строим. Ние също се стремим в процеса на работата да пресъздаваме, да превъзпитваме техническите кадри, да създаваме нови хора. Ние се стремим да създаваме и нови отношения между хората, ново отношение към труда. Ето това е задачата. И действително, огромната строителна политика е единствено правилният път за превъзпитание на техническите кадри и за изменение отношението им и към самия труд, и към останалите хора. Ето пътят, по който действително се коват, се създават нови технически кадри и растеж. Действително някои стари кадри още не могат да се преустроят, още стоят на стари позиции и искат да продължава тая политика на предприемачество, защото имат, че единствено чрез предприемачеството, ще могат да строят и така строежът ще бъде по-рентабилен. Но те ще имат време да си помислят и да се убедят в правилността на строителната политика. Разбира се, няма да се убедят само такива заклетни опозиционери, като божковци, които не са разбрали какво е станало след 9 септември в нашата страна, които действително мърят и имат понятие и мерки стари от преди 9 септември. Те именно трябва да разберат, че служещите и работниците не са наемници на капиталистическата държава дече, че те строят нова, собствена народна държава и стопанство, че те строят своето собствено благоденствие. (Ръкоплекания от мнозинството)

Стоян Божков (ЗНП): И сега в този момент строя, ако и аз съм народен представител. И след 9 септември строя. Може да провървите.

Цоло Кръстев (к): И аз трябва да кажа на тия опозиционери, че те изостават от развитието и ако те продължават да стоят на тези позиции, няма да бъде далеч времето, когато развитието ще ги изхвърли като дрипи на политическия боклук. (Ръкоплекания от мнозинството)

Георги Марков (ЗНП): Ама развитието на минимите! (Смех сред мнозинството)

Цоло Кръстев (к): В бюджета също са отразени общински грижи за материалното осигуряване на служителите, доколкото засега позволяват финансовите възможности. Тази политика за създаване на най-добри условия за живот и творчество на техническите кадри ще продължава.

Трябва да кажа, че ударничеството, което се разгъва в нашата страна, не обхваща само финансовите работници, а то вса се раз-

пространява и обхваща все повече и повече и техническите кадри. И това е действителната гаранция за едно широко и масово ударничество, гаранция за създаване истински герои на труда. Инж. Божков се опита да уязви българската младеж. Той се опита да удари върху нейния трудов героизъм, като искаше да каже, че в процеса на Хайнбоаз младежите не са постигнали нищо, а само са изразходвали средства на българския народ.

Стоян Божков (ЗНП): Това не съм казал.

Цоло Кръстев (к): Трябваше да види инж. Божков ентусиазма на тази младеж, която строеше Хайнбоаз. Трябваше инж. Божков да види ентусиазма, с който младежите днес заминава на язовира „Георги Димитров“, на линията Перник—Волуяк, за да строят новите обекти и че цялата българска младеж днес се тресе от ентусиазм и напрежение за строителство. Вие казвате, че ние учим младежите на мързеливост. Ние ще пожелаем на вашите зони и сунинги тази мързеливост тази пролет в нашата страна. (Ръкоплекания от мнозинството)

Фашистките правителства са отделяли съвършено малко средства за откриване на средни и висши технически училища — макар че Божков казва, че гимназии значи възпитателни, той не знае, че идва от гръцки, и то е физическо възпитание — за да могат да се създадат нужните технически кадри за нашето стопанство. Те смятаха да превърнат страната в аграрен придатък на немския бандинизъм и империализъм. Израз на тази политика ние виждаме в речта на финансовия министър Божиков по бюджета за 1939 г., където се казва: „Ще вървим към повлигане главно на нашето село, защото то е базата на нашето национално стопанство.“ Фашистът Божиков се грижи за нашето село, но не да подобри неговото положение, а как да помогне, за да бъде то ограбено от немските и маршете фашисти.

Има и сега божиковци в редовете на опозицията, които плачат за селото, но които работят, за да го превърнат в аграрен придатък — разбира се, не на немския империализъм, но на други империалистически сили, които биха заместили не по-лошо немците у нас. Това единство в разбиранията може да се обясни с това, че водачите на опозицията са достойни заместници на божиковци. (Ръкоплекания от мнозинството. Възгласения от опозицията)

По този пункт бюджетът показва, че правителството е направило прелом в откриването на нови средни и висши технически училища, за създаване на нови технически кадри, които ще попълнят огромната нужда от тях за изпълнение на двегодишния стопански план — единствената правилна политика, която осигурява целостта и независимостта на нашата страна.

В бюджета на Министерството на благоустройството е отразен голям дял от стопанската политика на правителството на Отечествения фронт. От успешното провеждане на бюджета до голяма степен ще зависи успешното провеждане на стопанския план, а това значи прорязване на страната с хубави павирани пътища, които да свържат и най-отдалечените краища на страната, за да може да се извозва житото от Добруджа, за да може да бъде свален дървеният материал от Родопите. С бюджета ще се построят хиляди училища, болници, ридлични домове, детски домове, детски ясли, комбинати — фурни — бани — перални, стотици водопроводи да се планират стотици села, да светне и последната колиба.

Ето нашият достоен отговор на реакционерите от предателската опозиция. Ние знаем, че при изпълнението на тия задачи ще срещнем редица трудности и организиран саботаж на опозицията и реакцията в нашата страна. Под мъдрото ръководство на вожда на българския народ др. Георги Димитров (Ръкоплекания от мнозинството) ние преодоляхме всички пречки и трудности преди 9 септември и победихме фашизма в страната. Под неговото ръководство ние ще преодолеем и всички трудности на стопанския фронт, ще слагаме саботаж на реакцията и опозицията и ще изградим двегодишния стопански план в нашата страна. (Ръкоплекания от мнозинството)

От името на парламентарната група на Работническата партия (комунисти) аз заявявам, че ние ще гласуваме бюджетния проект. (Ръкоплекания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител Борис Бумбаров.

Борис Бумбаров (ЗНП): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплекания от опозицията) Г-жи и г-да народни представители! Пред нас е представен на разглеждане бюджетът на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството. Че е леко в днешните тежки времена, които изживява народът ни, да се разгледа бюджетът и политиката на едно техническо министерство, което строи, ръководи и контролира. Обаче всяка дейност, проявена от хората и да било, подлежи на обществена преценка и естествено е тя да има своите защитници и противници. И заради това, погледнато строго обективно, ние в тази зала, където заседава Великото народно събрание, трябва да се научим преди всичко да се изслушваме. Тази трибуна, която заемам в момента, трябва да ни служи само за изнасяне на истината такава, каквато я виждаме и както я разбираме. Заради това аз смятам за осъдителни всички скандални прояви, на които ние и вие от болшинството сме свидетели, когато при наличността на председателство на Великото народно събрание са се явявали отделни народни представители, за да липсват този или онзи от правото му като народен представител да изкаже своето мнение.

Г-да народни представители! Бюджетът, който ни е представен за разглеждане, по моето скромно мнение далеч не отговаря на голямата нужда на нашето строителство. Той не може изобщо да удовлетвори всички нужди и искания за благоустройството на нашите

села и градове. Моето убеждение е, че нашият трудов народ, който се отличава с една рядка възприемчивост, любознателност, пестеливост, трудолюбие и скромност, който притежава един вътрешен пламък за повече просвета, за повече материален и културен напредък, би направил чудеса във всички области на живота, ако не беше преживял няколко национални катастрофи. За нас, съвременниците на вътрешните борби, които се развихриха в последните две десетилетия от 9 юни 1923 г. до 9 септември 1944 г. над нашата страна, е ясна картината на големите и скъпи жертви, които даде народът ни в борбата за свобода, за демокрация и република. В тази борба паднаха един до друг, един след друг, селяни, работници и народни интелигентни сили, както легални, така и нелегални. Всички тия скъпи жертви императивно ни задължават да вървим всички единици и силници смело напред, за да можем с общи усилия и с общ труд да построим действително цветуща, благоденствуваша и демократична републиканска България.

Да се върна конкретно на бюджета. Той възлиза на 5.363.000.000 лв. Бюджетарната комисия вероятно е направила някои изменения, обаче разликата няма да бъде голяма.

За какво се иска от нас да гласуваме тези милиарди лева и къде ще бъдат изразходвани? На този въпрос, доколкото силите ми позволяват, ще се помъча да отговоря по реда, както ни е представен в самия бюджетпроект.

Г-да народни представители! Само за заплати на това министерство са необходими кръгло 716.000.000 лв. Наречени лични разходи, а общо по глава първа, за възнаграждения на персонала, комисии, позиционни пари, пътни и дневни, помощи за лекуване, за формено облекло, награди и поощрение на служителите и подпомогане кърлино бедни ученици от техническите училища, общо всичко по глава първа, 928.000.000 лв. По глава втора, веществени разходи, и глава трета, други веществени разходи — не разбирам, защо тези разходи са разделени в две глави — общо се иска да гласуваме 160.000.000 лв. По глава трета, помощи и насърчения, се искат 115.000.000 лв.

Позволете ми тук да открия една малка скобка. Всички горочим, че живеем в една динамична епоха, че трябва да работим планоно и ударно, а по § 30 се искат 8.000.000 лв. за помощ на профсъюза при министерството — против което по начало не мога да имам нищо против, но в същия параграф за един важен институт, който е институтът за стопанска рационализация се дава помощ само 40.000 лв. Аз смятам, г-да народни представители, че това е истинска гавра с този институт, който се занимава с най-важната задача — с проучването и установяването на трудовите норми, с най-рационалното използване на труда на работника при минимална негово физическа умора, с най-рационално използване машините, ръководени и обслужвани от най-малък брой работници, въобще с организацията на всякакъв вид предприятия, в която и да било област. За този извънредно важен институт не 40.000 лв. помощ, а няколко милиона са малко.

Един от комунистите: Изглежда, ти не си чел другите бюджети.

Борис Бумбаров (ЗНП): Много добре съм ги чел. — Според двегодишния стопански план се иска производителността на строителството да се увеличи до края на 1948 г. с 20%. Според нас този институт трябва да подготви компетентен, научно подготвен и на дело, на практика, проверен кадър и сътрудници. Рационализаторската дейност във всички области на стопанския и културен сектор изисква високо квалифицирани научни и физически кадри, дейтели и сътрудници. Къде да бъде поставен, да бъде ли автономен, подобно на Академията на науките и т. н. — всичко това са подробности, които ще бъдат уредени с закон. Важното за нас е, че Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството и бюджетарната комисия са погледнали много леко на един извънредно важен институт за нашето стопанство. Ние подчертаваме, че всичко трябва да се направи, за да се гарантира една сполучна научно-изследователска дейност, както и необходимите средства за правилното провеждане на плановете рационализаторско ръководство, чрез предварително пробно изследване. Ето тук трябва да потърсим доброволните усилия на всички културни и стопански дейци, въдновяващи единството от желанията към една цел — рационализирането на производството и благополучието на страната.

Ефрем Митев (с): Колко са необходими според Вас, Бумбаров?

Борис Бумбаров (ЗНП): Според моите изчисления минимум 10 милиона лева. Това е помощта, която трябва да се даде, и съобразно с нея той ще трябва да се устройва.

Един от мнозинството: А бюджетът на този институт е по-голям от 10.000.000 лв.

Борис Бумбаров (ЗНП): Аз говоря за помощта, която е предвидена в този параграф.

По този параграф се отпуска една дребна сума, която прави впечатление, а именно — един милион лева за взаимноспомогателната и взаимна каса. Тази каса в миналото се е поддържала от членовете си и през 1935 г. е имала 2 милиона лева резервен фонд, вън от злоупотребените един милион лева; а днес и тя се нуждае от помощ. Шом се е стигнало до това дередже, обективно погледнато, тя е зле организирана и зле ръководена.

Глава четвърта — за дългове, погашения за държавни заеми и др. се искат 140 милиона лева, или всичко дотук 1.335.000.000 лв. Цялата тази сума, с изключение на, на които ее спрях, за заплати и разходи за поддържане на персонала и веществени разходи. Тази цифра представлява една трета от целия бюджет на министерството. Увеличението на заплатите, според шатните таблици и след обмя-

ната на банкнотите, когато се очаква подобрене на лева и се проектира намаление на цените, представлява крупна цифра и тия разходи са извънредно големи. Общо взето, персоналет е с няколко процента повече, отколкото е нужен, макар че има служби, особено технически, със съвсем недостатъчен персонал. При това положението разходните пера за строежи, за които по-долу ще говоря, няма да се реализират в по-голямата си част, поради липсата на някои крайно необходими материали.

Г-да народни представители! За инвестиции в архитектурни строежи се искат 1.150.000.000 лв., които трябва да се гласуват, тъй като са необходими за строеж и довършване на нови сгради, амбулатории, здравни домове, фурни-комбинати, моторни и т. н., възстановяване разрушения от неприятелски нападения и други необходими материали за тези строежи.

Естествено е, че довършването на започнатите строежи е необходимо, както е необходимо и започването на нови такива. България, която непосредствено след освободението представляваше една страна с малки градове и села, когато даже София, днешната столица, е представлявала едно голямо ориенталско село от 13.000 души с криви улици и никакви държавни, обществени и частни хубави сгради, днес може да се гордее с прави и павирани улици, големи площи, великолепни държавни и обществени постройки, гимназии, болници, пощенски и съдебни палати и т. н. Но българското село е останало в това отношение надире. То се нуждае от помощ и затова горната цифра за строеж ева ли ще стигне, ако министерството не разполага с достатъчно необходими материали за тези строежи. И тук, г-да народни представители, целият въпрос е: имаме ли достатъчно строителен материал за обектите, които ни се посочват, че ще се довършат или ще почнат да се строят? Позволяте ми да изкажа пред вас моите съмнения и подозрения по следните причини.

Един от основните строителни материали, това е бетонното желязо. Ние го нямаме тук, вносиме го от чужбина — от Съветския съюз, а сега може би и от Полша и Чехословакия. За строежите, както са набелязани в министерството, са необходими около 2.500 тона обло желязо. Строителният сезон започна, а министерството не разполага в началото на сезона даже и с няколко стотин килограма.

Председателстващ Петър Каченов: (Звъни) Г-да народни представители! Часът е 9. Председателството предлага, заседанието да продължи до полунощ. Който са съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Продължават, г-н Бумбаров!

Борис Бумбаров (ЗНП): Кога ще го имаме, това ще кажат отговорните фактори, но факт е, че сега го нямаме. Но ние имаме и други пречки и причини за спъване на строежа. Например — липсата на дървен материал. Той е крайно необходим, наравно с желязото и цимента. Имаме предостатъчно изсечени трупи, но те не са обработени. Голяма част от тях стои в горите, до които нямаме удобни пътища, за да бъдат пренесени до съответните гарн и гатери, за да бъдат приготвени за целта. А работният сезон започна! Сега мъчно може да се изкарат с обикновени коли, защото работният добитък е зает с пролетния посев.

По мои частни сведения министерството не разполага даже с дърски, за да строи военни бараки, необходими за работниците, които ще работят в кариерите или в други някои обекти. За гържестия и укръса са били хвърлени хиляди квадратни метра телена мрежа, необходима сега за строеж на люпидни, кокпарнизи и други стопански цели. Липсва и туткал една необходимост за постройка на сгради. Необходими са на Министерството на благоустройството около 10 тона туткал, а то разполагало с някакви си 500 кг!

Ето каква е картината в началото на строителния сезон. При това аз допускам, че ще имаме достатъчно тухли, кементи, гвоздеи и стъкла, както и извънредно важния и необходим транспорт, за да бъде всичко достъпно натоварено на определените места.

И така, за да успее предвидените в бюджета строежи, необходими са материали и работна ръка, каквато може да се намери в нас. Но тук се натъкваме на друг род пречки. Така, с постигнати на Министерския съвет са били намалени надниците на строителните работници в София с 50 лв., а с толкова са увеличени в провинцията. За приложението на плана на министерството необходимо е да се намалат достатъчно работници, които да работят по новите цени, а министерството трябва да направи необходимите изменения и корекции в анализите, за която цел ще отиде най-малко месец и половина — нещо, което ще забави още повече строежите в самото начало на работния сезон.

Ето, г-да народни представители, една част от пречките, които са във от нашите желания и възможности. Разбира се, това не значи, че трябва да скръстим ръце и да кажем: Пусни, Боже! Не! Тук, в това министерство, най-малко помагат думите. Необходими са дела и материали — и то най-различни по вид и форма — за да може да бъде използван трудът на всички, които са се натъкнали с тежката и отговорна задача да строят величието на родината.

Министерството си е поставило за задача през настоящата година довършването и построяването преди всичко на учебни и болнични сгради, както и на държавни и обществени, необходими за различните министерства и институти, за някои от които помена преждеговореният оратор.

Г-да народни представители! Гръбнакът на нашето народно стопанство е преди всичко трудът на нашия селянин и работник. Въпреки това нашето село е далеч от това да се каже, че е благоустроено. То се е строило в миналото в повечето случаи безсистемно. Това не значи, че в някои по-големи и богати села няма нови постройки — четири, държавни или общински — които наподобяват на ония от града.

В борбата за изграждане и благоустрояване на нашата държава, както и в борбата за повече свобода и социална правда, българският народ и специално Земеделият съюз са давали скъпи жертви, носели са на плещите си безбройни мъки и страдания.

Ако под понятието „благоустройство“ се разбира сборът от технически мероприятия, на които крайната цел е да направи живота на всички граждани по-удобен и приятен, да им обезпечи повече въздух, светлина, чистота, въобще повече културни блага, то смело трябва да признаем, че нашето село е останало напоре в тази област. Гrijатa за благоустройството на нашите населени места е преди всичко грижа за оазисане личното и обществено здраве, което е ценно човешко благо и национален капитал. Разрешен правилно въпросът за благоустройството, ние предварително ще спестим много от усилията и милионите на Министерството на народното здраве. А народното здраве е народно богатство.

Божите за подобрене жилищните строежи в село също така трябва да се имат пред вид. Известно е на всички ви при какви условия живеят по-голямата част от нашите селяни. Недъгавост, измръжване, голяма смъртност, въпреки чистия въздух във от жилището, са вечните спътници на селянина. А всичко това е резултат на крайно нехигиеничните условия, при които живеят селянинът и селската община. Над га се следователно активната намеса и подкрепа на държавата за подобрене живота и бита на нашето село. Селският трябва да живее по-удобно и отделно от добитъка си. Неговият двор трябва да бъде отделен от стопанските сгради и обора, или с други думи: двора трябва да бъде разделен на стопански и жилищен, за да не се замърсява последният от обора. Жилищните постройки трябва да бъдат изградени от материали, които се намират, но винаги с единствената цел и задача да бъде постройката слънчева и хигиенична. Ако ние искаме и селянинът да се радва на стопански и културен напредък, на хигиеничен живот, на добро здраве днес, както и за идните поколения, ние трябва да настояваме, Министерството на благоустройството по-скоро след прокарване на бюджета да ни съзира със специален закон за селското благоустройство.

Тук трябва да изтъкна и голямата нужда от регулационни и нивелетни планове, които да дадат плановата основа за бъдещето, които ще дадат във височина и посока границите и положението на обществените и частните недвижиминости. Без ясно и категорично установяване на терена, което с тези планове се дава, всяка работа по благоустройството на държавни, частни или обществени сгради, по водоснабдяването и отпращането на водите, по построяване и планиране на улици и площадите, ще бъде технически и обществено неоправдано. Следователно регулационните и нивелетни планове са важна предпоставка за благоустройствена дейност в селото и града.

Според данните, които съм могъл да събера, има утвърдени регулационни планове едва на около 2.850 села, а само около 190 населени места имат утвърдени нивелетни планове, много от които се нуждаят от поправки, изменения и допълнения. За да има възможност в по-кратък срок да се изготвят тия планове, необходимо е съз даването на специален закон, който да съдържа един минимум от условия, при които може нашето село час по-скоро и без много материали и формалности да се благоустрои, като се премахнат многото пречки, които съществуват засега в тази област. От друга страна, крайно време е да се потърсят и отговорностите от ония служебни лица, които дават скици и линии, изменят планове, на цели населени места, за да уголят на тази или онази личност, силна на деня. Това беше системата, разбира се, в миналите фашистки режими, преди 9 септември.

Ефрем Митев (с): Сега има ли такива факти?

Борис Бумбаров (ЗНП): Не говоря за сега. — Според мен, когато работата по благоустройството е многократно увеличена, когато ежедневно се явяват в това министерство делегации от множество села и настояват да бъдат благоустроени техните села, смятам, че с този персонал, предвиден в бюджета за тази цел, колкото и ударно да работи, няма да постигне гонимата цел.

Нека се спра с няколко думи и на службата „Конструкции“ при Дирекцията за архитектурни строежи. Тя е доста важна, защото се занимава с конструктивната част на сградите, а именно с проектирането, изпълнението и контролата на железните и дървените конструкции, железобетона и всички видове конструктивни елементи на сградите. Поради крайно ограничения персонал състав на тази служба тя не може досега да развие необходимата полезна дейност. Тя няма възможност да контролира строежите на общинските и обществените сгради, поради което всяка година почти два срута на сгради и строежи и даване на излизни човешки, работнически жертви. Така през миналата година се е съборило училището в с. Кости, Царевско, бивше Василико, както и в с. Алтимир, Орховско, където има силно наклонение на зидовете, притиснати от несъстоятелно проектирана конструкция. В недалечното минало, преди няколко години имаме подобен случай с училището и гимнастическия салон в с. Новачене, Никополско, където е имало убит един работник и няколко рабени, от които няколко, инвалиди, без ръце, както и нещастните случаи с училището в с. Александрово, Видинско, и с. Дорково, Пазарджишко.

Тази служба, уважаеми г-да народни представители, контролира всички строежи в страната. Столичната голяма община има вече отделение „Конструкции“, а Министерството на обществените сгради и благоустройството изглежда, че още не е дорасло като главен водител на техническата мисъл и не е намерило досега необходимия персонал и средства, за да може да осигури този важен сектор в архитектурството и ни спести излишни работнически жертви.

Няколко думи за водоснабдяването и канализацията. Ето един важен въпрос, който занимава много нашите села и някои градове. Значението на водата за човешкия и стопански живот е известно. Праведното значение на водоснабдяването и канализацията е ясно, смятам, за всички ни. Всеизвестен факт е, че по-голямата част от

общините поставят водоснабдяването на първо място, а в градовете и канализацията. Трябва да подчертая, че едно от важните условия за напредък на дадено населено място в хигиенично, стопанско и културно значение е преди всичко снабдяването му с чиста здрава вода за пиене, за домакински и стопански нужди. Факт е, че в много селища, поради примитивното снабдяване с вода от кладенци, бунари и други подобни, се дават ежегодно стотици жертви на разни инфекциозни болести, както и на коремния тиф. Ето защо аз намирам кредита, вписан в бюджетопоекта, за недостатъчен. Според данните, с които разполагам, от всичко — запомнете това — 5.827 села са водоснабдени напълно около 750, частично водоснабдени около 1.050 и без каквото и да било водоснабдяване са останали около 4.020 села.

Особено важен е проблемът за водоснабдяването на безводния Делиорман и Добруджа, където хората в добитък страдат от липсата на вода и за която цел има създадена специална Дирекция за водоснабдяването на Делиорман. Но и на този сектор, г-да, ако искаме да наваксаме изгубеното, освен това, което селянинът и селската община ще дадат доброволно и безплатно — защото те най-добре знаят и чувствуват липсата на вода — необходими са главните материали: водопроводни тръби и чешми, за които да се изготвят те у нас. Сумата от 127 милиона лева смятам за недостатъчна. Двойно и трйно по-голяма сума може само да следи началото на една действително здрава и сериозна планова програма в тази област.

Г-да народни представители! Водоснабдителната техника днес е дошла до голяма съвършенство. Всички културни народи харчат огромни средства, за да осигурят на населението от градове и села чиста хигиенична и изобилна вода. Всички села и общини трябва да разчитат този от извънредна важност въпрос. А министерството стои безмислено поради два главни проваля: едната е — липсата на материали, главно тръби, а другата е средства — пари. Според стопанския план нашите индустриални заведения могат да преработят за планирания чешмер, необходим за водопроводни тръби, до 4—5 хиляди тона, стига да го имаме в страната. За съжаление такъв нямаме и може да го доставим само от Съветския съюз, Полша, Чехия, както и от Германия, Франция и Белгия, когато влезем с тия държави в редовни търговски връзки.

Ефрем Митев (с): За тръбите е думата, нали?

Борис Бумбаров (ЗНП): Да. По мои сведения само според плана за 1947 г. на министерството, за водоснабдяването на около 80 села са необходими над 600 км. тръби, каквито днес народни представители, сега нямаме. При това поръчките в Чехия — пак по частни сведения, не търдя това — ще бъдат изпълнени едва към есента, когато ще настъпи краят на строителния сезон. Следователно тази година особена работа, без необходимите материали, министерството не ще може да извърши, освен да се задоволи с капитални на водоизточниците, но не и с водоснабдяване. Министерството разполага с известно количество тръби от 1/2 до 2% пола, но те са за вътрешно разпределение на водата, т. е. за отвеждането ѝ от улицата до постройката, и то там, където има обикновено, както се казва, атмосферно налягане. Не е безинтересно за вас да знаяте, че един метър от 2 1/2 цола поименована тръба струва около 1000 лв. фабриката у нас, а с разносните и транспорта тя може да стигне и до 1.500 лв. Разбира се, че така наречените маневрирани тръби, които трябва да се използват, са далеч по-скъпи от тия.

Дължа пред вас да подчертая, че по жители на населените места ние имаме само 1% от населените места канализирани, а 80% от селищата остават без всякаква канализация досега.

Значи, и в този важен сектор — водоснабдяването и канализацията на нашата страна — нашите общи желания и усилия, да се изразя най-много, няма да се реализират, на по вина на отговорните лица, или ако се реализират, ще бъде реализирана само една част от тия искания.

Преди да заключа по бюджета, позволете ми да кажа няколко думи и по въпроса за плановото стопанство и строителство. Аз съм един от онези, които желаят да се изясняват въпросите, поне пред народните представители, и затова позволете ми да ви цитирам какво е мнението на най-големия теоретик на маркс-ленинизма, на вожд на Съветския съюз генералисимус Сталин на XIV конгрес на партията по горния въпрос, за плановото стопанство и строителството. Цитирам според сп. „Планово стопанство“, издание на Върховния стопански съвет:

„За да ръководите планово, трябва да имате друга, социалистическа, а не капиталистическа система на индустрия, трябва да имате поне национализирана индустрия, национализирана кредитна система, национализирана земя, социалистически съюз със селото, власт на работническата класа в страната“ и т. н.

Константин Русинов (к): Това е чудесно, но защо седите отдалеч?

Борис Бумбаров (ЗНП): А в беседата си с английския писател Уелс, Сталин казва: „Не освободи ли се от капиталистите, не ликвидира ли с принципа на частната собственост, на средствата за произвождество, невъзможно и нежелателно е плановото стопанство.“ Цитатът вземам така, както го намирам в горната книга, в статията на г-лемия стопановед, вашият другар Борис Сливов.

Значи, г-да народни представители и представители, за всички ни тук трябва да стане ясно от горните цитати, че планово стопанство, както се разбира, ние, а невъзможно при капитализма, а е възможно при социализма.

(В този момент, в залата, влиза министър-председателят Георги Димитров, който разговаря със стареца на крака, от всички народни представители от мнозинството и бурни и продължителни ръкопляскания)

Оттук се явява въпросът, защо ние, у нас, имаме още социалистическа система на стопанството, а ние, както вие от правителството, белинството често се наричат, „оф ера на капитализма“?

и общественото развитие, възможно ли е планоно развитие на народното ни стопанство, щом като ще има и по-важния проект за конституция частна трудова и частна капиталистическа собственост?

Като поставям този въпрос, то не е толкова за да бъда лично аз доволен или убеден, но да се разясни ясно този въпрос на широките народни маси пред които могат да се явяват всевъзможни пророчи и да ги заблуждават. Не един път се е заявявало от най-висшето място — местото на г-н министър-председателя — че ние ще строим нашата република въз основа на нашата действителност, т. е. ще бъде зачетена и гарантирана частната трудова собственост за вечни времена, че всяка здрава частна инициатива в областта на селското стопанство, занаятите, търговията и индустрията ще се развиват свободно. Следователно, като имаме всичко това пред вид, аз смятам, че много от недоразуменията между правителството и опозицията биха се избегнали, ако правителствените органи и лица се проникнат от онова, което се казва от министър-председателя, и не се правят повече така наречените спорове нас „забавчи“. Нека се помни, че правителството сега туря в действие двегодишния стопански план, който не с празни приказки и митинги ще се реализира, а чрез системна и упорита работа.

Заклучавам, аз се помъчих само до известна степен и най-добросъвестно да изнеса пред вас схващанията на Българския земеделски народен съюз по този бюджет. На това министерство предстои една отговорна строителна и техническо-контролна работа. Аз се надявам, че служителите на това министерство ще положат извънредни усилия през настоящата година, за да могат да разрешат задачите, които им се възлагат. От друга страна, нека всички тук, независимо кой каква партия принадлежност има, положат усилия, такт и умение, за да се осигури на народа пълно спокойствие и му се гарантира мир и ред, а законът да се издигне с всичката си строгост над всички, за да се изгради необходимата хармония между управниците и управляемите, между власт и народ, между техническите и строителните нужди на народа и неговите материални възможности за реализирането им.

Само по този начин ще можем ние да създадем добре благоустроена, народно-демократична и цветуща република България. (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: Има думата, народният представител Янко Марков.

Янко Марков (з): (От трибуната) Г-жи и г-да нагодни представители! На нашето внимание е представен за разглеждане бюджетът на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството за 1947 г.

Има спор, че това, което народът отделя и го дава на Министерството на благоустройството, по обикновения път то се връща на народа двойно и тройно повече. Тоя технически институт — Министерството на благоустройството — където работят висококвалифицирани технически кадри, е допринесъл твърде много за материалното благоустройство по всяко едно направление на нашата страна. Кадастрални, регулационни, градостроителни планове на населени места, на курорти, на минерални бани, водоснабдяване, канализация, пътища, мостове — всичко това е направено и се прави под негово ръководство на Министерството на благоустройството.

Особено много добре се почувствува от народа, а най-вече от селския, благотворната роля на това министерство по време режима на първото народно управление — управлението на великия заеки син Александър Стамболийски. (Ръкоплескания от мнозинството) Народното управление тогава, вярно на народните интереси, като спаси страната от националната катастрофа, разбра правилно, че нашият народ можеше да се спаси само чрез своя труд.

В изпълнение на това вярно разбиране, Александър Стамболийски създаде закона за трудовата повинност. С тази трудова повинност, чрез която синовете на нашия народ дадоха и дават труда си на родината, бяха построени хиляди километри пътища, железопътни трасета, прокопани бяха тунели, направиха се много мостове и така чрез този труд бе спасено преди всичко нашето село от неудобствата на лоши пътища. Съвзеха се с железопътни линии редица отдалечени наши краища с централните, прокараха се водопроводи, отводниха се блата или, както е казано, чрез труда на народа се повдигна неговото благосъстояние.

Днес правителството на Отечествения фронт, разчитайки пред всичко на подкрепата на трудещите се от селото и града, организира и поновому труда на своя народ чрез културно-трудовете бригади. Отново творчески труд залива нашите села и планини и създава блага за нашия народ.

Десетки хиляди младежи бригадирци дават безплатно своя труд на родината и строят язовири, Ханнбоз, железопътната линия Пелик-Волуяк и др. И всичко това нашата прогресивна трудова младеж го прага, защото има пълна вяра в своето управление и защото е убедена, че така чрез труда си тя гради своето светло бъдеще и това на целия народ.

При такава обстановка и като имаме пред вид двегодишния стопански план, ние днес ще гласуваме бюджета на Министерството на благоустройството, който също така е вграден в изпълнението на двегодишния стопански план. Аз ще спомена само някои от строежите, които са вградени в стопанския план и които ще бъдат извършени със средствата на Министерството на благоустройството.

Предвижда се да бъдат изразходвани още тази година само за пътища 3.900.000.000 лв., които ще се изразходват: първо, за 32 обекта нови пътища, 400 км., които ще се направят с труд, а частта, това ще бъдат пътищата преди всичко в Добруджа и Родопите, и тези пътища ще влязат в използване още тази година; второ, за тая година са запланисани и ще бъдат построени пътищата, в помощ на язовирите; трето, Ханнбоз — Проходът на републиката е също така в плана за 1947 г.; четвърто, 200 милиона

лева са предвидени за завършване на около 200 км. локални пътища, които ще бъдат построени със съдействието и доброволния труд на местното население; пето, за поддържането на стари пътища са предвидени над един милиард лева и около 4 милиарда лева са запланисани да бъдат изразходвани също така за пътища през 1948 г. по двегодишния стопански план.

Г-да нагодни представители! Бюджетът на Министерството на благоустройството е член, Той, заедно с бюджетите на народното здраве на народното просвещение на социалната политика, на индустрията, на земеделието и на електрификацията поглъщат големите суми, които ние ще гласуваме да бъдат изразходвани по държавния бюджет за 1947 г. А това ще рече, че правителството на Отечествения фронт, верен защитник на народните интереси, е насочило изразходването на сумите главно за повдигане на материалното и културното ниво на нашия трудов народ преди всичко.

Но въпреки тази очевидна истина, има все още хора, даже и в тая сграда, и които уж са защитници на селяните, които говорят, че бюджетът бил нереализуем и, което е по-важно, не бил народен. Средствата не се изразходвали за онези мероприятия, които дават материална и духовна култура на народа!

Така ли е? Позволете ми да направя едно сравнение между бюджетите на благоустройството и на вътрешните работи за няколко години само, за да видим, дали действително това е така.

Така, през бюджетната 1922/1923 г. за благоустройството са били предвидени 386.940.000 лв., а за Министерството на вътрешните работи и народното здраве — 259.697.770 лв., от които за народното здраве 141.808.190 лв., а за полицията тогава, за административна — 117.889.570 лв. Или за народоползени цели, за благоустроителни цели и за запазване здравето на народа са предвидени 528.748.190 лв., т. е. 5 пъти повече, отколкото е предвидено за администрацията тогава.

В бюджета за 1928/1929 г. за Министерството на благоустройството са предвидени 372.355.530 лв., а за Министерството на вътрешните работи тогава са предвидени 452.831.860 лв., от които за народното здраве 155.676.920 лв., а за полицията 287.154.940 лв. В тоя бюджет общо за благоустройството и за народното здраве са предвидени 538.031.820 лв., а за полицията — 287.154.940 лв., т. е. само два пъти повече, докато в първия случай беше пет пъти.

През 1939 г. за благоустройството, заедно с Главната дирекция на труда са предвидени 460.058.000 лв., а за Министерството на вътрешните работи — 561.640.000 лв.; от тях за народното здраве — 223 милиона лева, а за полицията — 338 милиона лева. Видно е, че и в този бюджет, както и в предишния, който цитирах, се предвижда повече за полицията, отколкото за народното здраве; или 683.118.000 лв. е предвидено за Министерството на благоустройството и за народното здраве, а за полицията — 338.580.000 лв. — точно същото съотношение каквото беше и в предишния бюджет.

Господа реакционерите, които нямат нищо общо с народа, са верни на себе си. В 1947 г. за благоустройството, заедно с Главната дирекция на труда са предвидени 7.558.000.000 лв. за Министерството на вътрешните работи — 6.531.270.000 лв., от които за полицията — 2.725.270.000 лв., а за народното здраве — 3.806.000.000 лв. С други думи, по бюджета за 1947 г. са предвидени за Министерството на благоустройството и за народното здраве — 11.364.000.000 лв., а за народната милиция — 2.700.000.000 лв.

Ясно е, г-да, че ние веднага можем да констатираме една разлика между онова, което навремето народното правителство на Александър Стамболийски е предвиждало за народоползени цели, и това което предвижда днес отечественофронтското правителство. Цифрите са повече убедителни, отколкото всякакви приказки, които могат да се изредят тук на тази трибуна. (Ръкоплескания от мнозинството) Не е необходимо да се убеждаваме с голословни фети, когато пред нас са цифрите, които говорят така красноречиво и толкова убедително.

Но тук г-н Божков, понеже не може нищо лошо да се каже за бюджета на благоустройството, защото той е един технически бюджет и с него се строи само за нашия народ, все пак се опита да направи малко демагогия. Той каза: „Народният режим на Александър Стамболийски спечели сърцата на народа“. Това е така. Но той отрича ролята на отечественофронтското правителство, на народната власт на Отечествения фронт да е спечелила тоже сърцата на народа. Г-н Божков! Правителството на Александър Стамболийски действително спечели сърцата на народа. Но кажете ми, не е ли вярно, че това правителство си навлеche омразата и то спечели ненавист в сърцата на капиталистите тогава? И не бяха ли тези същите капиталисти, които смъкнаха народния режим на Александър Стамболийски от власт? (Ръкоплескания от мнозинството и възгласи „Вярно!“)

Днес правителството на Отечествения фронт също е спечелило сърцата на народа, но то не може и то не трябва — защото така каза и жестока истина — да спечели сърцата на капиталистите. А сърцата на някои като Вас, г-н Божков, вече бият в унисон с тези на капиталистите, защото сами те са станали такива. (Ръкоплескания)

От мнозинството: Напълно вярно!

Янко Марков (з): А другото е маскировка за народа, който народът вече разбира.

Г-да нагодни представители! Ние намираме, че днешният бюджет на благоустройството при днешните възможности е в достатъчен размер. Не защото ние не желяем да се изразходват и 15 милиарда лева за Министерството на благоустройството. Ние смятаме, че и 150 милиарда лева, ако можем да отделим от средствата на народа и да ги дадем за благоустройството на нашите села, биха потънали и все пак няма да се видят. Но кажете, това въз-

можно ли е? Не. Сам г-н Бумбаров от тази трибуна потвърди, че по редни причини, които не зависят от правителството на Отечествения фронт, това не може да бъде направено.

Един от мнозинството: И му прави чест.

Янко Марков (з): Парламентарната група на Българския земеделски народен съюз виждайки, че с днешния бюджет на Министерството на благоустройството се дава възможност при сегашните нива финансови възможности да бъде прегледана оная политика на Александър Стамболийски, която беше прекъсната с 9 юни, заявява, че ние с радост ще гласуваме този бюджет. И ако в скоро време ни се предложат други средства за подобряване благоустройството и благоустройството на нашия народ, ние също така с радост ще гласуваме и тях. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Няма записани оратори. Давам думата на г-н министъра на благоустройството.

Министър Георги Драгиев: (От трибуната) Г-да народни представители и народни представители! Аз ще се помъча да изнеса фактичното положение на Министерството на благоустройството — спенично с оглед на бюджета — точно тъй, както е. Там, където има някакви минуси, аз няма да се страхувам да ги отбегна, заради това защото тук ние разискваме и ще разискваме нещата, за да можем да ги оточим и да реализираме онези мероприятия, които са необходими.

За да се запознаем с обема и същността на функциите на Министерството на благоустройството, които то е изпълнявало и изпълнява днеска, ще трябва да направим един кратък преглед за него от освобождението на България до днес.

Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството води началото си още от освобождението на нашата страна, като отначало то е било дирекция. В последствие, от 1893 г., се е именувало Министерство на обществените сгради, пътищата и съобщенията, а в 1911 г. получава наименованието Министерство на обществените сгради, пътищата и благоустройството.

По назначените и по същност Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството е министерство на техническата, на техническия контрол и на техническото образование. За да може да изпълнява своите функции правилно и своевременно, Министерството в централата се разделя на дирекция и отдели, а в страната се разделя на районни инженерства, в които са застъпени всички отделни специални служби, действащи независимо една от друга, в пряк контакт с общините и с народа.

Дирекцията на архитектурните строежи обработва всички планове, тържни книги за държавните и обществените сгради в страната, както и провежда техния строеж. Същата дирекция извършва поверенията на всички други планове за държавни сгради, за обществени, автономни, общински такива, както и за частните сгради. Тя изработва типови планове за селски жилища и сгради и селско-стопанския сгради, установява стандартните размери за частите от тях. Същата дирекция проверява, контролира конструктивните планове и изчисленията на всички железобетонни строежи в страната. Едновременно с това контролира дейността на техническите органи в общинските и автономните учреждения, както и дейността на техниците на частна практика. Тази дирекция изработва и установява обща технически правила и технически норми за цялата страна, като едновременно с това, въз основа на тях и опыта, който има, отпечатва и издава за цялата страна общи формуляри за всички строителни работи и за тържбите книги.

Едновременно с това Дирекцията на архитектурата при Министерството на благоустройството ремонтира и поддържа в изправност всички държавни сгради в страната.

През миналата година Дирекцията на архитектурата извърши ремонта на 982 държавни сгради и извърши строежа по довършването на започнати публични сгради и на нови такива на брой 123, които се разпределят по министерства така: Министерство на външните работи — 1 сграда; Министерство на просветата — 58 сгради; Министерство на финансите — 10 сгради; Министерство на вътрешните работи — 11 сгради; Министерство на правосъдието — 4 сгради; Министерство на търговията — 11 сгради; Министерство на земеделието — 14 сгради; Министерство на народното здраве — 6 сгради; Министерство на благоустройството — 13 сгради; Главна дирекция на пощите и телеграфите — 5 сгради. Чиято строеж възлиза на сумата 1.062.000.000 лв. Тази строителна дейност на Архитектурната дирекция, показана в цифри дотук, се изразява конкретно в строежи на гимназии, на болници, на селско-стопански сгради, на училища и правителствени сгради.

В миналото са били започнати безсистемно различни държавни и обществени сгради на различни места в страната, без да се е държало сметка за необходимостта от тях сгради, а често пъти те са били започвани само поради угодничеството на отделни личности, така наречени личностни сили на деня. След 9 септември 1944 г. Министерството на благоустройството установи строга система за строеж на държавни и обществени сгради, която система се изразява в строжави училища, болници, детски домове, здравни домове, фурни-комбинати, селско-стопански сгради, университети, сгради за държавната политехника и за върховното правителство и все в тая насока то продължава своята дейност, и по този ред на класиране по важност сградите са проектирани в стопанския план за 1947-1948 г.

Проектираните за строеж и довършване държавни и обществени сгради в стопанския план за 1947 г. възлизат на обща сума 1.650.000.000 лв., разпределени по министерства така: Главна дирекция на пощите и телеграфите — 6 сгради на обща сума 30.000.000 лв.; Министерство на земеделието — 12 сгради на обща сума 61.800.000 лв.; Министерство на народната просвета — университетски сгради, в които се включват и сградите на Мелинския факултет на брой 35, на обща сума 634.900.000 лв.; към същото ми-

нистерство — гимназиални сгради на брой 40 на обща сума 521.115.000 лв.; Министерството на информацията и изкуствата — 3 сгради на обща сума 17.000.000 лв.; Върховно правителство — три сгради на стойност 33.000.000 лв.; Министерство на финансите — 7 сгради на стойност 65.000.000 лв.; Министерство на външните работи — 7 сгради на стойност 53.000.000 лв.; Министерство на търговията и Министерството на индустрията — 19 сгради на стойност 90.000.000 лв.; Министерство на външните работи — 1 сграда на стойност 20.000.000 лв.; Министерство на народното здраве — 5 сгради на стойност 30.000.000 лв.; Министерство на благоустройството — 8 сгради на стойност 81.000.000 лв.; Министерство на правосъдието — 3 сгради на стойност 18.000.000 лв. Или разпределено по области, сградите се разпределят така: Бургаска област — 9 сгради на стойност 75.100.000 лв.; Варненска област — 6 сгради на стойност 82.500.000 лв.; Врачанска област — 8 сгради на стойност 48.650.000 лв.; Пловдивска област — 15 сгради на стойност 165.700.000 лв.; Плевненска област — 20 сгради на стойност 137.100.000 лв.; Русенска област — 5 сгради на стойност 68.700.000 лв.; Старозагорска област — макар че съм оттам — 13 сгради на стойност 87.500.000 лв.; Софийска област — 60 сгради на стойност 788.600.000 лв.; Гонолджумайска област — 13 сгради на стойност 109.500.000 лв.; Шуменска област — 9 сгради на стойност 82.000.000 лв.

Едновременно с извършването на описания дотук строеж на държавни и обществени сгради Министерството на благоустройството ще извърши ремонта на всички съществуващи държавни и обществени сгради за които вече са постъпили съответните сведения и книги от районните инженерства на министерството.

През тази година, в съгласие със стопанския план и бюджета на министерството, същото ще построи четири погранични селски училища и пет образцови сгради фурни-комбинати, които да служат за образец на строежа на тия комбинати, построени и обзаведени и изключено, за да се поставят в пълна услуга на нашето селско стопанство, да отговарят на нуждите на селото да икономисат труда на селянката и да спестят горивните материали за хлебопеченето, като по този начин чрез осъществяването на строежа на такива фурни-комбинати в цялата страна се започне нова ера на хигиена и стопанство в нашите села.

Дирекцията на пътищата. Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството чрез Дирекцията на пътищата планира и строи всички видове пътища у нас заедно с всички техни малки и големи мостове и други съоръжения. Едновременно с тая си дейност Дирекцията на пътищата поддържа в изправност съществуващата пътна мрежа и построените към нея мостове и други сгради, като паралелно с тая си дейност тя провежда контрола и върху строежа на другите видове пътища в страната. С тая си дейност тя поставя различни видове настилки на разни места по пътната мрежа за изпитване размера на издръжливостта на тия видове настилки и за установяване ония материали в строителството на пътищата, които ще ни дадат най-трайни и подходящи настилки.

През миналата 1946 г. Дирекцията на пътищата със своите строителни секции и с катонерите и пикьорите извърши възстановителни работи и по съществуващата мрежа на стойност 1.132.000.000 лв.

Същата Дирекция започна строежа на нови пътища с около 600 км. дължина и извърши работа по тях на стойност 1.167.000.000 лв., като едновременно с това направи поправки в старата мрежа на пътищата на обща сума 250.000.000 лв.

Паралелно с тая строителни работи Дирекцията на пътищата извърши строежите на 7 големи моста на стойност 50.000.000 лв., като същевременно проучи и 500 км. нови пътища.

През течение на 1946 г. с безплатен труд, даден доброволно от заинтересуваното население, са извършени някои видове работи по пътищата на обща сума 35.316.381 лв. През същата 1946 г. по § 42 на бюджета на Министерството на благоустройството, отнасящ се за помощи при построяване на мостове и черни пътища извън държавната пътна мрежа, е изразходвана сумата 40.000.000 лв., с която са построени 200 съоръжения и мостове.

През настоящата година във връзка със стопанския план Дирекцията на пътищата ще извърши строителни работи по поддържане на пътната мрежа в размер на 1.900.000.000 лв., а по новата пътна мрежа ще построи работи за 1.300.000.000 лв., като на първо време ще довърши започнатите нови пътища през миналата година и ще продължи строежа на започнати нови пътища през тая година.

Също през настоящата година Дирекцията на пътищата ще организира труда и строителните материали както и транспорта, дадени безплатно от селата по места за построяване на други нови пътища с обща дължина 250 км., за която цел министерството предлага да изхрани бюджетни средства в размер на 200.000.000 лв.

През настоящата година все в съгласие със стопанския план министерството ще продължи и довършва строежа на големите мостове в размер на 70.000.000 лв.

Между многото пътища, които министерството чрез Дирекцията на пътищата ще довърши през настоящата година, се включват и пътищата в Северозточна Добруджа и довършването на пътя Хайнбоз с помощта на нашите млади бригадири от бригадата „Георги Димитров“, които със своя неуморим ентузиазъм дават обет, че до края на септември настоящата година тая толкова важна пътна артерия, която ще свърже Северна с Южна България по най-леснодостъпен начин, ще бъде изцяло довършена и предадена на използване през настоящата година, за осигуряване материалите по направата на трайни настилки за нашите пътища. Министерството на благоустройството си поставя като главна задача през тия две години на стопанския план да развие до максимални размери обработването и производството на гравиите цемента и кривите на

нашата страна. За тая цел, по решение на Министерския съвет, при Министерството на обществените сгради, пътища и благоустройство от началото на тая година се организира на самоздръжка стопанско предприятие „Държавни кариери“, за производство на гранитен чакъл и гранитни павета. Сега главните усилия на министерството са насочени към бързото екипиране на това предприятие с необходимия машинен инвентар, за да може по най-бърз и рационален начин да добием максимално производство на тия толкова необходими гранитни павета.

Тук му е мястото да подчертая, че в плана на министерството за бъдеще се поставя построяването на новите пътища да става предимно с трайни настилки, а то значи, да се постилват с гранитен паваж, макар че такава една настилка е може би два пъти по-скъпа от обикновената такава, обаче поддръжката на тая паветна настилка е много евтина. Като се сравни издръжката на обикновената пътна настилка с тая на гранитния паваж, ще се констатира, че само за 10 години построяната с обикновени материали пътна мрежа става два пъти по-скъпа от тая с гранитна настилка.

За да може да догоним с построяването на нови пътни мрежи нарастващите нужди по транспорта, министерството трябва да строи поне 1000 км. ежегодно нови пътища, от които поне 300 км. трябва да бъдат построени с гранитен паваж. А това значи, че производството на гранитен паваж трябва да достигне при обикновено темпо 150 милиона павета за година.

Ето защо, г-да народни представители, министерството поставя засега най-голямо ударение на тази дирекция, със стремление тя да бъде обзаведена в най-скоро време с всички нужни машинен инвентар за производство и транспорт, като едновременно с това се започне разработването на всички наши кариери и същевременно като се построят при тях нужните постройки, стопански и жилища за работниците и командния персонал, и се обучи кадрият за обработване на паветата чрез курсове при тия кариери.

Органите на Министерството на благоустройството са в пълно съзнание за огромната роля, която играе и има да изиграе пътната мрежа в нашия стопански живот, и заради това се поставят в пълна услуга със своя труд и компетентност за бързото развитие и усъвършенстване на нашите пътища, като се има пред вид, че в тая насока има да се извърши огромна и отговорна работа, защото от цялата наша пътна мрежа в размер на 22,336 км. в добро състояние са само около 10,000 км., като останалите 12,000 км. са в средно и в лошо състояние. Няма да обяснявам защо са в лошо състояние. Вие знаете, че от 1941 г. усиленият транспорт, който имаха германците, разруши пътищата.

Благоустройство. Г-да народни представители! Станало е вече отегчително да се повтаря, че нашите села в благоустройствено отношение, с малки изключения, са почти в оня стадий на развитие, в който ни завари освободението. А на вас на всички ви е известно какво огромно значение има върху здравето на хората хигиеничната обстановка, при която те живеят.

Творците и двигателите на днешната народна власт, която има за задача да пресъздаде и изигне до най-голямо съвършенство нашето стопанство, са напълно убедени, че това ще се извърши най-напред и предимно с наши материали, с наши средства и с нашата жива сила. А тая жива сила се намира в нашите села и в фабриките.

И днес, когато ние всички възлагаме тежкия товар за осъществяването на стопанския ни план върху нашия селянин, нашия работник, дълг ни се налага да направим всичко онова, което ще създаде за него всичките условия за един хигиеничен, удобен и радостен живот. За нашето село това ще стане, след като проведем в най-скоро време всички благоустройствени мероприятия, които обуславят едно съвременно благоустройство за населените места и които могат да се изразят накратко така: най-напред направа на регулационните планове, а след тях нивелационните такива; след това водоснабдяване и канализиране на населените места, поправка на улиците и площадите, отводняване на заблатените и замърсени места и построяване на хигиенични жилища, стопански сгради, фурни-комбини, здравни домове, читалища и електрифициране.

Като предпоставка на всички тия мероприятия е най-напред приготвянето на регулационните и нивелационни планове. Досега в цялата наша република има изработени и утвърдени по реда на закона за благоустройството на населените места всичко 2360 регулационни планове, които са обработени през миналото и в много от си части не са съобразени със съвременните изисквания за новия начин на обработване на земята, именно за кооперативното обработване на земята; не са предвидени в тях двоини терени за постройка на ония нови стопански сгради, които сегашното време изисква, а едновременно с това двете трети от тях не са снабдени с нивелационни планове.

Следователно става ясно за всички, г-да народни представители, че ням чия предстои да преустроим тия регулационни планове на нашите села съобразно новите насоки на живеење и работа в тях, като едновременно с това снабдим и останалите села, които наброяват цифрата 1381, за които досега не са правени такива планове с регулационни и нивелационни планове. Това преработване на старите планове и изработването на нови такива обаче не може да продължава до безконечност, а трябва да стане в най-кратък срок. И ето защо министерството си поставя задачата, всичката тази работа да бъде отпозво завършена за всичките наши села за най-къс срок — 10 години.

В изпълнение на този разчет на работа за 1947 г. министерството със своите кадри и с кадрите на организациите, които организира въз основа на закона за техническите кадри, ще изработи през тая година регулационните планове на 123 населени места, от които 79 се намират в Добруджа.

В изпълнение на тая програма през този месец започват за тия

места 123 бригади от инженери и техници, които трябва да снемат на места съществуващите положения на селата и представят до края на сезона техните проекти, които проекти ще трябва да бъдат отново и най-подробно прегледани и проверени от контролните органи на Дирекцията на благоустройството при министерството.

След това идват нивелационните планове.

По отношение на нивелирането на населените места в нашата млада република, работите стоят по-зле, отколкото с регулационните планове на същите, защото ние понастоящем имаме напълно извършени и проверени окончателно 125 нивелационни планове за селата, от които следва, че трябва да приготвим такива нивелационни планове за още 4,120 села.

Аз ще трябва да ви припомня, г-да народни представители, че не може да бъдат извършени нито водоснабдителните, нито канализационните, нито каквито и да било строежи, без да се установи нивелацията на улиците и площадите. И като имате пред вид колко села предстои да бъдат снабдени с такива планове, за всички аз оставам ясно, каква огромна работа, техническа, проектантска и контролна има да извършат за 10 години нашите инженери, архитекти и техници, било те на служба в министерството или организирани в съответните организации.

Днешните налични кадри на инженери, архитекти и техници не са достатъчни да извършат такава една огромна проектантска работа, обаче ние разчитаме на тия нови технически кадри, които подготвяват понастоящем и ще подготвят в бъдеще нашата Държавна политехника, висшите технически училища и техническите гимназии в нашата страна.

С оглед на тия именно кадри Министерството на благоустройството ще довърши през настоящата година нивелацията на 161 села и ще започне и довърши също нивелацията на други 139 села, или общо през тази година и до средата на идущата 1948 г. ще бъдат окончателно завършени нивелационните планове на 300 села. Едновременно с тая дейност Дирекцията благоустройство при Министерството на благоустройството през настоящата 1947 г. ще довърши окончателно градоустройствения, кадастралния и регулационния план на гр. Видин, както ще довърши и регулационния план на гр. Оряхово и направи отводнителните канали на тия два града; ще наопие блатата и поправи дигите. Тая проектантска и строителна работа министерството извършва за тия два града, пострадали от наводненията, по силата на закона за възстановяването им.

Водоснабдяване на селата.

Г-да народни представители! Когато говорим за водоснабдяване на селата в нашата страна, ние трябва да знаем, че то е една в своя зародиш и на нас тепърва ни предстои да извършим огромните работи по проучаване на водоизточниците, за тяхното изграждане, а след това планирането и извършването на самите водопроводни инсталации, външни и вътрешни.

Аз ще се помъча с кратки цифри и данни да ви представя ясната картина на сегашното положение по водоснабдяването на нашите села, което по райони може да се изрази така:

От Бургаските селища на брой 277 има водоснабдени само 72 от тях; 33 са частично водоснабдени, а останалите 172 селища нямат никакво водоснабдяване.

В Свиленградско от 196 села са водоснабдени само 38; частично водоснабдени са 15, а 143 не са водоснабдени.

В Старозагорско от 270 селища водоснабдени са само 74; частично са водоснабдени 36, а останалите 160 селища не са водоснабдени.

Хасковско има общо 228 селища от които са водоснабдени само 20; 35 са частично водоснабдени, а 173 селища са без водоснабдяване.

Кърджалийско от 565 селища — те са много, защото са повече колиби, пръснати са — има водоснабдени само 18; 17 — частично водоснабдени, а 530 са без водоснабдяване.

От Пловдивските 683 села са водоснабдени само 109; частично водоснабдени са 402 села, а останалите 172 не са водоснабдени.

В Софийско от 418 селища има водоснабдени 118; 139 са частично водоснабдени, а 161 селища са без водоснабдяване.

Кюстендилско има 253 села, от които са водоснабдени само 46; 79 са частично водоснабдени, а 128 са без водоснабдяване.

Гоноджумайско от 170 села само 33 са водоснабдени; 48 са частично водоснабдени, а останалите — неводоснабдени.

Във Врачанско от 252 села водоснабдени са само 33; има частично водоснабдени 18, а останалите 222 села са без водоснабдяване. Видинско има 206 села, от които само 9 са водоснабдени.

Няма да ги изброявам всички, има още много. Общо в цялата страна, от всичките наши 5,827 селища имаме водоснабдени само 758, частично водоснабдени — 1,048, а останалите 4,021 селища в тоя момент са без каквото и да било водоснабдяване. В проценти, изразено за цялата страна, излиза, че имаме 11% от нашите селища водоснабдени, 19% частично водоснабдени, а неводоснабдените села са 70%.

Г-да народни представители! Тия цифри и проценти идват да ви покажат каква черадостна картина представлява сегашното наше положение в селата по снабдяването им с вода за пиене и за домашни нужди и че липсата на тази вода в нашите села ги поставя в крайно неизгодни условия за живеење и за спазване дори и най-елементарната хигиена в тях.

Естествено е, че липсата на вода за пиене, както за хората, така и за добитъка и другите домашни животни, а едновременно с това и за поддържане чистотата на тялото и за другите стопански нужди, се отразява и ще се отразява за в бъдеще най-зловредно върху здравето на нашето село, а най-вече върху нежните организми на младото поколение, в която насока ви убеждава статистиката, според която детската смъртност в нашите села и сега продължава да бъде голяма.

Но независимо от това, че поради липсата на водоснабдяване, кигиената в нашите села е твърде понижена, трябва да признаем, че тази липса се але отразява върху правияния вървеш на работите в нашето селско стопанство, като най-много се изразява в губене на дълго време на селянина, на селянката и на техните деца да отиват на далечни разстояния за вода, а още повече и там да чакат с часове, за да се слобият може би само с една стомна вода.

Тая картина на липса на вода е още по-неразходна в Добруджа. И ние дебело подчертаваме, че днешната народна власт ще трябва да намери средства и материали, за да отпочне едно бързо и масово водоснабдяване на нашите села, в които насока най-планомерно и рационално да се използва доброволно дадените безплатен труд на нашите селяни и доставените от тях подръчни материали.

Но все пак в основата на това водоснабдяване лежи нуждата от водопроводни тръби, а именно: за външния водопровод са нужни чугунени тръби от големи размери, или така наречените манесманови тръби, които за съжаление не се обработват в нашата страна, а се доставят от чужбина, и то на много скъпи цени и тежко по-ности за нашето стопанство; останалите тръби с по-малки размери от половин до два и половина цола, които са железни и цинковани, се обработват у нас. На нашата индустрия, особено на фабриката „Бълти“, наречена Българска тръбна индустрия, ако й се доставят нужните цинци, може за задоволи почти цялто годишните нужди за такива тръби.

След поемането на властта от Отечественния фронт Министерството на благоустройството е положило доста големи усилия да достави манесманови тръби, обаче в тая насока му се е отдало да направи такава доставка само от Братска Съветска Русия, откъдето са доставени такива тръби за 114 милиона лева с дължина около 230 км.

По стопанския план се предвижда да бъдат положени от Министерството на благоустройството водопроводни тръби за селските водоканални кръгове около 1000 км., за която цел по решение на Министерския съвет бидоха изпратени специалисти за закупуване на такива тръби. И ако тия тръби могат да бъдат доставени навреме и последователно, едновременно с извършване на инсталационните работи, Министерството на благоустройството може да положи със своите органи и с ония технически органи, които ще организира, около 1000 км. тръби, което значи, че още през тази година при наличността на тръби ние ще имаме направени водоснабдителните мрежи на около 200 села.

Ето в тая насока, г-да народни представители, министерството прави големи усилия и е уверено, че работата ще бъде резултатна, ако, естествено, своевременно постъпят нужните материали.

Отдел водоснабдяване и канализация при министерството през 1945 и 1946 години е извършил следните строителни и инсталационни работи по водоснабдяването на нашите села, които могат да се изразяват цифрово така: направени са водоводания в 274 села; положени са тръби за главните водопроводи в размер на 124 км.; построени са чешми на брой 860; направени са водоводания в 205 села; построени са резервоари в 13 села и са инсталирани с водопроводни инсталации 52 нови държавни сгради.

Тая усиленa дейност, която са проявили органите на министерството за изминалите две години, ни дава основание да вярваме, че с още по-усиленa дейност и нашите технически кадри от министерството и от частната практика ще смогнем да водоснабдим нашите села за един период от 10 години, стига да можем ние да им доставим съответното необходимо количество тръби, тръбни материали и техните части.

Канализация. Г-да народни представители! Въпреки че канализацията за селищата е едно от първите основни мероприятия за създаването и поддържането в тях на хигиена и чистота, в този момент за някаква си основно проведена канализационна мрежа в нашите села почти не може да се говори, защото до днеска в цялата страна имаме канализирани едва 15 селища, от които едно в Бургаско, 3 в Пловдивско, 3 в Софийско, 1 в Кюстендилско, 1 в Горноджумайско, 1 в Ловешко, 2 във Великотърновско, 1 в Шуменско, 1 в Русенско и 1 във Варненско и плюс това в цялата страна имаме още в 82 села проведена частична канализация.

Канализацията на населените места е едно тежко и скъпо предприятие и неговото масово провеждане в нашите села е трудно и ще бъде свързано с разходване на повече средства. Но все пак за неговото планово провеждане е нужно да се активизира и засили производството на каменновни тръби, които у нас се произвеждат и за които ние имаме суровия материал, както и материали за тяхното печене.

Все пак канализирането на нашите села трябва да се тласне с засилено темпо, защото само по тоя начин ние ще можем да отведем нечистите, застоялите и замърсените води, които понастоящем се заляват и образуват рязващи на най-вредните за здравето микроби и насекоми и тежки миризми.

Г-да народни представители! От приведените дотук цифри се вижда ясно, каква огромна проектантска и строителна работа ни предстои, за да осъществим началните, основните мероприятия в нашата страна, а едновременно с това и колко много средства са нужни и ще бъдат нужни за тяхното осъществяване, които средства не могат да бъдат понасяни от обикновените бюджети на Министерството на благоустройството и на съответните общини, а ще трябва да се направи нещо, което да даде възможност да се организира планово и рационално безплатен труд на селяните за осъществяването на тия мероприятия и да се гарантира набирането на средства във от бюджетните такива.

Ето, волимо от тая нужда, Министерството на благоустройството е изработило законопроект за селското благоустройство, който има за цели организиране на работите и набиране на средствата за осъществяване на тия мероприятия, който законопроект министерството в най-скоро време ще представи на вас за обсъждане.

Г-да народни представители! Дейността на министерството се изразява по-нататък и в снабдяване на всички държавни сгради със съответните инсталации, нужни за правилното им използване съобразно съвременната техника; а това са инсталациите на парните отопления, инсталациите за климатичните обезвещавания на сградите, електроинсталациите, радио-предаватели, телефонни, звънели и други такива. Едновременно с това специалният отдел за инсталации и узаконяване заведени при Министерството упражнява съответната контрола за поддържане на всички тия инсталации.

Едновременно с осъществяването на всички тия проектантски работи, контролни функции и извършване на строежите, министерството участва в производството и обучението на техническите кадри в нашата страна, както и ръководи тяхната дейност във ведомствата и в частните предприятия.

Трябва да се смята, че понастоящем числото на средните техници у нас достига цифрата 15.000; числото на инженерите и архитеките е около 4.000, към което трябва да се прибави и цифрата на предприемачите-строители около 2.000 човека, и около 10.000 майстори-строители.

Целият този кадър на инженери и архитекти, на техници със средно образование, на предприемачи и на майстори се картотекиза и контролира от специалния отдел на министерството, като същият отдел едновременно с това ръководи обучението на средните технически училища у нас, ръководи и заседанията на Върховния технически съвет, произвежда държавните изпити на инженери, архитекти и техници и провежда и контролира стажа на същите в държавните, обществените и частните предприятия и регистрира и издава съответните документи за правоспособност.

Г-да народни представители! На вас е известно, че повечето от работите по осъществяването на благоустройствените мероприятия в селата се извършват с временна трудова повинност, по планово и под ръководството на техническите органи на министерството по места. Средно взето подлежащи на временна трудова повинност в нас има около един милион и половина лица. Естествено е, че контролирането на изпълнението на работите става от органите на министерството, обаче едновременно с това контролирането на повишаването на подлежащите за отбиване на временна трудова повинност, както и начинът по освобождаването на някои от тях и откупуването на други с пари се извършват от органите на временната трудова повинност.

Известно ви е, че още в 1920 г., тогавашният Министерски съвет, оглавяван от великия селски син Александър Стамболийски е постановил № 17 от 30 септември с. г., свика на отработване временна трудова повинност всяко годинно мъжко население в села и градове от 20 до 50 години, на което възложи в 10 работни дни безплатно да изработи предстоящите тогава мероприятия в села и градове. И понеже тия десет дни дадоха насърчителни резултати, още през 1921 г. на 1 април се учреди в цялата страна с закон както редовната, така и временната трудова повинност.

Понастоящем всички мероприятия, които се извършват в селищата с временна трудова повинност, се планират и ръководят от органите на Министерството на благоустройството, и контролните органи на временната трудова повинност, които имат за задача да проверяват редовното свикване на подлежащите на тая повинност лица, са поставени при Министерството на благоустройството.

И така, със своите технически органи, както и с органите на временната трудова повинност, Министерството на благоустройството активизира и контролира изпълнението на строителните работи в селата и държи най-строго за редовното повишаване на всички подлежащи на временна трудова повинност, както и за най-рационалното и планово използване на техния труд, като едновременно с това не допуска събраните суми от откупите на временните трудоваци да бъдат употребявани от общините за други цели, освен за ония мероприятия, които законът за временната трудова повинност си е предвидил, а именно: оздравяване на населените места, водоснабдяване, канализация, напрана на мостове, улици, площи, построяване и подобрене на обществени сгради, игрища и други, коригиране на реки, дерета, залесяване и укрепяване на пороица, напрана на градини, по-оборение на пасища и др.

Ето по тоя начин Министерството на благоустройството се поставя като главен двигател за осъществяването на благоустройствените мероприятия за нашите села и за подобрене по тоя начин бита на селото.

Г-да народни представители! Както виждате, с един много кратък очерк, тъй да се каже, с едно много кратко изложение прет нас аз се помъчих да представя състоянието на министерството, неговите задачи, неговите мъки и неговите надежди, за да може да се види защо ние искаме да бъде гласуван този бюджет, да бъдат гласувани тези суми за благоустройството на нашата страна.

Полхвърли ми се одеде от преждегворените, че няма да бъде реализиран стопанският план. Г-да народни представители! Аз смятам, че тези, които говориха, знаят по-хубаво от мене, че този план на Министерството на благоустройството ще бъде реализиран. (Ръкоплескания от мнозинството) Защо? Миналата 1946 г. Министерството на благоустройството по всички свои линии, въпреки, тъй да се каже, липсата на материали, надхвърли с 50% плана, който имаше да изпълнява. Нямам време да ви прочета данните, за да видите къде какво е направено и кое колко струва. Но Министерството на благоустройството надвиши с 50% плана, който имаше за миналата година. Тая година през зимния сезон, досега, планът е реализиран 80%, а на някои места 100%. Онова, което двегодишният стопански план предвижда да бъде извършено от Министерството на благоустройството, ще бъде реализирано въпреки всичко, въпреки всички оскъдици, които имаме, не за две години, а най-много за година и два месеца. Защото нашето министерство е такова, че то не се занимава с фантазии, то върши реална работа. Всеки може да види колко метра пътища са изкарани, колко кубика чакъл

изваден, колко милиона павета са направени, колко кубика съдържание имат построените здания, колко водоснабдявания са направени и пр. и пр. То е налице. Там не може да има заблуди, там не може да се хвърчи из облаци. То е цифри. Там цифрата играе, там математиката играе: две и две прави четири, две и две не може да стане пет. И г-н Ембаров, който преди малко каза, че се съмнява в изпълнението на плана, от когото аз приех министерството, който следователно има опит, защото и през неговото министерствование имаше един голям напън в строителството, знае много добре, че планът ще бъде реализиран. И дай Боже г-н Бумбаров да може пак да се върне в Отечественния фронт (Ръкоплескания от мнозинството), за да може действително онуй, което на 9 септември се помъчи да направи заедно с нас, да го продължи и направи.

Другари! На свършване ще ви кажа, че има още едно обстоятелство, което ни окуражава. Мене ме окуражава туй, което аз виждам, че е станало в Съветския съюз. Когато след Октомврийската революция в Съветския съюз започнаха да творят, те бяха в по-неблагоприятно положение от това, в което се намираме ние. Вследствие революцията всичко старо там беше разрушено. Селата не се знаеха кое где е. Но те веднага си плюха на ръцете, подадоха си ръка за обща работа и само за 12 години направиха туй, което другите народи в другите държави направиха за векове. (Ръкоплескания от мнозинството)

Нека и ние всички да си подадем ръка за строителство. Вземете Германия, която води две големи катастрофални за нея войни. В първата европейска война тя пропадна, но всички знаете колко бързо тя се реставрира тогава. Защо? Защото тя бързо възстанови своите пътища, канали, обществени и частни здания и фабрики. Макар и победени, в Германия мислеха само за реставрация на това, което е малко разрушено като същевременно търсеха и своя поминък. А туй ли беше положението на Съветския съюз, туй ли е нашето положение? Не. Съветският съюз завари една оголена територия от 22—23 милиона квадратни километра, почти без пътища, без железници и пр. Ако Съветският съюз имаше туй, което имаха германците или другите народи — а той щеше да го има, ако не беше потискан от царизма — той щеше да направи много и много повече. Въпреки това той можа за едно късо време, само за 12 години, да създаде с един бърз темп онуй, което му липсваше, и не само да възстанови онова, което войната разруши, а да създаде и индустрия, и железници, и пътища и пр.

А ние сме в по-благоприятно положение от Съветския съюз. Защо? Защото ние имаме само 110.000 квадратни километра земя със 7 милиона население; защото нямаме онези разрушения, които те имаха. Ако ние почнем, ако си плюем на ръцете, ще можем не само да ги настинем, но — нека ми бъде позволена нескромността — и да ги надминем.

Ето защо, другари, без да си пречим един на друг, след тази грандиозна война ще трябва всички съзнателно да си подадем ръка за стопанско преустройство, за да изведем България из желания боят и за 7—8 години, най-късно 10 години, ако не да надминем, то поне да стигнем Съветския съюз. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Пристъпваме към гласуването на бюджетопроекта, параграф по параграф.
Моля г-н докладчика да докладва.

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): (Чете)

„Глава I

Лични разходи

§ 1. Заплата на личния състав според обявителните таблички — 716.398.400 лв.

Комисията увеличи кредита по този параграф на 719.033.400 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 1, с направените от комисията промени, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 2—3 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): (Чете)

§ 4. Порционни пари, вместо дневни пари на служители за обиколки из районите им (без тези по пътищата) съгласно ведомствения правилник — 13.000.000 лв.

Комисията намали кредита по този параграф на 4.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 4, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 5—6 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): (Чете)

§ 7. Формено облекло и обувки на служителите — 100.000.000 лв.
В текста на този параграф в края след думите „на служителите“ комисията прибави думите: „връхно зимно служебно облекло на служителите, които работят на открито; останалите служители, които не са получили облекло през 1946 г., могат да получат само костюми или обувки.“

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 7, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ 8 приет без изменение и без разисквания)

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): (Чете)

§ 9. Еднократна помощ на крайно бедни и даровити ученици от техническите училища — 600.000 лв.

Комисията увеличи кредита по този параграф на 3.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 9, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): (Чете)

„Глава II

Веществени разходи

§ 10. Наеми на места и сгради за служебни нужди (канцеларски, складове, кантони, лагери и за жилища на постоянния и временен персонал и работниците при строителните секции, кариери, бригадите и на работниците-надничари при работата в полето — 40.000.000 лв.)

Комисията намали кредита по този параграф на 20.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 10, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): (Чете)

§ 11. Поддържане на хигиената и на помещенията; всички разходи по поддържане помещенията и на инсталациите в тях — 3.000.000 лв.

Комисията намали кредита по този параграф на 2.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 11, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): (Чете)

§ 12. Отопление и осветление — 15.000.000 лв.

Комисията намали кредита по този параграф на 10.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 12, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ 13 приет без изменение и без разисквания)

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): (Чете)

§ 14. Мобили и покъщнина; катотеки с принадлежностите им; обезпечение музея на министерството:

а) поправка и поддържане — 3.000.000 лв.;

б) купуване на нови — 17.000.000 лв. — 20.000.000 лв.

В текста на този параграф, след думата „покъщнина“ комисията прибави думите: „за обезпечение външните служби на министерството; кредита по буква „б“ намали от 17.000.000 лв. на 12.000.000 лв., а кредита по този параграф намали на 15.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 14, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 15—16 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): (Чете)

§ 17. Превозни средства — моторни, работни и други коли: купуване, поддържане и превоз; бензин, масла и дърв за моторните коли; превоз на вещи, материали, продукти, превоз на заболели и ранени заедно с придружаващите ги:

а) поправка и поддържане — 2.300.000 лв.;

б) купуване на нови — 17.700.000 лв. — 20.000.000 лв.

Комисията намали кредита по буква „б“ на 12.700.000 лв. и общия кредит по този параграф — на 15.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 17, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 18—20 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): (Чете)

§ 21. Купуване и поддържане на трудовашко облекло и стъкмиване; постелочни предмети:

а) поправка и поддържане — 100.000 лв.;

б) купуване на ново — 900.000 лв. — 1.000.000 лв.

Комисията заличи този параграф.

(§ 22 става § 21, приет без изменение и без разисквания)

§ 23 става § 22. (Чете)

§ 22. Канцеларски материали — 20.000.000 лв.

Комисията намали кредита по този параграф на 15.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 22, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): § 24 става § 23. (Чете)

§ 23. Канцеларски машини и уреди: пишущи, сметачни и пишущи машини и поправката им — 15.000.000 лв.

Комисията намали кредита по този параграф на 5.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 23, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ § 25—26 стават § § 24—25, приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): § 27 става § 26. (Чете)

§ 26. Купуване книги, вестници, списания, гласови материали, картони; разходи за организиране на масови — 2.000.000 лв.

В текста на този параграф след думата „купуване“ комисията прибави думите „и издаване“.

Председателстващ Петър Каменов: Който приемат § 26, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ 28 става § 27, приет без изменение и без разисквания)

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): § 29 става § 28. (Чете)

„§ 28. Запазен фонд — 20.181.600 лв.“

Комисията намаля кредита по този параграф на 20.046.600 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приемат § 28, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): § 30 става § 29. (Чете)

„Глава III

Помощи и насърчения

- а) помощи на общини и други публично-правни тела за довършване на започнати мостове, църкви, водопроводи, игрища, селски читалища, училища и други обществени постройки . . . 100.000.000 лв.
- б) помощи: на Института за стопанска рационализация . . . 40.000 лв.
на фонд научно дело при държавната политехника в София . . . 2.000.000 лв.
и на същия в гр. Варна . . . 1.000.000 лв.
Общо . . . 3.040.000 лв.
- в) помощи на сдружения и частни лица за издаване технически списания и др. 1.000.000 лв.; на Инженерно-архитектната камара 1.000.000 лв.; помощ на профсъюза при министерството, за социални и културни мероприятия и строежи във връзка с подобрене бита на служителите при м-вото 10.000.000 лв.; на Съюза на БИА 1.000.000 лв.; на взаимспомогателната и посмъртна каса 1.000.000 лв.; на съюза на средните техници 1.000.000 лв.; общо 15.000.000 лв. 118.040.000 лв.“

В текста на този параграф в буква „а“ комисията заличи думите „и други публично-правни тела“, а в буква „в“ помощта на Инженерно-архитектната камара намаля на 500.000 лв., на профсъюза при министерството, за социални и културни мероприятия и строежи във връзка с подобрене бита на служителите при министерството — на 8.000.000 лв.; на Съюза „БИА“ — на 500.000 лв.; на взаимспомогателната и посмъртна каса — на 500.000 лв.; на Съюза на средните техници — на 500.000 лв., а общата сума по тази буква — на 11.000.000 лв.

Комисията намаля кредита по този параграф на 114.040.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приемат § 29, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ 31 — § 38, които стават § 30 — § 37, се приемат без изменение и без разисквания)

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): § 39 става § 38. (Чете)

„Глава VI

Архитектурни строежи

- § 38. Строеж и довършване на нови държавни сгради, селски амбулатории — здравни домове и хлебни кооперации — фурни-комбинати направа и довършване; инсталации, уреди, обзавеждане и др. в и около тях; ограждане и постилване на дворовете им; плащане по възложението предприятия и отчуждени места за държавни сгради през текущата и минали години, конкурси; възнаграждения на временен технически персонал, ангажиран непосредствено в строителните обекти, по щат одобрен от Министерския съвет; възстановяване разрушения от неприятелски нападения; покупка и поддържане на превозни средства — товарни и моторни коли и консумативни материали за тях; строителни материали, инвентар и строителни машини; строежи на Варненския и Пловдивския университети; възнаграждения на художници и скулптори за художествено довършване на държавни сгради . . . 1.000.000.000 лв.“

Комисията направи следните промени: на третия ред след думите „фурни-комбинати“ се прибавят думите „строеж на училища в гранични селски общини, за които има възстановление на Министерския съвет“; на ред 16, след думите „университети“ се прибавят думите: „за постройка на хранилище за Народна библиотека в гр. Пловдив — 50.000.000 лв.“ в края на параграфа се прибавят думите: „съгласно обектите в двегодишния народо-стопански план.“

Председателстващ Петър Каменов: Който приемат § 38, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема (§ 40 — § 46, които стават § 39 — § 45, се приемат без изменение и без разисквания)

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): § 47 става § 46 (Чете)

„§ 46. Направа и поддържане пътища и съоръжения, включени в мрежата на държавните пътища; направа, проучване, поправка и поддържане на пътищата и съоръженията по тях, включително доставката на необходимите пъти и взривни материали.“

Построяване и поддържане на служебни и жилищни помещения и обзавеждането им с инвентарни предмети, инструменти, уреди и инсталации, отопление и осветление включително и за държавните каменни кариери. Залесяване, затревяване и строеж на крайпътни чешми.

Доставка и поддържане на всички видове пътни машини, уреди, инструменти, фургоны, резервоари и инсталации, домакински и кухненски пособия, биваки, палатки, горивни и смазочни материали за машини и др.

Презовни средства (моторни и др.), поддържането им, превоз по БДЖ; ж. п., митнически и други такси и глоби.

Издръжка и прехрана на работни групи, включително и тези от трудовите войски и от временна трудова повинност и демократическата младеж, както и за субсидиране курсовете и за ръководители на обектите; лекционни пари на преподаватели в курсове за квалифициран персонал и за издръжка на приетите да следват в тези курсове.

Изплащане труда на затворниците, работници в карьерите по 20 лв. едному за отработен ден, внесени на Министерството на правосъдието в материали, ломени камъни и павета. Допълнителна храна и облекло, давано на специалисти затворници за усърден труд съгласно специалната наредба.

Наем за използване частни кариери и обезщетения за извадените строителни материали.

Изплащане възнаграждение за работи, извършени от частни технически лица; вноски вместо заплати, към Дирекция на труда, за лекари при подведомствени служби през текущата и минали години.

Осигуровка и застраховка на постройки, инсталации, материали и др.

Изплащане: предприятия през настоящата и минали години.

Възнаграждение на временен технически персонал, ангажиран непосредствено в строителните обекти по щат, одобрен от Министерския съвет.

Порционни пари на кантонерите, огнярите, надзирателите, пикьорите, шофьорите, машинистите, техниците със средно образование и районните инженери при секциите по размер, определен от Министерския съвет, съгласно ведомствения правилник; възнаграждение вместо пътни и дневни в района на инженерството на машинистите и шофьорите на камиони по 150 лв., а на огнярите по 135 лв. дневно за дните, през които са на работа или на път с машините във от населени пункт, в който се намира инженерството, като през това време порционни пари не получават.

- а) Нови пътища мостове и съоръжения по тях и големи мостове 900.000.000 лв.

- б) Поддържане готовите пътища, довършване нови пътища с помощта на местното население и др. 1.340.000.000 лв.

- в) За централни доставки и машини, инвентар и поддържане на същите 100.000.000 лв. — 2.340.000.000 лв.“

На ред 28, след думите „Изплащане труда на затворниците, работници в карьерите“ се прибавят думите „за пътни материали.“

Председателстващ Петър Каменов: Който приемат § 46, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): § 48 става § 47 (Чете)

§ 47. Обзавеждане на централна работилница: машини, инструменти, инвентар, запасни части 40.000.000 лв.“

Комисията заличи думата „централна“, а думата „работилница“ става „работилница.“

Председателстващ Петър Каменов: Който приемат § 47, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема

Докладчик Димитър Чорбаджиев (к): (Чете) „А всичко за Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройство — 5.363.000.000 лв.“

Председателствуващ Петър Каменов: Който приемят бюджетно-проекта на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мао-зинство, Събранието приема.

Минаваме към:

Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопоекта за раз-ходите през 1947 бюджетна година на Министерството на земеде-лието и държавните имоти.

Има думата г-н докладчикът.

Минчо Драндаревски (ЗНП): Г-н председателю! Четири дни под ред нощни заседания до 12 ч. Бюджет на държавата се разглежда. Не може така в напрегнато състояние в полунощ да го разглеждаме.

Председателствуващ Петър Каменов: Цял народ чака този бю-джет. Ако ви се спи, идете си.

Минчо Драндаревски (ЗНП): Няма го и министърът на земеделието.

Председателствуващ Петър Каменов: Моля г-н докладчика на бюджетопоекта на Министерството на земеделието да докладва поправките.

Докладчик Бочо Илиев (к): Г-да народни представители и пред-ставителки! Парламентарната комисия по Министерството на земе-делието и бюджетарната комисия направиха значителни изменения в бюджета, определен на Министерството на земеделието, като по начало приспа голяма част от държавните стопанства — разсадни-ци, опитни станции, хладилници да минат на самоиздръжка. Такива 21 разсадници, 5 заводи, 2 опитни станции и 2 хладилника се отделят като отделни предприятия на самоиздръжка. По тоя начин в бюджета станала различни и многобройни поправки (Чете)

Б Ю Д Ж Е Т

за разходите на Министерството на земеделието и държавните имоти.

Глава I

А. лични разходи

Заплати на личния състав, според обяснителната таблица към бюджета: а) заплати, б) представителни пари . . . 839.005 973 1.125.459.751 1.159.930.000 1.056.020 628 1.202.390.800 лв.

В обяснителната таблица комисията направи следните промени.

На стр. 11, в „Дирекцията на земеделието, скотовъдството и земеделското образование“, вместо 3 началници на служба, стават 2.

В „I. Отдел за земеделско производство“, вместо 1 машинописец, стават 3.

В „Отделение за зърнено производство, варива и фуражни ра-стеня, отделение за индустриални култури, отделение за тютюн, и отделение за специални отрасли на стр. 12 се заличава по една длъжност машинописец.

На стр. 12, след „I. Отделение за семеипроизводство“ коми-сията прибави ново отделение:

2. Отделение за опитни напонтелни полета и поливни норми.					
Началник на отделение . . .	20-56	15.500	1	—	186.000
Инспектор (степ.)	20-53	12.000	1	—	144.000
Бригаден инженер	20-52	13.000	1	—	156.000
Главни техници	19-4	10.000	2	—	240.000
Машинописец	6-48	7.000	1	—	84.000
Всичко:			6	—	810.000

В „IV. Отдел за кооперативно стопанисване на земята“, вместо 4 главни инспектори, стават 6; вместо 1 машинописец, стават 2; вместо 1 деловодител, стават 2 и една длъжност машинописец се заличава;

В „V. Отдел за земеделско образование и бита на селското насе-ление“, вместо 1 машинописец, стават 2

На стр. 13 в „I. Отделение за земеделско образование“ и в „2. Отделение за бита на селското население“ по една длъжност машинописец се заличава.

В „Санитарно-ветеринарна дирекция“ се предвиждат три длъж-ности машинописци с кредит 252.000 лв.

В „I. Отделение за борба с заразните и паразитни болести по домашните животни“, вместо 1 статистик, стават 2, а една длъжност машинописец се заличава.

В „2. Отделение за ветеринарно-лечебно дело“, вместо „Инспе-кт“ (степ.), става „главен инспектор“ с месечна заплата 14.500 лв., а една длъжност машинописец се заличава.

В „3. Отделение за хранителни и животински продукти и кла-нично дело“, както и в „4. Отделение за технически животински продукти“, една длъжност машинописец се заличава.

На стр. 14. В „Дирекция за земята“ се предвиждат пет нови длъжности машинописци.

В „Общи служби“, в „Счетоводство“ и в „I. Отделение за поземлена собственост, оземляване, преселване и мери“ се зали-чава по една длъжност машинописец.

В „2. Отделение за комасация и кооперативно земеустройство“ след „инспектори“ се прибавят „5 ръководители“ на бригади с кредит 630.000 лв.; вместо 15 главни техници, стават 10, а една длъжност машинописец се заличава.

В „3. Отделение за подобряване на земите“ една длъжност машинописец се заличава.

В „4. Отделение за кадастр“ след „инженер (степ.)“ се предви-ждат 3 ръководители на бригади с кредит 378.000 лв.; вместо 10 главни техници стават 7, а една длъжност машинописец се заличава.

Таблицата на „Отдел за мелиорации“ се заличава.

На стр. 15 се заличават таблиците на „Отделение за опитни изпонтелни полета и поливни норми“ и „Отделение за проучване на подпочвени води.“

В „5. Доманковска служба, вместо „каспер (степ.)“, става „началник бюро“ с 11.000 лв. месечна заплата.

В „Дирекция за държавните имоти“, вместо двама главни инспектори, се предвижда един началник на служба с 13.500 лв. месечна заплата; и вместо 3 инспектори (степ.), предвижда се един деловодител (степ.) и кредитът се намалява на 92.000 лв.

Заглавието на „1) Служба за издирване и установяване на дър-жавните имоти“ се поправя така: „1) Служба за издирване и закла-дяване на държавните имоти“; в същото отделение, вместо 1 дело-водител (степ.), стават 2, а една длъжност машинописец се заличава.

Комисията заличи таблицата за „2. Служба за придобиване и за отстъпване на държавни имоти.“

Вместо „3. Служба за връщане и ликвидация на имоти“, коми-сията предвижда „2. Служба за продажба и отстъпване по чл. 17 и снабдяване на имоти с нотариални актове“, в което отделение длъжностите 1 инспектор (степ.), 2 счетоводители (степ.) и 1 машинописец се заличават.

На стр. 16 В „1. Служба за поддържане и отдаване под наем дър-жавните имоти“, вместо 2 инспектори (степ.), стават 1, а една длъж-ност машинописец се заличава.

В „2. Служба финансов контрол по стопанисване държавните имоти“, вместо 1 началник на служба, става 1 главен инспектор с 14.500 лв. месечна заплата; вместо 5 инспектори (степ.), стават 10 инспектори (степ.), а вместо 1 деловодител (степ.), стават 2.

В „3. Служба счетоводство“, вместо 2 деловодители (степ.), оста-ва 1 и една длъжност машинописец се заличава.

Заглавието на „III. Отделение за присъдените държавни имоти“ се променя така: „III. Отделение за придобиване на държавни имоти по специални закони“ и в него една длъжност главен инспектор се заличава.

В „1. Служба за вземане на присъдените имоти“ „2. Книговоди-тели“ се заличава и вместо „1 деловодител“, стават „3 деловодители (степ.)“.

Заглавието „2. Служба предприятия“ комисията променя така: „2. Служба за управление и ликвидирание по специални закони“ и в нея „2 книговодители“ се заличава, а вместо 1 деловодител, става „3 де-ловодители (степ.)“.

В „3. Служба картотека“, вместо 4 книговодители, (степ.), стават 3.

В „Общи служби“ се предвижда 1 разносвач на съобщения (степ.), с 6.000 лв. месечна заплата.

На стр. 17, в „I. Отдел за горска администрация и горска поли-тика“ се предвижда 1 началник на служба с 13.500 лв. месечна заплата.

Заглавието „2. Инспекторат за горска собственост, горско зако-нителство и защита на природата“ се променя така: „2. Инспек-торат за горска собственост и горско законодателство“ и в него, вме-сто 2 началници на служба, остава 1.

Заглавието „3. Инспекторат за горско образование, горско опитно изследователно дело и пропаганда“ се променя така: „3. Инспекторат за горско образование, горско опитно изследователно дело, пропа-ганда и защита на природата“.

Заглавието „5. Инспекторат за цени и разпределение“ се променя така: „5. Инспекторат за разпределение“.

На стр. 18 в „2. Инспекторат за стопанско мелнопативно задся-ване“ се предвижда една длъжност главен инспектор с 14.500 лв. месечна заплата.

В „1. Инспекторат за уредба на горите“ и в „2. Инспекторат за горски строежи“ се заличава по една длъжност инспектор.

На стр. 19 в „Отделение за рибарството“ „1 техник“ се заличава; вместо „1 инспектор (степ.)“, стават 2, а след „1 архивар“ се приб-ва „1 статистик“ с 7.800 лв. месечна заплата.

Тук комисията прибави нов отдел със следния щат:

Планов отдел					
Началник на отдела	20-25	17.000	1	—	204.000
Секретар	8-160	10.000	1	—	126.000
Машинописец	6-48	7.000	1	—	84.000
Всичко:			3	—	414.000

1. Отделение стопанско-осведомително.					
Началник на отделение	21-96	15.500	1	—	186.000
Главни инспектори	20-23	14.500	4	—	696.000
Статистик-ръководител	8-162	10.500	1	—	126.000
Статистици	6-84	7.800	2	—	187.000
Машинописец	6-48	7.000	1	—	84.000
Всичко:			9	—	1.279.200

2. Отделение архитектурно-строително и поддържане на сгради					
Началник на отделение	20-24	15.500	1	—	186.000
Главни инспектори-архитекти	22-16	14.500	2	—	348.000
Главен техник-строител	21-4	10.000	1	—	120.000
Строителен техник (сте:)	7-118	8.500	1	—	102.000
Чертожник (степ.)	6-52	7.000	1	—	84.000
Майстори-специалисти	26-21	8.500	2	—	204.000
Всичко:			8	—	1.044.000

Заглавието „Отделение стопанско-осведомително“ комисията про-мени така: „Служба за земеделско-стопанска пропаганда и информа-ция“ и в нея една длъжност началник на отделение се заличава; заплата на редактора се увеличава на 10.500 лв. месечно и се при-бавя една длъжност информатор с 8.000 лв. месечна заплата.

Заглавието „Служба материално-снабдителна“ се променя на „Отделение материално-снабдително“ и в него се предвижда 1 началник на отделение с 15.500 лв. месечна заплата, а вместо 4 началници на служби стават 3.

На стр. 20, във „Външни служби“ — „1. Областни служби по земеделието“, вместо 11 областни началници по земеделието, стават 9; вместо 11 инспектори (степ.), стават 9; вместо 11 инспектори по скотовъдство (степ.), стават 9; вместо 11 инспектори по специални отрасли (степ.), стават 9; 7 длъжностни инспектори при развъдни съюзи и по млекопарство (степ.) се заличават; вместо 11 инспектори по земеделско образование (степ.), стават 9; вместо 11 инспектори по полеводство (степ.), стават 9; вместо 11 касиери (степ.), стават 9; вместо 10 деловодители (степ.), стават 9; вместо 11 машинописци, стават 9; вместо 11 шофьори (степ.), стават 9. и вместо 11 прислужници, стават 9.

В „2. Оксидийски агрономства“, вместо 25 директори на м. т. с., стават 31; вместо 40 агрономи-специалисти по скотовъдството, стават 44.

На стр. 21 в „II. Овощни, лозови и черничевы разсадници“, вместо 44 агрономи-управители стават 11; вместо 10 деловодители, стават 5; вместо 65 работници-специалисти, стават 30, и вместо 88 общи работници, стават 45.

В „Опитно дело — II. Земеделски изпитателни и изследователски институти“, вместо 24 началници на отдели, стават 25; вместо 5 специалисти, стават 6; вместо 21 асистенти, стават 22; вместо 2 машинописци, стават 3 и вместо 12 прислужници, стават 13.

На стр. 22 заглавието на „III. Земеделски опитни станции и семе-производително стопанство „Дунав“ се променя така: „III. Земеделски опитни станции“ и длъжностите 1 директор семе-произв. стоп. „Дунав“, 2 агрономи и 1 контролор по отчетността се заличават; вместо 6 ръководители на опитни полета, стават 4; вместо 7 техници (степ.), стават 5; вместо 3 магазинери (степ.), става 1; вместо 4 шофьори (степ.), става 1; длъжностите 1 майстор и 1 архивар се заличават; вместо 10 работници-специалисти, стават 7; вместо 48 общи работници стават 33, и вместо 9 прислужници, стават 7.

В „IV. Земеделски опитни полета“, вместо 7 ръководители, стават 9.

На стр. 24 в „Заводи за добитък“ две длъжности директори се заличават; вместо 7 директори, стават 4; вместо 30 ръководители на секции, стават 6; вместо 9 фелдшери-ветеринарни, стават 3; вместо 20 техници по земеделието (степ.), стават 7; вместо 8 майстори-специалисти (млекопар.), стават 4; вместо 5 контролори по отчетността (степ.) стават двама; вместо 8 касиери (степ.), стават 3; вместо 13 магазинери (степ.), стават 4; вместо 4 архивари (степ.), става 1; две длъжности домачини се заличават; вместо 6 машинописци стават 3; две длъжности лекар се заличават; вместо 5 фелдшери-медици, става 1; длъжностите: 1 редовен първоначален учител, 4 тренъори на расови коне и 4 обезбавачи се заличават; вместо 5 главни техници (електро-техници), става 1; две длъжности строители се заличават; вместо 8 майстори-специалисти, стават 4; вместо 37 майстори, стават 11; вместо 16 шофьори (степ.), стават 4; вместо 21 милиционери, стават 6; вместо 32 работници-специалисти, стават 8; вместо 304 общи работници, стават 51, и вместо 17 прислужници, стават 8.

На стр. 25 в „Опитни станции по скотовъдство“, вместо 4 директори, стават 3; вместо 2 специалисти, остава 1; вместо 2 техници по земеделие (степ.), остава 1; и една длъжност фелдшер ветеринарен се заличава; вместо 3 касиери (степ.), стават 2; вместо 4 магазинери (степ.), стават 2; вместо 2 майстори, остава 1; една длъжност машинописец се заличава; вместо 3 работници-специалисти стават 2; вместо 10 общи работници, стават 8, и вместо 3 прислужници (пазачи), стават 2.

На същата страница, в „Земеделско образование“, след заглавието, комисията гостави следния текст: „До 1. IX, след 1. IX. в с. Пордим.“

На стр. 27 в „Земеделски гимназии“, в „а) Мъжки“ прибави думите „и Кюстендил“; а в „б) Девически“ след „Пазарджик“ прибави думите „до 1. IX. 1947 г.“ и заличи „Кюстендил“. Вместо 19 учители-агроними-директори, стават 18; вместо 55 учители-агрономи, стават 51; и вместо 65 редовни гимназиални учители, стават 61; вместо 29 учители по земеделско домакинство (степ.), стават 27; вместо 11 учители по технически предмети (степ.), стават 10; вместо 19 касиери (степ.), стават 18; вместо 12 милосърдни сестри, стават 11; вместо 34 майстори-специалисти, стават 33; вместо 18 магазинери (степ.), стават 17; вместо 20 машинописци, стават 19; вместо 9 деловодители (степ.), стават 8; вместо 55 прислужници, стават 53.

На стр. 29 в „Практически земеделски училища — 1 Мъжки“ на четвъртия ред се заличава: „Долен чифлик — Варненско“; на 11 ред се заличават думите „и с. Пордим“; в „II Девически“ на 9 ред се прибавя „с. Пордим“; вместо 54 учители-агрономи-директори, стават 53; вместо 70 учители-агрономи и редовни гимназиални учители, стават 67; и вместо 9 учители-инженери (степ.), стават 17; в „Допълнителни земеделски училища“, вместо 120 учители-агрономи-директори (степ.), стават 110; 20 длъжности учители при допълнителни земеделски училища се заличават; вместо 50 стажанти, стават 150.

На стр. 30 в „Санитарно-ветеринарна дирекция — Областна ветеринарна служба“, вместо 12 областни ветеринарни лекари, стават 9;

вместо 12 инспектори (степ.), стават 9; вместо 12 инспектори по различни болести (степ.), стават 9; вместо 12 касиери (степ.), стават 9; и вместо 12 шофьори (степ.), стават 9; вместо 12 машинописци, стават 9; вместо 12 прислужници, стават 9.

В „Околийска ветеринарна служба“ след „касиери“ — се прибавя „50 ветеринарни-хигиенисти“ със 7.000 лв. месечна заплата и общ кредит 4.200.000 лв.

На стр. 32 в „Държавно хладилно дело“ остават само 2 инспектори ветеринарни лекари (степ.) — Пловдив, Варна; другите длъжности се заличават.

В „Рибни тържища“, вместо 5 инспектори (степ.), стават 2, пет длъжности машинописци се заличават;

В „Централен разпределителен склад“, вместо „1 главен инспектор“, става „1 началник на отделение“ с 15.500 лв. месечна заплата.

На стр. 33 в „Дирекция за земята — 1. Поземлени дирекции“, вместо 8 началници на служба, стават 7; вместо 4 инженери (степ.), стават 2; вместо 10 контролори по приходите, стават 9; тук се прибавя 12 ръководители на бригади с 10.500 лв. месечна заплата; вместо 67 главни техници-земемери, стават 55 и кредитът се намалява на 6.600.000 лв.; вместо 18 книговодители (степ.), стават 15 и кредитът се намалява на 1.350.000 лв.

В „2. Районни служби за поддържане на кадастъра“, вместо 10 главни техници, стават 10 районни техници с 10.500 лв.

В „Дирекция за държавните имоти“, вместо 8 инспектори (степ.), стават 2, и вместо 2 деловодители (степ.), остава 1.

В „Дирекция на горите и лова“ вместо 30 областни началници по горите, стават 9; тук се прибавя 10 началници на служби с 13.500 лв. месечна заплата, длъжности счетоводители (степ.) се заличават; вместо 100 касиери (степ.), стават 90; вместо 261 надзиратели по горите, стават 250; вместо 241 горски милиционери, стават 240.

На стр. 35 заглавието на „Б. Първо практическо горско училище“ се променя така: „Б. Първо народно практическо горско училище“; Заглавието „В. Второ народно горско практическо училище“ става „В. Второ народно практическо горско училище“.

В „II Стопанисване и ползуване на горите“, вместо 15 началници на секции, стават 15 управители на горски стопанства; вместо 105 реверни леснички, стават 100; вместо 2.220 горски милиционери, стават 2.200.

В „III. Укрепяване на порошката и залесяването“, вместо 200 надзиратели по горите, стават 219; вместо 150 горски милиционери, стават 171; и на края се прибавя 6 длъжности чертожници със 7.000 лв. месечна заплата.

На стр. 36 в „VI. А. Централен горски изследователски институт — б) Отдел за укрепяване на порошката и залесяването“, вместо „1 специалист“, става „1 асистент“ с 11.500 лв. месечна заплата.

На стр. 37 в „ж) Отдел за горска технология“, вместо „1 специалист“ става „1 асистент“ с 11.500 лв. месечна заплата.

В „Рибарство“ подзаглавието става „Областни инспекции по рибарство“, вместо „Районни инспекции по рибарство“; вместо „милиционери“, става „милиционери (рибовъдници)“.

Заглавието „Рибарска научно-приложна станция“ се променя на „Ихтиологична станция“ и в нея вместо „началник на служба“ става „директор“ с 18.000 лв. месечна заплата; вместо „корабен разпоредител“, става „ръководител кораб, риболов“ с 12.000 лв. месечна заплата.

Тези са измененията, които комисията направи в обяснителната таблица.

Председателстващ Петър Каменов: Г-да народни представители! Поради това, че вече наближава полунощ, ще завършим днешното заседание.

Председателството предлага обаче идущото заседание да бъде утре, 6 април, 9 ч. сутринта.

Ксимо г-да народни представители приемат това предложение, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Председателството предлага за утрешното заседание следния дневен ред:

1. Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопоекта за разходите през 1947 бюджетна година на Министерствата: а) Земеделство (Продължение); б) Електрификацията; в) Индустрията; г) държавните дългове; д) Върховна и областни сметни палати; е) Вътрешните работи.

Първо четене на законопроектите:

2. За връщане имотите на преселниците от Беломорската област.

3. За оценяване недвижимите имоти, отчуждени за държавна и обществена полза.

4. За изменение и допълнение на закона за подпомагане и финансиране възстановяването на столицата.

5. Одобрение решенията на прошектарната комисия от 13 март 1947 г., протокол № 5.

Ксимо г-да народни представители приемат този дневен ред, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Закривам заседанието.

(Закрито в 23 ч. 27 м.)

Председател: ВАСИЛ П. КОЛАРОВ

Секретари: { ИОРДАН ЧОБАНОВ
РАДА НОЕВА

Подпредседатели: { ПЕТЪР КАМЕНОВ
АТАНАС ДРАГИЕВ

Началник на Стегнографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ